

VLÁDNÍ NÁVRH

ZÁKON

ze dne ... 2016,

**kterým se mění zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů,
ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o pohřebnictví

Čl. I

Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 479/2001 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 274/2003 Sb., zákona č. 122/2004 Sb., zákona č. 67/2006 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 375/2011 Sb. a zákona č. 202/2015 Sb., se mění takto:

1. § 2 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 26 zní:

„§ 2

Vymezení základních pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) tělem zemřelého mrtvé lidské tělo nebo jeho části do pohřbení, pokud není za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem²⁶⁾ použito pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo výukovým účelům; tělem zemřelého je i tělo mrtvě narozeného dítěte,

b) jinými lidskými pozůstatky plod po potratu, včetně biologických zbytků potratu, není-li možné je od plodu oddělit, podle zvláštního právního předpisu; jiným lidským pozůstatkem je vždy plod po umělém přerušení těhotenství,

c) lidskými pozůstatky tělo zemřelého a jiné lidské pozůstatky,

d) lidskými ostatky lidské pozůstatky po pohřbení,

e) pohřbením uložení lidských pozůstatků do hrobu nebo hrobky na pohřebišti nebo jejich zpopelnění v krematoriu,

f) veřejným pohřebišťem prostor určený k pohřbení lidských pozůstatků nebo uložení lidských ostatků v podobě míst pro hroby a hrobky nebo úložiště jednotlivých uren nebo rozptylové či vsypové louky nebo jejich kombinace,

g) hrobovým místem místo na pohřebišti určené pro zřízení hrobu nebo hrobky nebo vyhrazené místo v úložišti jednotlivých uren, nebo na vsypové louce,

h) balzamací úprava lidských pozůstatků zamezující rozvoji posmrtných změn vyvolaných hnilobnými bakteriemi nebo hmyzem,

i) konzervací úprava lidských pozůstatků zpomalující rozvoj posmrtných změn vyvolaných hnilobnými bakteriemi nebo hmyzem,

j) úpravou těla zemřelého jeho úprava před pietním uložením do konečné rakve, zejména umývání, holení, stříhání, kosmetické úpravy a oblečení do šatů nebo rubáše,

k) konečnou rakví pevně zavřená rakev s lidskými pozůstatky určená pro jejich pohřbení, vyrobená z dřevěných desek nebo desek na bázi dřeva a splňující kritéria pevnosti rakve pro pohřbení nebo alespoň parametry ve shodě s určenou normou, definovanou v § 4a zákona o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů,

l) totožností jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a státní příslušnost zemřelého,

m) exhumací vyzdvižení lidských ostatků nebo urny s lidskými ostatky z pohřebiště,

n) oznámením úmrtí informování o úmrtí alespoň jedné z osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku,

o) identifikací jiných lidských pozůstatků písemné potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o potratu obsahující údaje o stáří plodu v týdnech, je-li známo, jeho pohlaví, pokud ho lze určit, datum potratu, je-li známo, nebo datum ukončení těhotenství a jméno, popřípadě jména, a příjmení matky,

p) vypravitelem pohřbu fyzická nebo právnická osoba sjednávající pohřbení do 96 hodin od oznámení úmrtí nebo obec zajišťující pohřbení podle § 5 odst. 1 až 3.

---

²⁶⁾ Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.“

Poznámka pod čarou č. 2 se zrušuje.

2. § 3 a 4 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 3 znějí:

„§ 3

Neveřejná pohřebiště

(1) Účelová zařízení určená výlučně pro uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků členů řeholních řádů nebo kongregací a prostory pro uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků členů uzavřených, zejména příbuzenských společenství, se považují za neveřejná pohřebiště.

(2) Za neveřejná pohřebiště se rovněž považují účelová zařízení určená výlučně pro uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků příslušníků registrovaných církví a náboženských společností³⁾, jejichž vnitřní předpisy a obřady neumožňují ukládání lidských pozůstatků nebo lidských ostatků na veřejném pohřebišti.

(3) Zřizovatelem i provozovatelem neveřejného pohřebiště smí být pouze registrovaná církev a náboženská společnost³⁾ na pozemku v jejím vlastnictví. Pro provozování neveřejných pohřebišť se § 20 až 23 použijí obdobně; pro zrušení neveřejných pohřebišť se § 24 použije obdobně.

(4) Krajský úřad vydá k záměru zřídit neveřejné pohřebiště stanovisko, ve kterém ověří, zda jsou splněny požadavky podle odstavce 2. Stanovisko krajského úřadu je jedním z podkladů pro vydání rozhodnutí nebo opatření nebo jiného úkonu vyžadovaného stavebním zákonem. Pro výčet dotčených orgánů a povinnosti registrované církve a náboženské společnosti se použije § 17 odst. 1 obdobně.

(5) Provozovatel neveřejného pohřebiště je povinen před zahájením provozu vydat

řád neveřejného pohřebiště, který musí být schválen krajským úřadem; obdobný postup musí být dodržen při každé změně řádu neveřejného pohřebiště. Krajský úřad předložený návrh schválí, pokud v něm bude upraven zejména způsob pohřbívání lidských pozůstatků a způsob evidence lidských pozůstatků.

§ 4

(1) S lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky musí být zacházeno důstojně a tak, aby nedošlo k ohrožení veřejného zdraví nebo veřejného pořádku; z těchto důvodů je zakázáno

a) upravit, konzervovat, balzamovat nebo vystavit tělo zemřelého nakažené morem, cholerou, žlutou zimnicí, pravými neštovicemi, skvrnivkou a hemoragickou horečkou typu Lassa, Marburg a Ebola, nebo dalšími infekčními onemocněními, vyvolanými jinými vysoce rizikovými biologickými agens a jejich toxiny, která stanoví opatřením obecné povahy příslušný orgán ochrany veřejného zdraví^{4a)} (dále jen „nebezpečná nemoc“); tělo zemřelého ve stavu pokročilého rozkladu nebo nakažené nebezpečnou nemocí, smí být uloženo pouze do konečné rakve, a to v transportním vaku,

b) právníkům nebo podnikajícím fyzickým osobám konzervovat, balzamovat nebo vystavovat tělo zemřelého, a to i konzervované nebo balzamované, bez souhlasu zemřelé osoby,

c) vystavovat lidské pozůstatky před pohřbením, s výjimkou nekonzervovaného těla zemřelého, které může být vystaveno v otevřené rakvi do 1 týdne od úmrtí, a s výjimkou konzervovaného těla zemřelého, které může být vystaveno v otevřené rakvi i po uplynutí 1 týdne od úmrtí,

d) fyzickým osobám odstraňovat z těla zemřelého nesnímatelné náhrady,

e) trvale uložit lidské pozůstatky nebo je zpopelnit jiným způsobem než uvedeným v § 2 písm. e),

f) zacházet s lidskými pozůstatky nebo lidskými ostatky způsobem dotýkajícím se důstojnosti zemřelého nebo mravního cítění veřejnosti,

g) neoprávněně otevřít konečnou rakev s lidskými pozůstatky nebo urnu s lidskými ostatky, a

h) neoprávněně otevřít hrob nebo hrobku nebo neoprávněně provádět exhumaci.

(2) Při úmrtí na námořním plavidle se musí zacházet s lidskými pozůstatky důstojně; postup při úmrtí se řídí zvláštním právním předpisem⁵⁾.

(3) Poskytovatel zdravotních služeb, který poskytuje jednodenní nebo lůžkovou péči podle zvláštního právního předpisu²⁶⁾, a poskytovatel sociálních služeb podle § 34 odst. 1 písm. c) až f) zákona o sociálních službách, který

a) má zřízeno oddělení patologie nebo oddělení soudního lékařství, musí

1. předat lidské pozůstatky provozovateli pohřební služby nebo vypraviteli pohřbu nebo osobě provádějící balzamací či konzervaci umyté a, byla-li provedena pitva, zašité po jejím dokončení, je-li to možné,

2. bezúplatně zajistit pro osoby uvedené v bodu 1 možnost úpravy těla zemřelého a uložení lidských pozůstatků do rakve ve vhodné místnosti a umožnit jim nezbytnou hygienickou očistu,

b) nemá zřízeno oddělení patologie nebo oddělení soudního lékařství, musí bezúplatně zajistit provozovateli pohřební služby nebo vypraviteli pohřbu nebo osobě provádějící

balzamací či konzervací, možnost úpravy těla zemřelého ve vhodné místnosti a umožnit jim nezbytnou hygienickou očistu.

(4) Jestliže došlo k úmrtí ve zdravotnickém zařízení nebo v zařízení sociálních služeb, nese poskytovatel uvedený v odstavci 3 po dobu 48 hodin od úmrtí náklady spojené s uložením lidských pozůstatků. Byla-li provedena pitva, počítá se lhůta 48 hodin od jejího ukončení. Pokud bylo v době podle věty první zajištěno pohřbení, nese poskytovatel náklady spojené s uložením lidských pozůstatků jen do doby zajištění pohřbení. Po uplynutí této lhůty nese náklady spojené s uložením lidských pozůstatků ve zdravotnickém zařízení nebo zařízení sociálních služeb a s jejich přepravou nebo uložením u jiné osoby vypravitel pohřbu.

(5) Pokud po uplynutí 48 hodin od úmrtí nemůže poskytovatel uvedený v odstavci 3 zajistit uložení lidských pozůstatků ve vlastním zařízení, zajistí jejich uložení u jiného poskytovatele uvedeného v odstavci 3 nebo u provozovatele pohřební služby; přitom si počínají tak, aby náklady spojené s přepravou a uložením lidských pozůstatků do pohřbení výrazně nepřevýšily obvyklé provozní náklady příslušného poskytovatele zdravotních nebo sociálních služeb za jejich chlazení, popřípadě mrazení.

---

³⁾ Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů.“.

3. Za § 4 se vkládá nový § 4a, který zní:

„§ 4a

(1) Otevřít konečnou rakev s lidskými pozůstatky nebo urnu s lidskými ostatky je oprávněn pouze vypravitel pohřbu.

(2) Otevřít hrob nebo hrobku na pohřebišti nebo provádět exhumaci je oprávněn pouze provozovatel pohřebiště nebo osoba uvedená v řádu pohřebiště podle § 19 odst. 2 písm. k) nebo provozovatel pohřební služby podle podmínek uvedených v řádu pohřebiště podle § 19 odst. 2 písm. l).

(3) Odstavci 1 a 2 není dotčeno oprávnění státního zástupce podle zvláštního právního předpisu¹⁰⁾.“.

4. § 5 zní:

„§ 5

(1) Nesjedná-li ve lhůtě 96 hodin od oznámení úmrtí pohřbení těla zemřelého žádný vypravitel pohřbu ani žádný poskytovatel zdravotních služeb nebo univerzitní vysoká škola, která provádí anatomické pitvy v souladu s podmínkami stanovenými zvláštním právním předpisem²⁶⁾, neprojeví zájem o využití těla zemřelého pro potřeby lékařské vědy a výzkumu nebo k výukovým účelům, nebo nebyla-li zjištěna totožnost mrtvého do 1 týdne od zjištění úmrtí, zajistí pohřbení slušným způsobem podle místních zvyklostí obec, na jejímž území k úmrtí došlo nebo bylo tělo zemřelého nalezeno, případně vyloženo z dopravního prostředku. O zajištění pohřbení podle věty první může obec uzavřít veřejnoprávní smlouvu s jinou obcí; podmínka stanovená v § 63 odst. 1 větě první zákona o obcích se nepoužije.

(2) Zajišťuje-li obec pohřbení těla zemřelého zpopelněním, je jeho součástí uložení urny s lidskými ostatky na veřejném pohřebišti.

(3) Tělo zemřelého, u něhož nebyla zjištěna totožnost, může být pohřbeno pouze uložení do hrobu nebo hrobky. Je-li prokázáno, že se jedná o tělo zemřelého státního příslušníka cizího státu, může obec zajistit jeho zpopelnění v krematoriu až po obdržení souhlasu příslušného státu s tímto druhem pohřbení na území České republiky; pokud obec tento souhlas do 1 měsíce od oznámení úmrtí neobdrží, zajistí pohřbení uložení do hrobu nebo hrobky.

(4) Činnosti podle odstavců 1 až 3 jsou zajišťovány obcí v přenesené působnosti. Prováděcí právní předpis stanoví postup obce při zajišťování slušného způsobu pohřbení.

(5) Obec, která zajistila pohřbení podle odstavců 1 až 3, přihlásí svoji pohledávku z titulu účelně vynaložených nákladů na slušné pohřbení podle místních zvyklostí do pasiv pozůstalosti. Bylo-li řízení o pozůstalosti zastaveno, nebo nebyla-li k němu dána pravomoc českých soudů, uplatní obec náhradu těchto nákladů u Ministerstva pro místní rozvoj (dále jen „ministerstvo“).

(6) Osoba, u které je tělo zemřelého uloženo, je povinna neprodleně informovat obec, na jejímž území došlo k úmrtí nebo bylo tělo zemřelého nalezeno, případně vyloženo z dopravního prostředku, že nastaly skutečnosti podle odstavce 1.

(7) Krajská hygienická stanice může v případě, že osoba byla v době úmrtí nakažena nebezpečnou nemocí,

a) stanovit pro vypravitele pohřbu způsob zacházení s lidskými pozůstatky, a
b) rozhodnout o povinnosti vypravitele pohřbu, není-li možné vyloučit riziko nákazy, o pohřbení zpopelněním bez ohledu na vůli zemřelé osoby, případně osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku nebo vypravitele pohřbu, a to i v případech uvedených v odstavci 3.

(8) Odvolání proti rozhodnutí podle odstavce 7 nemá odkladný účinek.

(9) Náklady spojené s přepravou lidských pozůstatků a úkony s tím spojené, vyjma přepravy lidských pozůstatků na pitvu, hradí vypravitel pohřbu.“

5. Za § 5 se vkládají nové § 5a a 5b, které včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 27 znějí:

„§ 5a

(1) Poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení došlo k potratu nebo ukončení těhotenství na žádost ženy nebo ze zdravotních důvodů,

a) zajistí uložení jiných lidských pozůstatků pro účely jejich pohřbení po dobu 96 hodin od potratu nebo ukončení těhotenství; v takovém případě se pro účely tohoto zákona potrat nebo ukončení těhotenství považuje za takovou skutečnost, jako by šlo o úmrtí; § 4 odst. 4 a 5 se použijí přiměřeně,

b) vydá jiné lidské pozůstatky k pohřbení s identifikací jiných lidských pozůstatků na základě žádosti osoby uvedené v § 114 odst. 1 občanského zákoníku ve lhůtě podle písmene a).

(2) Pokud ve lhůtě podle odstavce 1 písm. a) nepožádá žádná z osob uvedených v §

114 odst. 1 občanského zákoníku o vydání jiných lidských pozůstatků k pohřbení, poskytovatel zdravotních služeb uvedený v § 4 odst. 3 s nimi naloží v souladu se zvláštním právním předpisem²⁷⁾.

§ 5b

Využívání údajů z informačních systémů veřejné správy

(1) Ministerstvo pro výkon působnosti tohoto zákona využívá ze základního registru obyvatel tyto údaje:

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení,
- b) datum, místo a okres narození, u subjektu údajů, který se narodil v cizině, datum, místo a stát, kde se narodil,
- c) státní občanství, popřípadě více státních občanství,
- d) adresa místa pobytu,
- e) datum, místo a okres úmrtí, jde-li o úmrtí subjektu údajů mimo území České republiky, datum úmrtí, místo a stát, na jehož území k úmrtí došlo; je-li vydáno rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého, den, který je v rozhodnutí uveden jako den smrti nebo den, který nepřežil.

(2) Ministerstvo pro výkon působnosti tohoto zákona využívá z informačního systému evidence obyvatel tyto údaje:

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení,
- b) datum narození,
- c) pohlaví,
- d) místo a okres narození; v případě narození v cizině, místo a stát,
- e) rodné číslo,
- f) státní občanství, popřípadě více státních občanství,
- g) adresa místa trvalého pobytu,
- h) datum, místo a okres úmrtí; jde-li o úmrtí státního občana České republiky mimo území České republiky, datum úmrtí, místo a stát, na jehož území k úmrtí došlo,
- i) den, který byl v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého uveden jako den smrti, popřípadě jako den, který nepřežil.

(3) Ministerstvo pro výkon působnosti tohoto zákona využívá z informačního systému cizinců tyto údaje:

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení,
- b) datum narození,
- c) rodné číslo,
- d) pohlaví,
- e) místo a stát narození; v případě, že se cizinec narodil na území České republiky, místo a okres narození,
- f) státní občanství, popřípadě více státních občanství,
- g) druh a adresa místa pobytu na území České republiky,
- h) datum, místo a okres úmrtí; jde-li o úmrtí mimo území České republiky, stát, na jehož území k úmrtí došlo, popřípadě datum úmrtí.

(4) Z údajů podle odstavců 1 až 3 lze v konkrétním případě využít vždy jen takové údaje, které jsou nezbytné ke splnění daného úkolu.

(5) Údaje, které jsou vedeny jako referenční údaje v základním registru obyvatel, se

využijí z informačního systému evidence obyvatel nebo z informačního systému cizinců, pouze pokud jsou ve tvaru předcházejícím současný stav.

---

²⁷⁾ § 91 zákona č. 372/2011 Sb.“.

6. § 6 a 7 včetně nadpisů a poznámky pod čarou č. 28 znějí:

„§ 6

Provozování pohřební služby

(1) Provozování pohřební služby zahrnující činnosti spojené s úpravou lidských pozůstatků, jejich pohřbením a přepravou je koncesovanou živností, s výjimkou provozování pohřebišť, provádění balzamací a konzervací, zpopelňování lidských pozůstatků nebo lidských ostatků, včetně ukládání lidských ostatků do uren.

(2) Žadatel o koncesi na provozování pohřební služby musí prokázat svoji odbornou způsobilost, kterou se rozumí úspěšné získání profesní kvalifikace Sjednavatel pohřbení a profesní kvalifikace Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků podle zvláštního předpisu²⁸⁾ a

- a) minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou a tříletá praxe v oblasti pohřebnictví, nebo
- b) minimálně základní vzdělání a desetiletá praxe v oblasti pohřebnictví.

(3) K udělení koncese k provozování pohřební služby je nutné stanovisko krajské hygienické stanice. Krajská hygienická stanice vydá kladné stanovisko, pokud žadatel o koncesi má k dispozici

- a) chladicí a mrazicí zařízení odpovídající požadavkům uvedeným v § 7 odst. 1 písm. a) a f),
- b) silniční motorové vozidlo určené k přepravě lidských pozůstatků odpovídající požadavkům uvedeným v § 9 odst. 1 a
- c) místnost pro úpravu těla zemřelého a pro uložení lidských pozůstatků do rakve, odpovídající požadavkům uvedeným v § 7 odst. 1 písm. h).

(4) Chladicí a mrazicí zařízení podle odstavce 3 písm. a) a místnost pro úpravu těla zemřelého podle odstavce 3 písm. c) nesmí být umístěny v prostorách a areálech zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb.

§ 7

Povinnosti provozovatele pohřební služby

(1) Provozovatel pohřební služby je povinen

- a) upravit tělo zemřelého a k ukládání lidských pozůstatků do pohřbení používat rakve a výhradně chladicí, popřípadě mrazicí, zařízení, jejichž kapacita musí odpovídat průměrné tří denní potřebě, minimálně však se 3 místy,
- b) před zahájením provozu vydat řád pro provozování pohřební služby, který musí být schválen krajskou hygienickou stanicí, zveřejnit ho na viditelném místě a vykonávat živnost v souladu s ním; obdobný postup musí být dodržen při každé změně řádu pro provozování pohřební služby,

c) zdržet se sjednávání pohřbení v prostorách a areálech zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb, a to i prostřednictvím jiné osoby,

d) zdržet se při kontaktu s pozůstalými chování nešetrného k jejich citům a umožnit při smutečních obřadech účast registrovaných církví, náboženských společností nebo jiných osob v souladu s projevenou vůlí zemřelé osoby, a pokud se tato osoba během svého života ke smutečnímu obřadu nevyslovila, také v souladu s projevenou vůlí osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku,

e) postupovat po převzetí těla zemřelého podle pokynů uvedených na listě o prohlídce zemřelého, případně stanovených státním zástupcem, který je k tomu oprávněn podle zvláštního právního předpisu¹⁰⁾,

f) ukládat lidské pozůstatky do pohřbení pouze v rakvi do chladicího zařízení zajišťujícího trvalé udržení teploty v rozmezí 0 °C až +5 °C a v případě, kdy doba od zjištění úmrtí prohlížejícím lékařem do pohřbení přesáhne 1 týden nebo kdy to vyžaduje stav lidských pozůstatků, v mrazicím zařízení zajišťujícím trvalé udržení teploty nižší než -10 °C,

g) předat provozovateli krematoria nebo pohřebiště společně s lidskými pozůstatky nebo lidskými ostatky doklad podle § 14 odst. 1 nebo 2 nebo § 22 odst. 2; v případě jiných lidských pozůstatků předat identifikaci jiných lidských pozůstatků,

h) bezúplatně umožnit vypraviteli pohřbu úpravu těla zemřelého a uložení lidských pozůstatků do rakve v místnosti se snadno omyvatelnými stěnami a nepropustnou podlahou, opatřené odpovídajícím osvětlením, přívodem teplé a studené vody, větráním a zabezpečením proti hmyzu, která je určena pro úpravu těla zemřelého, a pro uložení lidských pozůstatků do rakve, a umožnit mu nezbytnou hygienickou očistu,

i) vyzvat k převzetí a předat urnu s lidskými ostatky vypraviteli pohřbu způsobem a ve lhůtě stanovené řádem pro provozování pohřební služby; pokud do 12 měsíců ode dne výzvy provozovatele pohřební služby k převzetí vypravitel pohřbu urnu nepřevzme nebo není-li taková osoba, je provozovatel pohřební služby povinen zajistit uložení lidských ostatků do společného hrobu na veřejném pohřebišti,

j) vést evidenci o zacházení s lidskými pozůstatky a lidskými ostatky zejména v rozsahu

1. jméno, popřípadě jména, příjmení, místo a datum narození, je-li známo, místo a datum úmrtí, je-li známo, kopie listu o prohlídce zemřelého,

2. identifikace jiných lidských pozůstatků, a

3. kopie dokladu o zpopelnění nebo pohřbení, datum a čas převzetí lidských pozůstatků nebo lidských ostatků, datum a čas jejich uložení do chladicího, popřípadě mrazicího, zařízení, datum a čas předání lidských pozůstatků nebo lidských ostatků provozovateli pohřebiště nebo krematoria, evidenční číslo vozidla, které lidské pozůstatky nebo lidské ostatky přepravilo,

k) dodržovat požadavky na technické vybavení podle § 6 odst. 3, a

l) provádět desinfekci provozních prostor, místnosti pro úpravu těla zemřelého, chladicího a mrazicího zařízení, pracovních pomůcek a vozidel určených k přepravě lidských pozůstatků a lidských ostatků.

(2) Provozovatel pohřební služby je oprávněn převzít tělo zemřelého ke sjednanému pohřbení jen tehdy, je-li úmrtí nebo narození mrtvého dítěte doloženo

a) listem o prohlídce zemřelého vystaveným prohlížejícím lékařem a v případě provedení pitvy doplněným o příslušné údaje lékařem, který pitvu provedl, a postupovat podle pokynů na tomto listě uvedených,

b) v případě podezření ze spáchání trestného činu v souvislosti s úmrtím, kromě dokladů uvedených v písmenu a), i souhlasem státního zástupce, který je k tomu oprávněn podle zvláštního právního předpisu¹⁰⁾.

(3) Jiné lidské pozůstatky je provozovatel pohřební služby oprávněn převzít ke

sjednanému pohřbení jen tehdy, je-li doložena identifikace jiných lidských pozůstatků.

(4) Evidence související s provozováním pohřební služby podle odstavce 1 písm. j) musí být vedena průkazně, pravdivě a čitelně ve formě svázané knihy. Zápisy se provádějí bez zbytečného odkladu.

---

²⁸⁾ Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů.“

7. Za § 7 se vkládá nový § 7a, který včetně nadpisu zní:

„§ 7a

Řád pro provozování pohřební služby

V řádu pro provozování pohřební služby provozovatel podrobně upraví zejména

- a) rozsah poskytovaných služeb,
- b) povinnosti vypravitele pohřbu v souvislosti s chováním v místnosti pro úpravu těla zemřelého a uložením lidských pozůstatků do rakve, se zachováním důstojnosti tohoto místa a pravidla užívání zařízení pohřební služby jinými osobami,
- c) postup při ukládání lidských pozůstatků ve stavu pokročilého rozkladu do rakve a postup při jejich přepravě,
- d) způsob uložení a evidence přepravovaných lidských pozůstatků a lidských ostatků od jejich převzetí až po uložení do hrobu nebo hrobky, případně předání provozovateli krematoria nebo k provedení balzamacce nebo konzervace v minimálním rozsahu stanoveném v § 7 odst. 1 písm. j),
- e) postup při provádění desinfekce provozních prostor, místnosti pro úpravu těla zemřelého, chladicího a mrazicího zařízení, pracovních pomůcek a vozidel určených k přepravě lidských pozůstatků a lidských ostatků,
- f) způsob výzvy, převzetí a lhůtu k předání urny s lidskými ostatky vypraviteli pohřbu.“

8. Nadpis nad označením § 8 zní: „**Přeprava lidských pozůstatků a lidských ostatků**“.

9. V § 8 odstavec 1 zní:

„(1) Provozovatel pohřební služby je povinen zajistit

- a) při převozech na místo pohřbení nebo při vystavení těla zemřelého jeho oblečení do šatů nebo rubáše, nebo, není-li oblečení možné, jeho důstojné zahalení a uložení v konečné rakvi; v ostatních případech mohou být uloženy i do rakve transportní nebo do transportního vaku,
- b) uložení lidských pozůstatků, které jsou ve stavu pokročilého rozkladu, nebo těla zemřelého, které je nakaženo nebezpečnou nemocí, pouze do konečné rakve, a to v transportním vaku,
- c) označení rakví a transportních vaků tak, aby odpovídalo dokumentaci vystavené prohlížejícím lékařem a nemohlo dojít k záměně lidských pozůstatků v nich uložených.“

10. V § 8 odst. 2 se za slovo „chladicím“ vkládají slova „, popřípadě mrazicím“,

11. V § 8 odst. 3 se za slovo „pozůstatků“ vkládají slova „nebo exhumovaných lidských ostatků“.

12. V § 9 odstavec 1 včetně poznámky pod čarou č. 11 zní:

„(1) Lidské pozůstatky a exhumované lidské ostatky mohou být po pozemních komunikacích přepravovány pouze ve vozidle zvláštního určení, které musí být k takovému účelu schváleno podle jiného právního předpisu¹¹⁾ jako pohřební. Ložný prostor vozidla zvláštního určení musí být určen výhradně pro jejich přepravu v rakvích nebo v transportních nosítkách s vaky, a to včetně věcí určených pro konání pohřbu, které lze přepravovat společně, a musí být opatřen osvětlením a potřebnými úchyty pro upevnění rakví nebo transportních nosítek s vaky. Stěny a dno ložného prostoru musí být snadno omyvatelné.

---

¹¹⁾ Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění zákona č. 307/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 341/2014 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.“

13. V § 9 se odstavec 2 zrušuje.

Dosavadní odstavce 3 a 4 se označují jako odstavce 2 a 3.

14. Poznámka pod čarou č. 12 zní:

„¹²⁾ Mezinárodní Ujednání o přepravě mrtvol, vyhlášené pod č. 44/1938 Sb.

Dohoda o převozu těl zemřelých, vyhlášená pod č. 22/2012 Sb. m. s.“

15. V § 9 odst. 3 větě první se slovo „převoz“ za slovem „pro“ nahrazuje slovy „přepravu těla zemřelého“ a slovo „převoz“ za slovem „nebo“ se nahrazuje slovem „přepravu“.

16. V § 9 odst. 3 větě druhé se slova „úmrtního listu“ nahrazují slovy „dokladu o úmrtí podle § 22 odst. 2“.

17. V § 9 se na konci odstavce 3 doplňuje věta „Stejný postup se uplatňuje i u těla zemřelého státního příslušníka cizího státu na území České republiky vůči diplomatickým misím nebo konzulárním úřadům států, jejichž občanem zemřelý byl.“.

18. V § 10 odstavec 2 zní:

„(2) Žadatel o koncesi na provádění balzamace a konzervace musí prokázat svoji odbornou způsobilost, kterou se rozumí úspěšné získání profesní kvalifikace Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků a profesní kvalifikace Pracovník pro vyšší hygienické zaopatření těl zemřelých podle zvláštního právního předpisu²⁸⁾, a absolvování specializované odborné přípravy zaměřené na odbornou problematiku související s balzamací a konzervací a

a) vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu v oblasti všeobecného lékařství,

b) vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu v oblasti zdravotnictví,

c) vyšší odborné vzdělání skupiny oborů vzdělání Zdravotnictví, Diplomovaná všeobecná sestra, Diplomovaná dětská sestra, Diplomovaná sestra pro intenzivní péči nebo Diplomovaná porodní asistentka,

- d) střední vzdělání skupiny oborů vzdělání Zdravotnictví, Všeobecná sestra, Dětská sestra nebo Porodní asistentka, nebo
e) minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou a pětiletou praxi v provádění balzamace a konzervace.“.

Poznámka pod čarou č. 13 se zrušuje.

19. V § 10 odst. 3 se za slovo „rozsah“ vkládají slova „včetně náležitostí dokladu úspěšného absolvování specializované odborné přípravy“.

20. Poznámka pod čarou č. 7 zní:

„⁷⁾ Vyhláška č. 176/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu, organizace vzdělávání v rekvalifikačním zařízení a způsob jeho ukončení.“.

21. V § 10 odst. 4 větě první a druhé se slovo „vyjádření“ nahrazuje slovem „stanovisko“.

22. V § 10 odst. 4 větě druhé se slova „prokáže, že“ nahrazují slovy „má vhodnou místnost k provádění balzamace a konzervace a“.

23. Za § 10 se vkládá nový § 10a, který včetně nadpisu zní:

„§ 10a

Řád pro provádění balzamace a konzervace

(1) Před zahájením provozování balzamace a konzervace je provozovatel této živnosti povinen vydat řád pro provádění balzamace a konzervace, který musí být schválen krajskou hygienickou stanicí, a vykonávat živnost v souladu s ním; obdobný postup musí být dodržen při každé změně řádu pro provádění balzamace a konzervace.

(2) Řád pro provádění balzamace a konzervace musí být zveřejněn na viditelném místě. Provozovatel v něm podrobně upraví zejména

- a) rozsah poskytovaných služeb,
- b) povinnosti osob, které provádějí balzamaci a konzervaci, a dalších osob podílejících se na zajištění této činnosti s ohledem na zachování piety,
- c) postup při přepravě, balzamaci a konzervaci lidských pozůstatků a
- d) způsob uložení a evidence balzamovaných lidských pozůstatků od jejich převzetí až po uložení do hrobu nebo hrobky, případně předání provozovateli krematoria.“.

24. V § 11 písm. a) se slova „ve styku“ nahrazují slovy „při kontaktu“.

25. V § 11 písmeno b) zní:

„b) oprávněna převzít tělo zemřelého k balzamaci nebo konzervaci jen tehdy, je-li skutečnost úmrtí doložena listem o prohlídce zemřelého vystaveným prohlížejícím lékařem a v případě provedení pitvy doplněným o příslušné údaje lékařem, který pitvu provedl; v případě podezření ze spáchání trestného činu v souvislosti s úmrtím je kromě toho nutný i písemný souhlas státního zástupce, který je k tomu oprávněn podle zvláštního právního předpisu¹⁰⁾“.

26. V § 11 se doplňuje písmeno c), které zní:

„c) oprávněna jiné lidské pozůstatky převzít jen tehdy, je-li doložena identifikace

jiných lidských pozůstatků.“.

27. V § 12 se odstavce 2 a 3 zrušují a zároveň se zrušuje označení odstavce 1.

28. § 13 a 14 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 15 znějí:

„Provozování krematoria

§ 13

(1) Provozování krematoria zahrnující pohřbívání lidských pozůstatků nebo zpopelňování exhumovaných lidských ostatků v konečné rakvi a související zacházení s ní, manipulaci s lidskými ostatky, ukládání lidských ostatků do uren, jejich předávání a vedení související evidence, je koncesovanou živností⁶⁾.

(2) Žadatel o koncesi na provozování krematoria musí prokázat svoji odbornou způsobilost, kterou se rozumí úspěšné získání profesní kvalifikace Obsluha kremačního zařízení a profesní kvalifikace Administrátor krematoria podle zvláštního právního předpisu²⁸⁾
a

a) minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou a tříletá praxe v oblasti pohřebnictví, nebo

b) minimálně základní vzdělání a desetiletá praxe v oblasti pohřebnictví.

(3) K udělení koncese k provozování krematoria je nutné stanovisko krajské hygienické stanice⁸⁾. Krajská hygienická stanice vydá kladné stanovisko, pokud žadatel o koncesi bude pro uložení lidských pozůstatků do zpopelnění používat chladicí a mrazicí zařízení, které odpovídá podmínkám stanoveným v § 7 odst. 1 písm. f).

§ 14

(1) Provozovatel krematoria je oprávněn převzít tělo zemřelého nebo lidské ostatky ke zpopelnění a zpopelnit je jen tehdy, je-li skutečnost úmrtí doložena úmrtním listem, průvodním listem k přepravě těla zemřelého (umrlčí pas), zprávou oprávněného orgánu cizího státu nebo listem o prohlídce zemřelého vystaveným podle zvláštního právního předpisu; v případě podezření ze spáchání trestného činu v souvislosti s úmrtím je kromě toho nutný i písemný souhlas státního zástupce nebo jiného orgánu činného v trestním řízení, který je k tomu oprávněn podle zvláštního právního předpisu¹⁰⁾.

(2) Jiné lidské pozůstatky je provozovatel krematoria oprávněn převzít ke zpopelnění jen tehdy, je-li doložena identifikace jiných lidských pozůstatků.

(3) Provozovatel krematoria je povinen

a) zpopelňovat v krematoriu pouze lidské pozůstatky nebo exhumované lidské ostatky,

b) před zahájením provozu vydat řád krematoria, který musí být schválen krajskou hygienickou stanicí a zveřejněn na viditelném místě, a krematorium provozovat v souladu s tímto řádem a zvláštními právními předpisy¹⁵⁾; obdobný postup musí být dodržen při každé změně řádu krematoria,

c) zdržet se při kontaktu s pozůstalými chování nešetrného k jejich citům a umožnit při smutečních obřadech účast registrovaných církví, náboženských společností nebo jiných osob v souladu s projevenou vůlí zemřelé osoby, a pokud se tato osoba během svého života ke smutečnímu obřadu nevyslovila, také v souladu s projevenou vůlí osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku,

d) ukládat lidské pozůstatky do zpopelnění pouze v konečné rakvi do chladicího nebo mrazicího zařízení splňujícího požadavky uvedené v § 7 odst. 1 písm. f). To neplatí, provede-li zpopelnění lidských pozůstatků do 48 hodin od jejich převzetí; v tomto případě je provozovatel krematoria povinen zajistit jejich uložení do doby zpopelnění v chladicím zařízení zajišťujícím trvalé udržení teploty v rozmezí od 0 °C do +5 °C, i když doba od zjištění úmrtí prohlížejícím lékařem přesáhla nebo přesáhne 1 týden,

e) zajistit, aby rakev s lidskými pozůstatky nebo exhumovanými lidskými ostatky byla před zasunutím do kremační pece opatřena značkou nezníčitelnou ohněm obsahující číslo záznamu o zpopelnění v návaznosti na jím vedenou evidenci lidských pozůstatků a lidských ostatků,

f) vypraviteli pohřbu vystavit doklad o zpopelnění obsahující

1. číslo záznamu o zpopelnění podle písmene g),

2. jednoznačnou identifikaci provozovatele krematoria a pohřební služby, který lidské pozůstatky nebo exhumované lidské ostatky do krematoria přivezl,

3. údaje o zemřelém v rozsahu jméno, popřípadě jména, a příjmení, místo a datum narození a úmrtí,

4. údaje o jiných lidských pozůstatcích v rozsahu identifikace jiných lidských pozůstatků,

5. datum pohřbení lidských pozůstatků nebo zpopelnění lidských ostatků,

g) uložit lidské ostatky zbavené kovových a jiných nespalitelných příměsí spolu se značkou uvedenou v písmenu e) do pevně uzavíratelné urny a označit ji číslem záznamu o zpopelnění v návaznosti na jím vedenou evidenci lidských pozůstatků a lidských ostatků, a údaji podle § 15 odst. 2 písm. a) a b),

h) vyzvat k převzetí a předat urnu s lidskými ostatky vypraviteli pohřbu způsobem a ve lhůtě stanovené řádem krematoria; pokud vypravitel pohřbu do 12 měsíců ode dne zpopelnění urnu od provozovatele krematoria nepřevzme, je provozovatel krematoria povinen lidské ostatky uložit do společného hrobu na veřejném pohřebišti.

---

¹⁵⁾ Například zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.“

29. V § 15 odst. 1 úvodní části ustanovení se číslo „2“ nahrazuje číslem „3“ a na konci úvodní části ustanovení se doplňuje slovo „zejména“.

30. V § 15 odst. 1 se za písmeno b) vkládá nové písmeno c), které zní:

„c) povinnosti návštěvníků krematoria v souvislosti s pořádkem v krematoriu, zachováním důstojnosti tohoto místa a pravidla užívání zařízení krematoria,“.

Dosavadní písmena c) až f) se označují jako písmena d) až g).

31. V § 15 odst. 1 se na konci textu písmene g) doplňují slova „s lidskými ostatky“.

32. V § 15 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno h), které zní:

„h) způsob výzvy a převzetí urny s lidskými ostatky a lhůtu k jejímu předání vypraviteli pohřbu.“.

33. V § 15 odst. 2 úvodní části ustanovení se za slovo „a“ vkládá slovo „lidských“.

34. V § 15 odst. 2 písmena a) až f) znějí:

„a) jméno, popřípadě jména, a příjmení zemřelých, jejichž těla nebo lidské ostatky byly

v krematoriu zpopelněny,

b) místo a datum jejich narození a úmrtí, pokud jsou známy,

c) záznam o nebezpečné nemoci, pokud lidské pozůstatky, které byly zpopelněny, byly touto nemocí nakaženy,

d) datum a hodinu převzetí lidských pozůstatků nebo lidských ostatků ke zpopelnění, včetně přidělení čísla v evidenci,

e) druh rakve, vložky do rakve a transportního vaku,

f) jednoznačnou identifikaci osoby předávající lidské pozůstatky nebo lidské ostatky,“.

35. V § 15 odst. 2 se doplňují písmena g) až i), která znějí:

„g) datum a hodinu uložení do chladicího, popřípadě mrazicího, zařízení,

h) datum zpopelnění a číslo záznamu o zpopelnění,

i) datum výzvy k převzetí urny s lidskými ostatky a datum jejího vydání nebo odeslání, včetně jména a adresy jejího příjemce, nebo, pokud nebyla urna převzata podle § 14 odst. 3 písm. h), datum a místo, kde byly lidské ostatky uloženy do společného hrobu.“.

36. V § 15 se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Evidence související s provozováním krematoria podle odstavce 2 musí být vedena průkazně, pravdivě a čitelně ve formě svázané knihy. Zápisy se provádějí bez zbytečného odkladu.“.

37. § 17 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 14 zní:

„§ 17

Zřízení veřejného pohřebiště

Veřejné pohřebiště lze zřídit na návrh obce nebo registrované církve a náboženské společnosti jen na pozemku v jejich vlastnictví na základě rozhodnutí o změně využití území podle zvláštního právního předpisu¹⁴⁾ a následného povolení stavby, je-li podle tohoto právního předpisu vyžadováno. Dotčenými orgány jsou vždy také krajská hygienická stanice, která vydává stanovisko z hlediska ochrany veřejného zdraví, obecní úřad obce s rozšířenou působností, který vydává stanovisko z hlediska souladu s územně plánovací dokumentací a z hlediska uplatňování cílů a úkolů územního plánování, a vodoprávní úřad, který vydává stanovisko z hlediska ochrany podzemních vod. Mají-li být součástí veřejného pohřebiště hroby nebo hrobky, je obec nebo registrovaná církev a náboženská společnost povinna kromě podkladů stanovených zvláštním právním předpisem¹⁴⁾ předložit i výsledky hydrogeologického průzkumu, z nichž je patrné, že pozemek je k takovému způsobu pohřbívání vhodný. Ke zřizování jednotlivých hrobů, hrobek, úložišť jednotlivých uren a hrobových zařízení na pohřebišti není třeba rozhodnutí o jejich umístění podle zvláštního právního předpisu¹⁴⁾ ani povolení stavby.

---

¹⁴⁾ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.“.

Poznámky pod čarou č. 16 a 17 se zrušují.

38. V § 18 odst. 1 se za slovo „zahrnuje“ vkládá slovo „zejména“, slova „pohřbívání lidských pozůstatků a lidských ostatků do hrobů nebo hrobek, provádění exhumací,

ukládání, rozptyl a vsyp zpopelněných lidských pozůstatků,“ se zrušují a slova „včetně komunikací a okolní zeleně,“ se zrušují.

39. V § 18 odst. 2 se za slovo „nebo“ vkládá slovo „podnikající“ a slova „, které tento zákon ukládá provozovateli veřejného pohřebiště“ se nahrazují slovy „upravené v § 20 písm. a) až c), § 21 odst. 1 a v § 22 odst. 1 a 5“.

40. V § 18 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Tato osoba oznamuje provozovateli pohřebiště skutečnosti uvedené v § 20 písm. d).“.

41. V § 18 odst. 3 větě první se slova „územně příslušného“ zrušují.

42. V § 19 odst. 1 se za slova „Provozovatel pohřebiště“ vkládají slova „nebo právnická nebo podnikající fyzická osoba zajišťující v souladu s § 18 odst. 2 provoz veřejného pohřebiště“.

43. V § 19 odst. 2 úvodní části ustanovení se slova „, umožňující stejné podmínky pro sjednání nájmu hrobového místa pro všechny občany,“ zrušují.

44. V § 19 odst. 2 se vkládá nové písmeno a), které zní:

„a) podmínky pro sjednání nájmu hrobového místa, které musí být stejné pro všechny osoby,“.

Dosavadní písmena a) až h) se označují jako písmena b) až i).

45. V § 19 odst. 2 písm. b) se slovo „včetně“ nahrazuje slovem „a“, za slovo „druhů“ se vkládá slovo „konečných“ a slova „do kterých lze pohřbívat pouze v rakvích celodubových nebo z jiných tvrdých dřev, do kterých bude vložena spodní část zinkové vložky, nebo v rakvích kovových s nepropustným dnem“ se nahrazují slovy „a to včetně vložek a vystýlek do rakví, transportních vaků a rubášů“.

46. V § 19 odst. 2 se za písmeno c) vkládají nová písmena d) a e), která znějí:

„d) povinnosti nájemců hrobového místa při záměru zřízení hrobky,

e) podmínky pro povolování exhumace po tleci době,“.

Dosavadní písmena d) až i) se označují jako písmena f) až k).

47. V § 19 odst. 2 písm. h) se slova „zejména pokud jde o rozsah údržby hrobového místa,“ zrušují.

48. V § 19 odst. 2 písm. k) se za slova „právnické nebo“ vkládá slovo „podnikající“.

49. V § 19 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno l), které zní:

„l) podmínky pro dohled nad provozovatelem pohřební služby, který na základě smlouvy s vypravitelem pohřbu hodlá na pohřebišti provádět práce podle § 4a odst. 2.“.

50. V § 20 se na začátek písmene a) vkládají slova „do hrobu nebo do hrobky pohřbívat pouze lidské pozůstatky nebo ukládat lidské ostatky a“ a slovo „veřejného“ se zrušuje.

51. V § 20 se písmeno b) zrušuje.

Dosavadní písmena c) až g) se označují jako písmena b) až f).

52. V § 20 písm. b) se slova „ve styku“ nahrazují slovy „při kontaktu“, slova „a jiných“ se nahrazují slovy „nebo jiných“ a slova „osob, které sjednaly pohřbení“ se nahrazují slovy „zemřelé osoby, a pokud se tato osoba během svého života ke smutečnímu obřadu nevyslovila, také v souladu s projevenou vůlí osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku“.

53. V § 20 se na konci textu písmene c) doplňují slova „a vypraviteli pohřbu vystavit doklad o pohřbení obsahující číslo hrobu nebo hrobky, jméno, popřípadě jména, a příjmení zemřelého, místo a datum jejího narození, úmrtí, pohřbení a jednoznačnou identifikaci právnické nebo podnikající fyzické osoby, která pohřbení provedla; u jiných lidských pozůstatků vést evidenci v rozsahu identifikace jiných lidských pozůstatků“.

54. V § 20 písm. e) se za slovo „informovat“ vkládají slova „krajský úřad a“.

55. V § 20 písmeno f) zní:

„f) v případě rušení pohřebiště splnit podmínky § 24 a

1. po podání žádosti o vydání rozhodnutí o zrušení pohřebiště u krajského úřadu informovat nájemce hrobových míst o zahájení řízení podle § 24 odst. 1, pokud je mu známa jejich adresa, a současně tuto informaci zveřejnit na místě na daném pohřebišti obvyklém,

2. písemně informovat nájemce hrobových míst o vydání rozhodnutí podle § 24 odst. 1 a datu, k němuž má být pohřebiště zrušeno, pokud je mu známa jejich adresa, a současně tuto informaci zveřejnit na místě na daném pohřebišti obvyklém,

3. pokud nájemci hrobových míst před zveřejněným dnem zrušení pohřebiště nepřemístí lidské ostatky na jiné pohřebiště, ponechat je na místě,

4. je-li provozovatelem veřejného pohřebiště obec, informovat vlastníka hrobky, náhrobku a ostatního hrobového zařízení, pokud mu je znám, že s nimi bude naloženo jako s věcmi opuštěnými; není-li provozovatelem veřejného pohřebiště obec, odevzdat tyto věci obci, na jejímž území se zrušené pohřebiště nachází, s uvedením kontaktních údajů jejich vlastníka, pokud je ke dni zrušení veřejného pohřebiště neodstranil, a o tomto postupu předem vlastníka informovat,

5. pokud má být využito zrušeného pohřebiště k účelu, při kterém je třeba prohloubit terén, zajistit exhumaci všech lidských ostatků a jejich uložení do společného hrobu na jiném pohřebišti; s nalezenými předměty, u nichž se předpokládá, že jsou zhotoveny z drahých kovů nebo s předměty, které mají kulturně-historickou hodnotu, ponechanými v hrobech a hrobkách, naložit obdobně jako v bodu 4,

6. pokud jsou na pohřebišti zřízeny vsypové a rozptylové louky, zajistit přemístění tohoto travního porostu se zeminou na jiné pohřebiště,“.

56. Na konci § 20 se doplňuje písmeno g), které zní:

„g) provozovateli pohřební služby nebo vypraviteli pohřbu umožnit pohřbení nebo uložení lidských ostatků na pohřebišti; provozovatel pohřebiště má nárok na úhradu přiměřených nákladů za poskytnuté související služby.“.

57. § 21 včetně nadpisu zní:

„§ 21

Evidence související s provozováním veřejného pohřebiště

(1) Evidence související s provozováním pohřebiště vedená podle § 20 písm. c) obsahuje následující údaje:

a) jméno, popřípadě jména, a příjmení zemřelých, jejichž lidské ostatky jsou na pohřebišti uloženy,

b) místo a datum jejich narození a úmrtí, pokud jsou známy,

c) údaje o jiných lidských pozůstatcích v rozsahu identifikace jiných lidských pozůstatků,

d) datum uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků na pohřebišti včetně jejich exhumace, určení hrobového místa, hloubky pohřbení, druhu rakve, vložky do rakve, transportního vaku, šatů nebo rubáše; u lidských ostatků druh urny a v případě vsypu i místo jejich uložení,

e) záznam o nebezpečné nemoci, pokud lidské pozůstatky, které byly uloženy do hrobu nebo hrobky, byly touto nemocí nakaženy,

f) jméno, popřípadě jména, příjmení, adresu místa trvalého pobytu a datum narození nájemce hrobového místa, jde-li o fyzickou osobu, nebo obchodní jméno, nebo obchodní firmu, sídlo a identifikační číslo osoby nájemce hrobového místa, jde-li o právnickou osobu,

g) datum uzavření nájemní smlouvy a dobu trvání závazku včetně údajů o změně smlouvy,

h) údaje o hrobce, náhrobku a hrobovém zařízení daného hrobového místa, včetně údajů o vlastníkovi, pokud je znám,

i) údaje o skutečnosti uvedené v § 20 písm. d), pokud nastala,

j) údaje o zákazu pohřbívání a době jeho trvání, pokud byl zákaz vydán,

k) údaje o skutečnostech uvedených v § 20 písm. f) bodech 3 až 6, pokud nastaly, v případě rušení pohřebiště.

(2) Evidence související s provozováním pohřebiště podle § 20 písm. c) musí být vedena průkazně, pravdivě a čitelně ve formě svázané knihy. Zápisy se provádějí bez zbytečného odkladu.“.

Poznámka pod čarou č. 19 se zrušuje.

58. V § 22 odst. 1 písmeno b) zní:

„b) dno hrobu nebo hrobky musí ležet nad úrovní kolísání hladiny podzemní vody,“.

59. V § 22 odst. 1 se na konci písmene c) čárka nahrazuje tečkou a písmeno d) se zrušuje.

60. V § 22 odst. 2 se slova „lidské pozůstatky“ nahrazují slovy „tělo zemřelého“, za slovo „hrobky“ se vkládají slova „nebo lidské ostatky k uložení“, slova „úmrtí doloženo“ se nahrazují slovy „skutečnost úmrtí doložena“, slova „lidských pozůstatků“ se nahrazují slovy „těla zemřelého“, slovo „mrtvého“ se nahrazuje slovem „zemřelého“ a na konci odstavce se doplňuje věta „Pro převzetí jiných lidských pozůstatků k pohřbení do hrobu nebo hrobky se postupuje obdobně, přičemž postačí doložení identifikace jiných lidských pozůstatků.“.

61. V § 22 odst. 3 větě druhé se slovo „a“ nahrazuje čárkou a na konci textu odstavce se doplňují slova „a místních zvyklostí“.

62. V § 22 odst. 5 se za větu první vkládá věta „Bez ohledu na uplynutí tlecí doby doloží nájemce hrobového místa k žádosti o exhumaci vždy skutečnost úmrtí podle odstavce 2 a písemný souhlas osoby uvedené v § 114 odst. 1 občanského zákoníku.“.

63. V § 22 odst. 6 se za slovo „v“ vkládají slova „hrobu nebo“ a za slovo „přemístění“ se

vkládají slova „v rámci hrobu nebo hrobky“.

64. V § 22 odst. 7 se slova „Zpopelněné lidské“ nahrazují slovem „Lidské“, za slova „na veřejném pohřebišti“ se vkládají slova „, popřípadě exhumovat,“ a za slovo „pohřbívání“ se vkládají slova „a exhumace“.

65. V § 23 odst. 1 se slova „příslušný orgán státní správy“ nahrazují slovy „krajská hygienická stanice“.

66. V § 23 odst. 2 se slova „jinými způsoby“ nahrazují slovy „do hrobek“.

67. V § 23 se odstavec 3 zrušuje.

68. V § 24 odst. 1 větě první se slova „územně příslušného“ zrušují.

69. V § 24 odst. 1 větě druhé se slova „lhůt, na které byla hrobová místa pronajata“ nahrazují slovy „dob, po které se provozovatel pohřebiště zavázal hrobová místa přenechat k užívání“.

70. V § 24 odst. 2 se slovo „lhůt“ nahrazuje slovem „dob“ a slova „územně příslušný“ se zrušují.

71. V § 24 odst. 4, 5 a 6 se text „písm. g)“ nahrazuje textem „písm. f)“.

72. V § 24 odst. 5 se za slovo „předány“ vkládá slovo „hrobky,“ a slova „, nepřihlásí-li se o ně vlastník do 1 roku od jejich převzetí“ se zrušují.

Poznámka pod čarou č. 22 se zrušuje, a to včetně odkazu na poznámku pod čarou.

73. V § 24 odst. 6 se slovo „zpopelněných“ zrušuje.

74. V § 25 odst. 1 větě druhé se slova „a musí obsahovat výši nájemného a výši úhrady za služby spojené s nájmem, pokud je provozovatel pohřebiště poskytuje“ zrušují.

75. V § 25 se odstavec 4 zrušuje.

Dosavadní odstavce 5 až 9 se označují jako odstavce 4 až 8.

76. V § 25 odstavec 5 zní:

„(5) Právo nájmu hrobového místa přechází na osobu, kterou nájemce určil, popřípadě na svěřenský fond určený nájemcem. Je-li nájemcem fyzická osoba a není-li přechod nájmu na určenou osobu možný, anebo neurčil-li nájemce nikoho, přechází právo nájmu na jeho manžela, není-li ho, na jeho děti, není-li jich, na jeho rodiče, není-li jich, na jeho sourozence; nežijí-li, pak na jejich děti. Není-li přechod práva nájmu na žádnou z těchto osob možný, přechází právo nájmu na dědice zemřelého. Osoba, na niž právo nájmu přešlo, je povinna sdělit provozovateli pohřebiště bez zbytečného odkladu údaje potřebné pro vedení evidence veřejného pohřebiště; to platí i pro správce svěřenského fondu.“.

77. V § 25 odst. 6 se slovo „hrobu“ nahrazuje slovy „hrobového místa“ a slova „nebo úhradu za služby spojené s nájmem“ se zrušují.

78. V § 25 odstavec 7 a 8 znějí:

„(7) Provozovatel pohřebiště je povinen písemně upozornit nájemce na skončení

sjednané doby nájmu nejméně 90 dnů před jejím skončením. Není-li mu trvalý pobyt nebo sídlo nájemce znám, uveřejní tuto informaci na veřejném pohřebišti způsobem, který je v místě obvyklý, nejméně 60 dnů před skončením sjednané doby nájmu a po dobu minimálně jednoho roku od uplynutí tlecí doby od posledního uložení lidských pozůstatků do hrobu a odkaz na uveřejněnou informaci umístí vhodným způsobem na příslušné hrobové místo.

(8) Jestliže nájemce podá před uplynutím sjednané doby nájmu návrh na prodloužení doby trvání smlouvy o nájmu a plní své povinnosti uvedené v odstavci 4, může provozovatel pohřebiště jeho návrh odmítnout jen v případě, má-li být veřejné pohřebiště zrušeno podle § 24 odst. 1.“.

79. Nadpis hlavy IV zní: „**DOZOR NAD DODRŽOVÁNÍM ZÁKONA**“.

80. Na začátek hlavy IV se vkládá díl 1, který včetně nadpisu zní:

„Díl 1

Dozor v pohřebnictví

§ 25a

(1) Dozor nad dodržováním povinností právnických nebo podnikajících fyzických osob stanovených v

- a) § 4 odst. 1 písm. b), c) a e) provádí ministerstvo,
- b) § 4 odst. 1 písm. a) a g) provádí krajská hygienická stanice,
- c) § 4 odst. 1 písm. h) provádí krajský úřad.

(2) Dozor nad dodržováním povinností provozovatelů pohřebních služeb, krematorií, osob provádějících konzervaci a balzamací a poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb podle § 4 odst. 3, stanovených v

- a) § 7 odst. 1 písm. a), c), d), g) a h), § 8 odst. 1 a 2, § 9 odst. 1, § 11 písm. a), § 14 odst. 3 písm. a), c), e), f) a g) a v § 20 písm. b) provádí ministerstvo,
- b) § 6 odst. 4, § 7 odst. 1 písm. b), § 10a a v § 14 odst. 3 písm. b) provádí živnostenský úřad,
- c) § 7 odst. 1 písm. f), j), k) a l), § 7 odst. 4, § 14 odst. 3 písm. d) a v § 15 odst. 2 a 3 provádí krajská hygienická stanice,
- d) § 4 odst. 3 a 5, § 5 odst. 6 a v § 9 odst. 1 provádí krajský úřad.

(3) Dozor nad dodržováním povinností provozovatelů pohřebiště a právnických nebo podnikajících fyzických osob při provozování pohřebiště stanovených v § 18 odst. 2 a 3, § 19 odst. 1, § 20 písm. a), d), e), f) a g), § 20 písm. c) a v § 22 odst. 3 a 5 provádí krajský úřad.

(4) Zjistí-li orgán uvedený v odstavcích 1 až 3 nedostatky, může podle povahy zjištěného nedostatku rozhodnutím uložit osobě opatření k nápravě a stanovit lhůtu k uskutečnění opatření k nápravě.

(5) Osoba, které bylo uloženo opatření k nápravě, je povinna neprodleně oznámit orgánu uvedenému v odstavcích 1 až 3 způsob plnění a splnění uloženého opatření.

(6) Odvolání proti rozhodnutí o uložení opatření k nápravě nemá odkladný účinek.“.

81. V hlavě IV se za díl 1 vkládá označení a nadpis dílu 2, které znějí:

„Díl 2

Přestupky“.

82. § 26 až 28 včetně nadpisů a poznámky pod čarou č. 29 znějí:

„§ 26

Přestupky fyzických osob

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. a) upraví, konzervuje, balzamuje nebo vystaví tělo zemřelého nakažené nebezpečnou nemocí,
- b) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. c) vystaví lidské pozůstatky před pohřbením,
- c) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. d) odstraní z lidských pozůstatků nesnímatelné náhrady,
- d) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. e) provede trvalé uložení lidských pozůstatků nebo jejich zpopelnění jiným způsobem než uvedeným v § 2 písm. e),
- e) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. f) zachází s lidskými pozůstatky nebo lidskými ostatky způsobem dotýkajícím se důstojnosti zemřelého nebo mravního citění veřejnosti,
- f) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. g) neoprávněně otevře konečnou rakev s lidskými pozůstatky nebo urnu s lidskými ostatky,
- g) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. h) neoprávněně otevře hrob nebo hrobku nebo neoprávněně provádí exhumaci,
- h) v rozporu s § 5 odst. 6 neinformuje neprodleně příslušnou obec o skutečnostech uvedených v § 5 odst. 1.

(2) Za přestupky podle odstavce 1 písm. a) až g) lze uložit pokutu do 100 000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. h) pokutu do 70 000 Kč.

§ 27

Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. a) upraví, konzervuje, balzamuje nebo vystaví tělo zemřelého nakažené nebezpečnou nemocí,
- b) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. b) konzervuje, balzamuje nebo vystaví lidské pozůstatky, a to i konzervované nebo balzamované, nebo v rozporu s § 4 odst. 1 písm. c) vystaví lidské pozůstatky před pohřbením,
- c) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. e) provede trvalé uložení lidských pozůstatků nebo jejich zpopelnění jiným způsobem než uvedeným v § 2 písm. e),
- d) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. g) neoprávněně otevře konečnou rakev s lidskými pozůstatky nebo urnu s lidskými ostatky,
- e) v rozporu s § 4 odst. 1 písm. h) neoprávněně otevře hrob nebo hrobku nebo neoprávněně provádí exhumaci.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba provozující pohřební službu se dopustí přestupku tím, že

- a) má umístěny chladicí nebo mrazicí zařízení a místnosti pro úpravu těla zemřelého v prostorách a areálech zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb v rozporu s § 6 odst. 4,
- b) nesplní povinnost upravit tělo zemřelého nebo použít k ukládání lidských pozůstatků do pohřbení rakve a zařízení podle § 7 odst. 1 písm. a),
- c) v rozporu s § 7 odst. 1 písm. b) nevydá před zahájením provozu řád pro provozování

pohřební služby, tento řád nebo jeho změna nejsou schváleny krajskou hygienickou stanicí nebo tento řád nebo jeho změnu nezveřejní na viditelném místě,

d) v rozporu s § 7 odst. 1 písm. c) sjednává pohřbení, a to i prostřednictvím jiné osoby, v areálech zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb,

e) neuloží lidské pozůstatky v rakvi nebo k jejich uložení nepoužije chladicí nebo mrazicí zařízení podle § 7 odst. 1 písm. f),

f) nepředá provozovateli krematoria nebo pohřebiště spolu s lidskými pozůstatky nebo lidskými ostatky doklad o úmrtí nebo identifikaci jiných lidských pozůstatků podle § 7 odst. 1 písm. g),

g) nezajistí pro vypravitele pohřbu podmínky pro úpravu těla zemřelého a pro uložení lidských pozůstatků do rakve podle § 7 odst. 1 písm. h),

h) nevede evidenci lidských pozůstatků a lidských ostatků podle § 7 odst. 1 písm. j) a § 7 odst. 4,

i) nedodrží požadavky na technické vybavení podle § 7 odst. 1 písm. k),

j) neprovádí desinfekci provozních prostor, místností pro úpravu těla zemřelého, chladicího a mrazicího zařízení, pracovních pomůcek a vozidel určených k přepravě lidských pozůstatků a lidských ostatků podle § 7 odst. 1 písm. l),

k) v rozporu s § 8 odst. 1 nezajistí při převozech na místo pohřbení nebo při vystavení těla zemřelého jeho oblečení do šatů nebo rubáše nebo, není-li obléknutí možné, důstojné zahalení a uložení v konečné rakvi,

l) v rozporu s § 8 odst. 2 nezajistí, aby byly lidské pozůstatky uloženy do neprodyšně uzavřené rakve nebo uloženy v chladicím, popřípadě mrazicím, zařízení, pokud přeprava nekonzervovaných nebo nebalzamovaných lidských pozůstatků přesahuje dobu 8 hodin nebo vzdálenost 500 km, nebo

m) přepravuje lidské pozůstatky nebo exhumované lidské ostatky v rozporu s § 9 odst. 1.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba provádějící balzamování a konzervaci se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 10a nevydá před zahájením provozu řád pro provádění balzamace a konzervace, tento řád nebo jeho změna nejsou schváleny krajskou hygienickou stanicí nebo tento řád nebo jeho změnu nezveřejní na viditelném místě.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba provozující krematorium se dopustí přestupku tím, že

a) poruší povinnost podle § 14 odst. 3 písm. a) zpopelňovat v krematoriu pouze lidské pozůstatky nebo exhumované lidské ostatky,

b) v rozporu s § 14 odst. 3 písm. b) nevydá před zahájením provozu řád krematoria, řád krematoria nebo jeho změna nejsou schváleny krajskou hygienickou stanicí nebo tento řád nebo jeho změnu nezveřejní na viditelném místě,

c) neuloží lidské pozůstatky do zpopelnění pouze v konečné rakvi do chladicího nebo mrazicího zařízení podle § 14 odst. 3 písm. d),

d) nezajistí splnění povinností související s označováním rakve podle § 14 odst. 3 písm. e),

e) nevystaví vypraviteli pohřbu doklad o zpopelnění včetně všech náležitostí podle § 14 odst. 3 písm. f),

f) nesplní některou z povinností podle § 14 odst. 3 písm. g) související s uložení lidských ostatků do urny,

g) nevede evidenci lidských pozůstatků a lidských ostatků podle § 15 odst. 2 nebo 3.

(5) Právnická nebo podnikající fyzická osoba zajišťující v souladu s § 18 odst. 2 provoz veřejného pohřebiště se dopustí přestupku tím, že

- a) neoznámí bezodkladně provozovateli pohřebiště, že lidské ostatky ani po uplynutí tlecí doby nejsou zetlelé podle § 18 odst. 2,
- b) neprovozuje veřejné pohřebiště v souladu s řádem veřejného pohřebiště podle § 19 odst. 1,
- c) v rozporu s § 20 písm. a) pohřbívá do hrobu nebo do hrobky jiné než lidské pozůstatky nebo ukládá jiné než lidské ostatky,
- d) nevede evidenci lidských pozůstatků a lidských ostatků podle § 21 odst. 1, nebo
- h) nesplní při exhumaci lidských ostatků některou z povinností podle § 22 odst. 5.

(6) Provozovatel pohřebiště se dopustí přestupku tím, že

- a) nevydá před zahájením provozu řád pohřebiště podle § 19 nebo neprovede jeho změnu podle § 18 odst. 3, nebo vydá řád pohřebiště nebo jeho změnu bez zveřejnění v místě na daném veřejném pohřebišti obvyklém,
- b) neprovozuje veřejné pohřebiště v souladu s řádem veřejného pohřebiště podle § 19 odst. 1,
- c) v rozporu s § 20 písm. a) pohřbívá do hrobu nebo do hrobky jiné než lidské pozůstatky nebo ukládá jiné než lidské ostatky,
- d) neprodleně nezajistí příslušné podklady pro stanovení nové tlecí doby a na jejich základě nenavrhne novou tlecí dobu nebo si nevyžádá k návrhu nové tlecí doby stanovisko krajské hygienické stanice a neupraví odpovídajícím způsobem řád veřejného pohřebiště podle § 20 písm. d),
- e) neinformuje krajský úřad, nájemce hrobových míst nebo veřejnost o zákazu pohřbívání podle § 20 písm. e),
- f) nesplní v případě rušení pohřebiště některou z povinností podle § 20 písm. f),
- g) neumožní provozovateli pohřební služby nebo vypraviteli pohřbu pohřbení nebo uložení lidských ostatků na pohřebišti podle § 20 písm. g),
- h) nevede evidenci lidských pozůstatků a lidských ostatků podle § 21 odst. 1, nebo
- i) neuloží nezapelněné lidské ostatky v hrobě po tlecí dobu podle § 22 odst. 3.

(7) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která provozuje pohřební službu, provádí balzamace nebo konzervace, provozuje krematorium, nebo je provozovatelem veřejného pohřebiště, se dopustí přestupku tím, že poruší při kontaktu s pozůstalými některou z povinností podle § 7 odst. 1 písm. d), § 11 písm. a), § 14 odst. 3 písm. c) a § 20 písm. b).

(8) Poskytovatel uvedený v § 4 odst. 3 se dopustí přestupku tím, že

- a) nepředá lidské pozůstatky umyté, a byla-li provedena pitva, zašité podle § 4 odst. 3 písm. a),
- b) bezúplatně nezajistí možnost úpravy těla zemřelého a uložení lidských pozůstatků do rakve ve vhodné místnosti nebo neumožní nezbytnou hygienickou očistu podle § 4 odst. 3,
- c) nezajistí uložení lidských pozůstatků podle § 4 odst. 5, nebo
- d) přepravuje lidské pozůstatky nebo exhumované lidské ostatky v rozporu s § 9 odst. 1.

(9) Osoba, u které je tělo zemřelého uloženo, se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 5 odst. 6 neinformuje neprodleně obec o skutečnostech uvedených v § 5 odst. 1.

(10) Za přestupky podle odstavců 1 až 9 lze uložit pokutu do 200 000 Kč. Dopustí-li se právnícká nebo podnikající fyzická osoba přestupku podle odstavce 1 až 5 opakovaně, uloží se pokuta do 500 000 Kč.

§ 28

(1) Přestupky fyzických osob podle § 26 projednává obecní úřad.

(2) Přestupky právnických nebo podnikajících fyzických osob podle
a) § 27 odst. 1 písm. b) a c), § 27 odst. 2 písm. b), d), f), g), k) až m), § 27 odst. 4 písm. a), d) až f) a § 27 odst. 7 projednává ministerstvo,
b) § 27 odst. 1 písm. e), § 27 odst. 5, 6, 8 a 9 projednává krajský úřad,
c) § 27 odst. 1 písm. a) a d), § 27 odst. 2 písm. e), h) až j) a § 27 odst. 4 písm. c) a g), projednává krajská hygienická stanice,
d) § 27 odst. 2 písm. a) a c), § 27 odst. 3 a § 27 odst. 4 písm. b) projednává obecní živnostenský úřad.

(3) Porušení povinností uvedených v § 4 odst. 1 písm. e), g) a h), § 7 odst. 1 písm. c), § 7 odst. 2, § 11 písm. b) a c) a v § 14 odst. 3 písm. a), e) a g) se považuje za závažný způsob porušení podmínek stanovených zvláštním právním předpisem²⁹⁾.

(4) Přestupek je spáchán opakovaně, pokud byl spáchán do 1 roku od právní moci rozhodnutí, jímž byla tomu, kdo se ho dopustil, uložena pokuta za přestupek podle tohoto zákona.

(5) Pokuty vybírá a vymáhá orgán, který je uložil. Příjem z pokut je příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost orgánu, který pokutu uložil.

---

²⁹⁾ § 58 odst. 2 a 3 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.“

Poznámky pod čarou č. 23 až 25 se zrušují.

83. V § 30 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňují se odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) Pokud se v tomto zákoně požaduje předložení listu o prohlídce zemřelého, nahrazuje jej u těla plodu po ukončení těhotenství, které vykazovalo známky života, identifikace obdobná identifikaci jiných lidských pozůstatků.

(3) Krajským úřadem příslušným podle § 3 odst. 4 a 5, 18 odst. 3, § 20 písm. e), § 20 písm. f) bodu 1, 24 odst. 1 a 2 a § 25a odst. 3 je krajský úřad, v jehož správním obvodu je dané pohřebiště.“

84. V § 31 se slova „§ 6 odst. 3, § 10 odst. 3 a § 13 odst. 3“ nahrazují slovy „§ 5 odst. 4 a § 10 odst. 3“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Živnostenská oprávnění k provozování pohřební služby, provozování krematorií a provozování balzamace a konzervace, vydaná přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachována.

2. Doklady, kterými byla prokázána odborná způsobilost pro provozování koncesovaných živností „Provozování pohřební služby“, „Provádění balzamace a konzervace“ a „Provozování krematoria“ podle zákona č. 256/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považují za doklady požadované k prokázání odborné způsobilosti podle zákona č. 256/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud rozhodnutí o udělení koncese pro provozování uvedených

živností nebo rozhodnutí o schválení odpovědného zástupce ustanoveného pro provozování uvedených živností nabylo právní moci přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

3. Doklady o profesní kvalifikaci Sjednavatel pohřbení a profesní kvalifikaci Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků lze i ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nahradit dokladem o absolvování specializované odborné přípravy zaměřené na odbornou provozní, ekonomickou a právní problematiku související s provozováním pohřební služby vydaným podle § 4 vyhlášky č. 379/2001 Sb., kterou se stanoví obsah a rozsah specializované odborné přípravy k provozování pohřební služby, provádění balzamacce a konzervace a provozování krematoria, pokud byla příprava zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

4. Doklady o profesní kvalifikaci Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků a profesní kvalifikaci Pracovník pro vyšší hygienické zaopatření těl zemřelých lze i ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nahradit dokladem o absolvování specializované odborné přípravy zaměřené na odbornou problematiku související s balzamací a konzervací vydaným podle § 4 vyhlášky č. 379/2001 Sb., pokud byla příprava zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

5. Doklady o profesní kvalifikaci Obsluha kremačního zařízení a profesní kvalifikaci Administrátor krematoria lze i ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nahradit dokladem o absolvování specializované odborné přípravy zaměřené na odbornou problematiku související s provozováním krematoria vydaným podle § 4 vyhlášky č. 379/2001 Sb., pokud byla příprava zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

6. Řízení ve věci udělení koncese a schválení ustanovení odpovědného zástupce zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle zákona č. 256/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

7. Osoby, u kterých bylo pravomocně rozhodnuto o udělení koncese pro provádění balzamování a konzervování nebo provozování pohřební služby přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a které provozování uvedených živností zahájily přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jsou povinny vydat řád pro provádění balzamacce a konzervace, případně pro provozování pohřební služby, a zaslat jej ke schválení krajské hygienické stanici příslušné podle sídla provozovatele do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

8. Provozovatelé krematorií jsou povinni uvést vydaný řád krematoria do souladu se zákonem č. 256/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, a zaslat jej ke schválení krajské hygienické stanici příslušné podle sídla provozovatele krematoria do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

9. Při změně řádu pohřebiště je provozovatel pohřebiště povinen uvést jej do souladu se zákonem č. 256/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona; nevyvstane-li potřeba změny řádu ze strany provozovatele pohřebiště, je povinen tak učinit do 3 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

10. Rozhodnutí stavebního úřadu podle § 12 odst. 2 a § 17 odst. 2 zákona č. 256/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachována i po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

11. Rozhodnutí o ochranném pásmu podle § 12 odst. 2 a § 17 odst. 2 zákona č. 256/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, může stavební úřad změnit nebo zrušit v řízení zahájeném z moci úřední nebo na základě žádosti

provozovatele krematoria nebo provozovatele veřejného pohřebiště.

12. Nároky na náhradu vzniklé podle 12 odst. 3 a § 17 odst. 3 zákona č. 256/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány.

13. Účelová zařízení určená výlučně pro uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků členů řeholních řádů nebo kongregací a prostory zřízené přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 256/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, pro uložení lidských pozůstatků nebo lidských ostatků členů uzavřených, zejména příbuzenských společenství, se považují za neveřejná pohřebiště podle zákona č. 256/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

Čl. III

Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 42/1992 Sb., zákona č. 93/1992 Sb., zákona č. 39/1993 Sb., zákona č. 183/1993 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 131/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 166/1995 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 29/1996 Sb., zákona č. 30/1996 Sb., zákona č. 139/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 253/2003 Sb., zákona č. 354/2004 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 272/2005 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 531/2005 Sb., zákona č. 131/2006 Sb., zákona č. 178/2006 Sb., zákona č. 254/2011 Sb., zákona č. 75/2012 Sb., zákona č. 89/2012 Sb., zákona č. 428/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 280/2013 Sb. a zákona č. 185/2016 Sb., se mění takto:

1. V § 11 odst. 1 písm. b) se slovo „byl“ nahrazuje slovem „bylo“ a slova „zřízen hřbitov“ se nahrazují slovy „zřízeno veřejné nebo neveřejné pohřebiště“.
2. V § 17 odst. 1 písm. a) se slovo „hřbitov“ nahrazuje slovy „veřejné nebo neveřejné pohřebiště“.

ČÁST TŘETÍ

Změna živnostenského zákona

Čl. IV

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění zákona č. 231/1992 Sb., zákona č. 591/1992 Sb., zákona č. 600/1992 Sb., zákona č. 273/1993 Sb., zákona č. 303/1993 Sb., zákona č. 38/1994 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 136/1994 Sb., zákona č. 200/1994 Sb., zákona č. 237/1995 Sb., zákona č. 286/1995 Sb., zákona č. 94/1996 Sb., zákona č. 95/1996 Sb., zákona č. 147/1996 Sb., zákona č. 19/1997 Sb., zákona č. 49/1997 Sb., zákona č. 61/1997 Sb., zákona č. 79/1997 Sb., zákona č. 217/1997 Sb., zákona č. 280/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 83/1998 Sb., zákona č. 157/1998 Sb., zákona č. 167/1998 Sb., zákona č. 159/1999 Sb., zákona č. 356/1999 Sb., zákona č. 358/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 363/1999 Sb., zákona

č. 27/2000 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 122/2000 Sb., zákona č. 123/2000 Sb., zákona č. 124/2000 Sb., zákona č. 149/2000 Sb., zákona č. 151/2000 Sb., zákona č. 158/2000 Sb., zákona č. 247/2000 Sb., zákona č. 249/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 309/2000 Sb., zákona č. 362/2000 Sb., zákona č. 409/2000 Sb., zákona č. 458/2000 Sb., zákona č. 61/2001 Sb., zákona č. 100/2001 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 164/2001 Sb., zákona č. 256/2001 Sb., zákona č. 274/2001 Sb., zákona č. 477/2001 Sb., zákona č. 478/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 86/2002 Sb., zákona č. 119/2002 Sb., zákona č. 174/2002 Sb., zákona č. 281/2002 Sb., zákona č. 308/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 476/2002 Sb., zákona č. 88/2003 Sb., zákona č. 130/2003 Sb., zákona č. 162/2003 Sb., zákona č. 224/2003 Sb., zákona č. 228/2003 Sb., zákona č. 274/2003 Sb., zákona č. 354/2003 Sb., zákona č. 438/2003 Sb., zákona č. 38/2004 Sb., zákona č. 119/2004 Sb., zákona č. 167/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 326/2004 Sb., zákona č. 499/2004 Sb., zákona č. 695/2004 Sb., zákona č. 58/2005 Sb., zákona č. 95/2005 Sb., zákona č. 127/2005 Sb., zákona č. 215/2005 Sb., zákona č. 253/2005 Sb., zákona č. 358/2005 Sb., zákona č. 428/2005 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 62/2006 Sb., zákona č. 76/2006 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 131/2006 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 191/2006 Sb., zákona č. 212/2006 Sb., zákona č. 214/2006 Sb., zákona č. 225/2006 Sb., zákona č. 310/2006 Sb., zákona č. 315/2006 Sb., zákona č. 160/2007 Sb., zákona č. 269/2007 Sb., zákona č. 270/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 130/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 230/2008 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 145/2010 Sb., zákona č. 155/2010 Sb., zákona č. 160/2010 Sb., zákona č. 424/2010 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 152/2011 Sb., zákona č. 350/2011 Sb., zákona č. 351/2011 Sb., zákona č. 355/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 53/2012 Sb., zákona č. 119/2012 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 169/2012 Sb., zákona č. 199/2012 Sb., zákona č. 201/2012 Sb., zákona č. 202/2012 Sb., zákona č. 221/2012 Sb., zákona č. 407/2012 Sb., zákona č. 234/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 279/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 308/2013 Sb., zákona č. 309/2013 Sb., zákona č. 127/2014 Sb., zákona č. 140/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 206/2015 Sb., zákona č. 267/2015 Sb., zákona č. 88/2016 Sb., zákona č. 91/2016 Sb., zákona č. 126/2016 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., zákona č. 229/2016 Sb., zákona č. 258/2016 Sb. a zákona č. 304/2016 Sb., se mění takto:

1. V příloze č. 3 KONCESOVANÉ ŽIVNOSTI u předmětu podnikání „Provozování pohřební služby“ se ve druhém sloupci za slovo „zákonů“ doplňují slova „, ve znění pozdějších předpisů“.
2. V příloze č. 3 KONCESOVANÉ ŽIVNOSTI u předmětu podnikání „Provozování pohřební služby“ v pátém sloupci text zní: „§ 6 odst. 3 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů“.
3. V příloze č. 3 KONCESOVANÉ ŽIVNOSTI u předmětu podnikání „Provádění balzamace a konzervace“ se ve druhém sloupci za slovo „zákonů“ doplňují slova „, ve znění pozdějších předpisů“.
4. V příloze č. 3 KONCESOVANÉ ŽIVNOSTI u předmětu podnikání „Provádění balzamace a konzervace“ se v pátém sloupci slova „zákona č. 320/2002 Sb.“ nahrazují slovy „pozdějších předpisů“.
5. V příloze č. 3 KONCESOVANÉ ŽIVNOSTI u předmětu podnikání „Provozování krematoria“ se ve druhém sloupci slova „zákona č. 67/2006 Sb.“ nahrazují slovy „pozdějších předpisů“.
6. V příloze č. 3 KONCESOVANÉ ŽIVNOSTI u předmětu podnikání „Provozování krematoria“ v pátém sloupci text zní: „§ 13 odst. 3 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o ochraně veřejného zdraví

Čl. V

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 254/2001 Sb., zákona č. 274/2001 Sb., zákona č. 13/2002 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 86/2002 Sb., zákona č. 120/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 274/2003 Sb., zákona č. 356/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 167/2004 Sb., zákona č. 326/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 125/2005 Sb., zákona č. 253/2005 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 392/2005 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 59/2006 Sb., zákona č. 74/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 222/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 110/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 378/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 130/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 301/2009 Sb., zákona č. 151/2011 Sb., zákona č. 298/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 466/2011 Sb., zákona č. 115/2012 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 223/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 247/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č.

252/2014 Sb., zákona č. 82/2015 Sb., zákona č. 267/2015 Sb., zákona č. 243/2016 Sb., zákona č. 250/2016 Sb. a zákona č. 298/2016 Sb., se mění takto:

1. V 80 odst. 1 písm. j) se slova „zveřejněním na své úřední desce“ zrušují.
2. V § 94a odst. 2 se za slovo „adresátů,“ vkládají slova „a stanovení dalších infekčních onemocnění podle § 80 odst. 1 písm. j),“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o vodovodech a kanalizacích

Čl. VI

V § 20 odst. 6 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění zákona č. 20/2004 Sb., zákona č. 76/2006 Sb. a zákona č. 275/2013 Sb., se za slovo „zahrady“ vkládají slova „, veřejná a neveřejná pohřebiště“.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o myslivosti

Čl. VII

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 59/2003 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 267/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 18/2012 Sb., zákona č. 501/2012 Sb., zákona č. 170/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 357/2014 Sb., zákona č. 204/2015 Sb. a zákona č. 243/2016 Sb., se mění takto:

1. V § 2 písm. e) se slovo „hřbitovy“ nahrazuje slovy „veřejná a neveřejná pohřebiště“.
2. V § 41 odst. 1 větě čtvrté se slovo „hřbitovy“ nahrazuje slovy „veřejná a neveřejná pohřebiště“.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech

Čl. VIII

V § 3 odst. 3 větě druhé zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 503/2012 Sb. a zákona č. 280/2013 Sb., se slovo „hřbitovy“ nahrazuje slovy „veřejná nebo neveřejná pohřebiště“.

ČÁST OSMÁ

Změna zákona o rostlinolékařské péči

Čl. IX

V § 2 odst. 1 písm. x) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 131/2006 Sb. a zákona č. 199/2012 Sb., se slovo „hřbitovy“ nahrazuje slovy „veřejná pohřebiště“.

ČÁST DEVÁTÁ

Změna stavebního zákona

Čl. X

V § 80 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 350/2012 Sb., písmeno d) zní:

„d) veřejná a neveřejná pohřebiště,“.

ČÁST DESÁTÁ

Změna zákona o zdravotních službách

Čl. XI

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění zákona č. 167/2012 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 437/2012 Sb., zákona č. 66/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 60/2014 Sb., zákona č. 205/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 126/2016 Sb., zákona č. 147/2016 Sb., zákona č. 189/2016 Sb., zákona č. 192/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb. a zákona č. 298/2016 Sb., se mění takto:

1. V § 82 odst. 1 se za slovo „potratu“ vkládají slova „, který nebyl jako jiný lidský pozůstatek vydán k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví,“.
2. V § 91 větě první se slova „plod po potratu,“ zrušují, za slovo „použity“ se vkládají slova „(dále jen „anatomicko-patologický odpad“)“ a slovo „zpopelňují“ se nahrazuje slovem „spalují“.
3. V § 91 větě druhé se slovo „zpopelní“ nahrazuje slovem „spálení“.
4. Na konci § 91 se doplňuje věta „Plody po potratu, které nebyly jako jiné lidské pozůstatky vydány k pohřbení postupem podle zákona o pohřebnictví, se zpopelňují v krematoriu odděleně od anatomicko-patologického odpadu, a to na základě smlouvy uzavřené mezi poskytovatelem a provozovatelem krematoria.“.

ČÁST JEDENÁCTÁ

ÚČINNOST

Čl. XII

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2017.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 256/2001 Sb., o pohřbnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

A. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Mrtvé lidské tělo a jeho části, včetně těla mrtvě narozeného dítěte, jsou podle občanského zákoníku (srov. § 493) vyjmuty z věcí v právním slova smyslu, nejedná se tedy o odpad (včetně nesnímatelných náhrad). Občanským zákoníkem byla výrazně posílena ochrana osobnostních práv po smrti člověka (srov. § 82 odst. 2) a ochrana lidských ostatků deponovaných mimo pohřebiště (srov. § 92 odst. 2). Zacházení s mrtvým lidským tělem a oddělenými částmi těla výrazně reguluje i veřejné právo. Neoprávněné nakládání s lidskými tkáněmi, orgány, plodem po potratu či genomem může naplnit i skutkovou podstatu některého z trestných činů (§ 164 a 167 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů). Test DNA vyhotovený na základě vzorku DNA odebraného z těla zemřelého, aniž by k tomu dal souhlas před smrtí sám zemřelý, nebo po jeho smrti osoby oprávněné k pietní ochraně osobnosti podle občanského zákoníku, je nezákonně získaným důkazem a jako takový je v soudním řízení nepřipustný (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1982/2012 ze dne 24. 9. 2014).

Z věcného hlediska je dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (tzv. kompetenční zákon), Ministerstvo pro místní rozvoj (dále také jen „MMR“) ústředním orgánem státní správy ve věcech pohřbnictví. Na základě svěřené této působnosti by MMR mělo mimo jiné zkoumat, analyzovat dosahované výsledky, činit opatření k řešení aktuálních otázek, pečovat o náležitou právní úpravu věcí patřících do působnosti MMR a připravovat návrhy zákonů a jiných právních předpisů.

Z hlediska platné právní úpravy obsažené v zákoně č. 256/2001 Sb., o pohřbnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „zákon o pohřbnictví“), není MMR pověřeno výkonem státní správy žádné z klíčových oblastí pohřbnictví (provozování živností a veřejných pohřebišť), není kontrolním a donucovacím orgánem ani nad obcemi, které vykonávají agendu pohřbivací povinnosti v samostatné působnosti, ani nad krajskými úřady, které dozorují provozování neveřejných pohřebišť v přenesené působnosti a schvalují řády veřejných pohřebišť v samostatné působnosti. MMR nemůže rozhodovat o opravných prostředcích ve správním řízení, vztazích mezi obcemi, církvemi a státem při správě pohřebišť, či v problematice hrobů německých občanů v příhraničních oblastech.

Platná právní úprava zmocňuje krajské hygienické stanice (dále také jen „KHS“) pouze ke stanovení způsobu zacházení s tělem nakaženým nebezpečnou nemocí (§ 5 odst. 3 zákona o pohřbnictví), což podle Ministerstva zdravotnictví nebylo dosud v praxi využito. KHS jsou dále zmocněny k udělení koncese pro podnikání v pohřbnictví vydat stanovisko (§ 6 odst. 4 zákona o pohřbnictví), což bylo využíváno cca 10× ročně pro nové provozovatele pohřebních služeb. Nejčastější agendou KHS je vydávání umrlčího pasu (§ 9 odst. 3 zákona o pohřbnictví) s frekvencí cca 200× ročně s tím, že dosud nikdy nebylo využito pravomoci KHS pas nevydat. Agenda schvalování řádu krematoria (§ 14 odst. 2 zákona o pohřbnictví) nebyla v poslední dekádě využita z důvodu absence zákonné povinnosti při změně těchto řádů nechat je opět schválit. Stanoviska ke stavbám (§ 12 odst. 1 a § 17 odst. 1 zákona o pohřbnictví) ze strany KHS také nebyla často vydávána, protože nové hřbitovy nebo krematoria se zřizují vzácně. KHS asi 100× za rok povolila exhumace v tleci době (§ 22 odst. 5 zákona o pohřbnictví), podle sdělení Ministerstva zdravotnictví ovšem nikdy nevydala nesouhlas s takovou exhumací. Stejně tak nikdy od účinnosti zákona o pohřbnictví KHS nezakázala pohřbívání na pohřebišti (§ 23 odst. 1 zákona o pohřbnictví).

Také absenci orgánu dozoru nad převozy a přechodným uchováváním těl zemřelých, jejich zašitím po pitvě, mytím, oblékáním ve vhodné místnosti a dalšími souvisejícími službami charakteru hygienického, rituálního, či pietního zacházením s lidskými pozůstatky v platné právní úpravě prokázala patnáctiletá aplikační praxe jako jeden z klíčových podnětů pro její změnu.

Právní oblast pohřbnictví trpí dalším zásadním deficitem, kterým je značná pojmová nejednotnost. S ohledem na existenci vícero rozhodných souvisejících právních předpisů, z nichž každý využívá více či méně odlišné pojmy, a rovněž s ohledem na zažitá pojmosloví v mimoprávním styku, jsou pro mrtvá lidská těla a pozůstalé užívána různá označení. Mrtvé lidské tělo jako „subjekt“, kterému je poskytována zdravotní péče (pitva), je tak například kadáverem, mrtvolou, tělem zemřelého nebo pouze zemřelým. Pozůstalý je pak dědicem, příkazcem pohřbu, vypravitelem pohřbu, osobou sjednávající pohřbení nebo osobou blízkou zemřelému. Další klíčové pojmy používané běžně v pohřbnictví jako např. „lidský pozůstatek“, „pohřební vozidlo“, „rakev“, „pohřeb“, „důstojnost“, „pieta“ nebo „mravní cítění“ v zákoně o pohřbnictví nejsou dostatečně vymezeny. Při uplatňování zákona o pohřbnictví v praxi dochází u některých ustanovení k rozdílným výkladům majícím příčinu nejen v nepochopení původní vůle předkladatele, ale i ve změnách společenských podmínek ovlivňujících v posledních letech oblast pohřbnictví. Poslední věcná novela zákona o pohřbnictví byla přijata před 10 lety zákonem č. 67/2006 Sb., a jeho platné znění není v souladu s jinými zákony českého právního řádu, když se do něj dosud nepromítly nové právní vztahy v souvislosti se zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, či zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Platná právní úprava dostatečně nerespektuje práva rodičů na rodinný život deklarovaná v Listině základních práv a svobod, ani judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, která opakovaně konstatovala, že těla mrtvě narozených dětí nesmí končit jako odpad, k čemuž v ČR dlouhodobě dochází.

Tělo mrtvě narozeného dítěte není v zákoně o pohřebnictví zahrnuto mezi lidské pozůstatky. Rozsudek č. 50132/12 ve věci „Marić proti Chorvatsku“ ze dne 12. června 2014, kterým Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku jednomyslně rozhodl, že těla mrtvě narozených dětí (nikoli plodů po potratu) nesmí končit jako nemocniční odpad, ani rozhodnutí stejné povahy v obdobné stížnosti z roku 2008 Hadri-Vionnetová proti Švýcarsku se dosud do české legislativy nepromítly.

V důsledku toho bývá zpravidla považováno za odpad, jehož původcem je poskytovatel zdravotních služeb. Ten je z důvodu ochrany veřejného zdraví a dodržování zásad hygieny povinen nakládat s anatomicko-patologickými odpady striktně podle zákona o zdravotních službách. Likvidace mrtvého těla živě narozeného dítěte (které po porodu zemřelo) ve spalovně může být naproti tomu kvalifikována jako přestupek [srov. ustanovení § 26 odst. 1 písm. j) zákona o pohřebnictví nebo správní delikt podle zákona o zdravotních službách]. Zákon o pohřebnictví stanovil, že pohřbení všeho, co není lidským pozůstatkem, je přestupkem pod sankcí 50 tisíc korun. Pozůstalí nemají možnost pohřbit své dítě důstojně a pietně na hřbitově nebo v kremačním zařízení, které je výlučně určeno pro zpopelňování lidských pozůstatků (nikoli odpadů). Současný způsob likvidace těl mrtvě narozených dětí a plodů po potratu není zpopelněním lidských pozůstatků. Popel vyjmutý z pece nemocniční spalovny již není s mrtvým tělem dítěte identifikovatelný.

V České republice je citelně postrádána zákonná povinnost jakékoli úmrtní evidence a stanovení práva na pohřbení. Rodiče nemají nárok na pohřbení a registraci svého potraceného dítěte. Právní řády jiných evropských zemí jsou v tomto ohledu podstatně přístupnější. Nejdále v této oblasti pokročili ve Velké Británii a v Německu. Na nedostatečnost zákona v této oblasti dodržování lidských práv neupozorňovalo pouze MMR, ale i další instituce a nevládní organizace v České republice.

Za náklady pohřbu mrtvě narozeného dítěte může jeho vypravitel od roku 2012 čerpat sociální dávku pohřebního, je-li fyzickou osobou. Mrtvě narozené děti, jejichž pohřbení nikdo nezajistil, smí pohřbívat i obec ve své samostatné působnosti (dobrovolně a bez nároku na uvedené pohřebné nebo na refundaci v rámci sociálního pohřbu). Ačkoli s účinností od 1. ledna 2015 přiděluje matriční úřad rodné číslo i mrtvě narozenému dítěti (§ 14 zákona č. 301/2000Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů a v návaznosti na to § 19 vyhlášky č. 192/2014 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva vnitra č. 207/2001Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů), není v zákoně o pohřebnictví mrtvě narozené dítě explicitně zahrnuto mezi lidské pozůstatky. V ČR je tak stále považováno za odpad, jehož původcem je poskytovatel zdravotnické služby, který je z důvodu ochrany veřejného zdraví a hygieny povinen postupovat s anatomicko-patologickými odpady striktně podle zákona o zdravotních službách.

S tímto názorem MMR je MZD seznámeno (např. v roce 2013 byl problém z podnětu, který byl na MMR zaslán městem Slaný, řešen. MZD s právním názorem MMR nesouhlasilo - viz např. dopis MZD ze dne 9. 4. 2013 č. j. 12715/2013 adresovaný tehdejšímu řediteli odboru pro místní rozvoj nebo dopis ze dne 17. 4. 2013 č. j. 12715/2013 adresovaný tehdejšímu náměstkovi pro regionální rozvoj). MMR mimo jiné uvádělo, že u mrtvě narozených dětí

nedochází k úmrtí a proto tzv. sociální pohřbení zbytečně zatěžuje státní rozpočet (refundace obci), že těla těchto dětí jsou biologickým odpadem, proto je musí nemocnice likvidovat.

Ustanovení § 91 zákona č. 372/2011 Sb. mezi taxativní výčet tzv. „biologického odpadu“, který lze zpopelňovat podle uvedeného ustanovení, nezahrnuje těla mrtvě narozených dětí nebo těla dětí zemřelých po porodu. Ve výčtu je uveden pouze plod po potratu, neboť v době přípravy návrhu zákona o zdravotních službách nebyly v zákoně o pohřebnictví stanoveny podmínky k pohřbení plodu po potratu. Viz též připomínkové řízení (duben – květen r. 2011) v rámci legislativního procesu k návrhu zákona o zdravotních službách, kdy MMR požadovalo bez odpovídající úpravy zákona o pohřebnictví úpravu možnosti pohřbívání plodu po potratu v zákoně o zdravotních službách, ale možnost pohřbívání mrtvě narozených dětí a dětí, které zemřely krátce po porodu, nijak nezpochybnilo. Jasně ovšem uvedlo, že pohřbívací povinnost se týká pouze živě narozených dětí.

Ustanovení § 91 zákona o zdravotních službách týkající se likvidace plodů po potratu ve spalovnách, které je obsahově shodné s již neplatným § 26 odst. 12 zákona 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, by se od 1. 1. 2014 mělo interpretovat s ohledem na občanský zákoník.

Do nabytí účinnosti zákona o pohřebnictví nedefinoval žádný zákon pojem mrtvé lidské tělo. Oblast pohřebnictví upravovaly ve 20. století v naší zemi pouze prováděcí právní předpisy, které pohřbívání mrtvě narozených dětí předpokládaly. Stručně a zároveň výstižně charakterizovalo pojem mrtvě narozené dítě ustanovení § 24 odst. 1 nařízení ministra zdravotnictví č. 8/1955 Sb., o pohřebnictví: „Mrtvolou se rozumí i mrtvola dítěte, které bylo porozeno mrtvé“. Toto právo mrtvorozených na pohřbení fakticky zrušil zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, který zacházení s mrtvorozenými nijak neupravil. Po jeho novele realizované zákonem č. 285/2002 Sb., bylo navíc s účinností od 1. září 2002 stanoveno, že části lidského těla odebrané v souvislosti s léčebně preventivní péčí, části těla zemřelého, plod po potratu, plodové vejce, lůžko nebo těhotenská sliznice, které se nepoužijí pro lékařské potřeby, a to jen není-li podezření na trestný čin nebo sebevraždu, se zpopelňují ve spalovně zdravotnického zařízení nebo v krematoriu na základě dohody mezi zdravotnickým zařízením a provozovatelem krematoria (ustanovení § 26 odst. 12 zákona č. 20/1966 Sb.).

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, přiznává od 1. ledna 2012 fyzickým osobám vypravujícím pohřeb mrtvě narozenému dítěti právo na pohřebné, pokud o něj požádají do 1 roku od jeho pohřbení. Vypravitel pohřbu tedy má nárok na pohřbení něčeho, co nelze podle platného práva řádně pohřbít. Taxativní částka pohřebného za pohřbení mrtvorozeného dítěte ve výši 5000 Kč zpravidla pokrývá většinu nákladů účtovaných pohřební službou.

Občanský zákoník posílil od roku 2014 zásadním způsobem právo na tělesnou integritu člověka, což se odrazilo zejména v ustanoveních § 91 a násl. Nově formulovaná práva a povinnosti v této oblasti vyplývají především z ochrany lidské důstojnosti, jež se odvozuje od přirozené potřeby zachování respektu a úcty k lidskému tělu i po smrti člověka, kdy práva

náleží osobám blízkým. Z této oblasti vztahů nelze vyjmout ochranu lidského těla ještě nenarozeného tj. nascitura, ve vztahu k němuž právo rovněž zakládá právní vztahy. Pozůstalým přitom nemohou být tato jejich práva krácena jenom proto, že dojde k potratu či se narodí mrtvé dítě. Těmto lidským pozůstatkům musí být zajištěna stejná pieta a důstojnost jako živě narozeným dětem zemřelým bezprostředně po porodu.

Obecnou definici pojmů narození živého dítěte a narození mrtvého dítěte současná platná legislativa (zář 2016) neobsahuje. Společně se všemi případy potratu jsou účely vyplnění listu o prohlídce zemřelého mrtvě narozené děti uvedeny pouze v pokynech k vyplnění listu o prohlídce zemřelého (ve vyhlášce č. 297/2012, o listu o prohlídce zemřelého), a to pro potřeby vyplnění tohoto listu.

Zdrojem definic je pro Českou republiku závazné Nařízení Komise (EU) č. 328/2011 ze dne 5. dubna 2011, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1338/2008 o statistice Společenství v oblasti veřejného zdraví a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud jde o statistiky příčin smrti. Pro účely tohoto nařízení se mrtvě narozeným dítětem rozumí *úmrť plodu, jmenovitě úmrť počatého plodu, ke kterému došlo před úplným vypuzením či vynětím z těla matky, bez ohledu na dobu trvání těhotenství. Smrt je indikována skutečností, že po oddělení od matky plod nedýchá ani nevykazuje jiné známky života, jako například srdeční akci, pulzaci pupečnicku nebo aktivní pohyby kosterního svalstva* (viz Článek 2 bod b) citovaného Nařízení EU). „Úmrtím“ se dle uvedeného nařízení rozumí *trvalé vymizení všech známek života v libovolném okamžiku po živém narození (postnatální selhání vitálních funkcí bez možnosti opětovného oživení)*, přičemž tato definice nezahrnuje mrtvě narozené děti. Povinnost předat data Komisi (Eurostatu) je od jednotlivých členských států v případě mrtvě narozených dětí vyžadována až od porodní váhy 500 g, při nedostupnosti tohoto údaje od gestačního stáří 22 týdnů a při nedostupnosti obou těchto údajů od délky 25 cm. Světová zdravotnická organizace doporučuje stanovení hranice hmotnosti pro potrat 500 g, která odpovídá přibližně 22. týdnu těhotenství. Toto doporučení bylo s účinností od 1. 4. 2012 převzato v zákoně o zdravotních službách. Údaje o potratech přebírá ČSÚ ze souboru individuálních dat, který mu poskytuje Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR).

Podle údajů ČSÚ zemřelo v roce 2014 v České republice 37 348 dětí před narozením, z toho bylo 392 mrtvě narozených a 36 956 plodů po potratu, včetně samovolných (13 857). V porovnání s rokem 2013 došlo v uvedeném roce k vzrůstu počtu mrtvě narozených dětí o 26, počet potratů naopak o 731 pokles.

Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva je dítě rodičům-., narozené mrtvě součástí partnerského vztahu od okamžiku svého narození a již jen touto skutečností (srov. Gül proti Švýcarsku 1996; Keegan proti Irsku 1994; Kroon a další proti Nizozemí 1994). Zákonné neuznání hodnoty prenatalního života a práva na ochranu piety považuje Evropský soud pro lidská práva za neplatné, protilidské a hrubě necitlivé vůči osobám zasažených tragédií, jakou narození mrtvého dítěte jednoznačně představuje.

Rozsudkem č. 50132/12 ve věci „Marić proti Chorvatsku“ ze dne 12. června 2014 rozhodl Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku, že těla mrtvě narozených dětí nesmí končit jako nemocniční odpad. Matka si může vytvořit silnou vazbu i k plodu, který téměř donosila a má právo vyjádřit přání dát mu jméno a pohřbít jej, což se dotýká nepochybně „soukromého života“, jehož respektování zaručuje čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Z citované evropské judikatury dále vyplývá, že odebrané mrtvě narozené děti nebo odebrané vzorky z exhumace v rámci soudního vyšetřování by měly být vráceny rodině.

Zákony o pohřebnictví v řadě evropských států obsahují speciální právní úpravu pietního zacházení s těly mrtvě narozených dětí:

Ve Slovenské republice platí, že i rodič potraceného plodu nebo předčasně odňatého plodu může písemně požádat poskytovatele zdravotních služeb o jeho vydání k pohřbení. Plod musí poskytovatel zdravotních služeb předat pohřební službě, kterou rodiče pověřili. V Německu je problematika práva na pohřbívání mrtvě narozených dětí v kompetenci jednotlivých spolkových zemí. Právní úprava obsažená v jednotlivých zemských zákonech o pohřebnictví je nicméně zpravidla velmi podobná. Spolková země Berlín například zakotvuje povinnost pohřbení těla novorozence, pokud mu po úplném opuštění dělohy: (1) buď tlouklo srdce, nebo pulzovala pupeční šňůra, nebo se dostavilo přirozené dýchání plicemi a zemřelo po této době, nebo (2) žádná z výše uvedených známek života v bodě 1 nebyla určena, porodní hmotnost nicméně byla nejméně 500 gramů (mrtvě narozené). Tělo novorozence vážící méně než 500 gramů, u kterého po opuštění dělohy nebyly určeny žádné známky života uvedené v odstavci 1 (potraceno), se nepovažuje za mrtvého pro účely tohoto zákona. (Zákon č. 2129– 1, 1973: § 1).

Otec a matka plodu po potratu se v Německu mohou stát úředně rodiči dítěte zemřelého před narozením díky novele nařízení „Verordnung zur Ausführung des Personenstandsgesetzes – Personenstandverordnung (PStV)“ přijaté jednohlasně sněmovnou začátkem ledna 2013. S účinností od 15. května téhož roku může být na dobrovolnou žádost rodičů každý plod po potratu do 499 gramů prostřednictvím zvláštní přílohy č. 13 zapsán matrikou příslušnou dle místa potratu (včetně zamýšleného jména a příjmení dítěte) do knihy narození ve zvláštním režimu. Není-li rozlišeno pohlaví, údaj se nevyplňuje. K registraci postačí pouze identifikační průkaz matky (občanský průkaz) a důkaz o potratu (těhotenský průkaz s údajem o potratu nebo osvědčení o potratu vystavené gynekologem). Žadatel sice dostane od matričního úřadu potvrzení zajišťující identitu dítěti, ale do celospolkových registrů se toto potvrzení nezapíše. Do přijetí výše uvedené novely upravovaly tuto oblast zákony jednotlivých spolkových zemí individuálně, přičemž ne každý z nich umožňoval např. pohřbít plod bez identity do samostatného hrobu.

V Polsku je od roku 2011 legální pohřbívání těchto dětí bez ohledu na délku těhotenství a jejich registraci na matrice. Není-li známo pohlaví dítěte, není registrace na matrice možná. Polské matriky tedy vydávají rodné listy i pro „plody po potratu“, list pro účely pohřbení vydávají přímo porodnice jen na žádost vypravitele pohřbu, nikoli z moci úřední. Pohřby mrtvě narozeným dětem zajišťují také obce.

Česká judikatura je, na rozdíl od evropské, ohledně zásady pietní ochrany osobnosti, podle níž je tělo zemřelého integrální součástí osobnosti do doby, dokud jsou lidské pozůstatky člověka individualizovatelné, v tuto chvíli na počátku. Nejzásadnějším judikátem v této oblasti je prozatím rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 30 Cdo 3361/2007, podle kterého přes smrt fyzické osoby pravidelně dále u osob jí nejbližších přetrvávají vytvořená a prožívaná rodinná pouta ve formě piety, resp. kultu, přičemž jejich význam pro prakticky každou pozůstalou fyzickou osobu je nepopíratelný. Proto necitlivý neoprávněný zásah proti této chráněné sféře fyzické osoby představovaný znemožněním realizace práva na pietu je zásahem do soukromí. Je-li pak takovým zásahem současně znevážena samotná zemřelá fyzická osoba, pak přistupuje i možnost postmortální ochrany této osoby podle § 15 odst. 1 občanského zákoníku. „Je zřejmé, že tento neoprávněný zásah by byl jako závažný pocíťován obecně,“ uzavírá své tvrzení Nejvyšší soud ve smyslu tehdy platného občanského zákoníku.

V roce 2013 se Veřejný ochránce práv Pavel Varvařovský vyjádřil také k problematice mrtvě narozených dětí: *„Osobně nevidím žádný rozumný důvod pro to, aby rodiče dětí, které zemřely ještě před porodem, nemohli požádat o vydání svého mrtvě narozeného dítěte za účelem jeho pietního pohřbení dle svého přání. Právní úprava s právem rodičů na vydání mrtvě narozených dětí, včetně plodů po potratu, za účelem jejich pohřbení musí počítat. Pokud zákon o pohřebnictví vychází z principu zajištění a důstojného zacházení s lidskými pozůstatky a ostatky, není žádný důvod takovou pietní ochranu odeprít mrtvě narozeným dětem.“* (VARVAŘOVSKÝ, 2013)

Vzniká potřeba zajistit důstojné zacházení s těly plodů narozených živě pod hranicí viability a mrtvě narozených dětí a v případě zájmu rodičů umožnit i pietní zacházení s plody po potratu a jejich pohřbení.

Záleží také na soukromoprávní rovině, k jakým právům a povinnostem se pozůstalá osoba zaváže v nájemní smlouvě k hrobovému místu. Je třeba i z jeho strany přistoupit ke kompromisům a pokusit se o nejvhodnější řešení a zároveň neopomenout seznámit se s potřebnými instancemi, aby bylo možné pochovat zemřelého nejen dle jeho přání, ale i pozůstalých. Zároveň je nutné uvážit, zda se u pohřebních zvyklostí, jichž je třeba se vzhledem k právní situaci vyvarovat, jedná o povinné rituály nebo pouze o tradice, kterých je možné se vzdát.

Platné znění zákona doposud nerespektuje usnesení vlády ze dne 27. února 2013 č. 135, kterým bylo uloženo všem jejím členům zohlednit při tvorbě právních předpisů Národní soustavu kvalifikací zřízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v souladu se zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, přestože ve spolupráci s tímto ústředním orgánem státní správy od roku 2008 MMR vytvořilo a postupně zveřejnilo v Národní soustavě kvalifikací požadavky kladené na odborné znalosti a dovednosti pracovníků v pohřebnictví (kromě balzamace a konzervace), a to přesto, že již při nabytí účinnosti zákona o pohřebnictví v roce 2002 byla tato právní úprava do vytvoření evropského modelu dalšího vzdělávání považována pouze za přechodnou.

V oblasti pohřebnictví absentuje jakákoli statistika pohřbených (ne všichni zemřelí v ČR jsou v ČR pohřbeni a naopak, někteří zemřelí v cizině jsou pohřbíváni v ČR), což mimo jiné znemožňuje průkaznou kontrolu ochrany spotřebitele či prokázání možných daňových úniků provozovatelů pohřebních služeb.

Na rovnost mužů a žen nemá platná právní úprava přímé ani zprostředkované dopady, nevede k diskriminaci pohlaví, nerozlišuje ani nezvýhodňuje jedno z nich, nestanovuje pro ně odlišné podmínky a rovněž ve vztahu k zákazu diskriminace z jakéhokoli jiného důvodu nemá jiný dopad.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy je obsahem Závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace (RIA), která důvody pro přijetí změny zákona o pohřebnictví a souvisejících zákonů detailně popisuje.

Navrhovaná právní úprava se žádným způsobem nedotýká problematiky rovnosti mužů a žen, když mezi nimi nijak nerozlišuje. Materiál má rovněž neutrální dopad na zákaz diskriminace.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Nezbytnost navrhované právní úpravy podrobně uvedená v Závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace (RIA) si vyžádala patnáctiletá aplikační praxe. S výjimkou menší novelizace (zákon č. 67/2006 Sb.) nebyl zákon o pohřebnictví doposud výrazně novelizován. Všechny ostatní novelizace byly vyvolány výlučně změnou souvisejících zákonů, např. o válečných hrobech, o zdravotnických službách nebo o regulaci reklamy.

Navrhovaná novela je zaměřena především na sladění platné právní úpravy s novým občanským zákoníkem, doplnění a upřesnění konkrétních podmínek podnikání v oboru pohřebních služeb, balzamace a konzervace a při provozování pohřebišť, včetně stanovení sankčních ustanovení, to vše s cílem zajištění zvýšení kvality poskytovaných služeb, zvýšení ochrany spotřebitele a změnu působnosti obcí v oblasti pohřbívání (sociální pohřby). Nezbytná je nová právní úprava pohřbívání mrtvě narozených dětí a odborné přípravy pro výkon živností v oblasti pohřebnictví a řada dalších dílčích úprav jednotlivých ustanovení, ve kterých se odráží zkušenosti z aplikační praxe.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, zejména s čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky (Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.), čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.) a s jejím čl. 4 odst. 1 (Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod). Navrhovaná právní úprava plně respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky. Právo na důstojnou a pietní ochranu těl zemřelých ze strany státu je součástí práva na rodinný život (nález Ústavního soudu sp. zn. I. 2477/08).

Určující okolností ochrany osobnostních práv po smrti fyzické osoby je, zda vůbec kdo převezme procesní postavení žalobce. V tak závažné a citlivé otázce musí být soudům ponechána široká míra posuzovací volnosti. Ústavní soud dosud nepředstavil svůj test náboženské neutrality aktu veřejné moci (intenzitu požadavku státu na sekulární účel pietního aktu, míru významu faktických důsledků porušení piety). Absence výsledků tohoto testu neumožnila komplexní hodnocení české judikatury. Základní lidské právo na vydání mrtvého lidského těla a na jeho pohřbení (popřípadě exhumaci) však plně zapadá do ústavní kategorie. V dané věci se výjimečně jedná o střet individuálního práva a veřejného zájmu. Přirozeně platí, že právo na respekt k rodinnému a soukromému životu, stejně jako jiná základní práva, může být předmětem určitých omezení, která jsou v tomto případě stanovena zvláště zákonem o pohřebnictví. Novela zákona o pohřebnictví sleduje legitimní cíl a je vůči tomuto právu a zájmu proporcionální.

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie a judikaturou soudních orgánů Evropské unie

Problematika řešená návrhem zákona není komplexně řešena právem EU. Předpisy EU, judikatura soudních orgánů EU a obecné právní zásady práva EU se na danou oblast vztahují pouze nepřímo nebo částečně.

Oblasti upravené zákonem o pohřebnictví se týká směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/46/ES ze dne 5. září 2007, kterou se stanoví rámec pro schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla. Návrhem upravené použití vozidel zvláštního určení pro přepravu lidských pozůstatků, resp. požadavky na tato vozidla, odpovídají evropské i národní právní úpravě (srov. přílohu č. 2 a zejména přílohu č. 3, bod 2 vyhlášky č. 341/2014 Sb., který odkazuje na přílohu XI, dodatek č. 1 uvedené směrnice: „Příslušné předpisy Evropské unie a mezinárodní smlouvy v oblasti schvalování technické způsobilosti, kterými je Česká republika vázána, které se požadují k schválení harmonizovaného typu vozidla zvláštního určení (definovaného v příloze II směrnice 2007/46/ES), jsou uvedeny v příloze XI směrnice 2007/46/ES, ve znění pozdějších předpisů.“).

V souvislosti s navrhovaným řešením uchovávání osobních údajů v příslušných evidencích lze poukázat na souvislost se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. V této souvislosti návrh zákona respektuje příslušná transpoziční ustanovení národního práva.

K problematice řešené v návrhu se vztahují články 49, 56 a 57 Smlouvy o fungování EU. Věcné řešení uvedené v návrhu zákona předpokládá zajištění požadavků stanovených výše uvedenými články Smlouvy o fungování EU tak, aby nedocházelo k neoprávněnému omezení práva usazování, stejně tak jako k omezení práva při zřizování zastoupení, poboček a dceřiných společností a také zákazu volného pohybu služeb. V této souvislosti lze poukázat na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu, která upravuje možnost členského státu ospravedlnit použití povolovacích režimů naléhavými důvody obecného zájmu, kterým je v daném případě ochrana veřejného zdraví před šířením nebezpečných nakažlivých nemocí v důsledku neodborného zacházení s lidskými pozůstatky a ostatky.

Kvalifikační požadavky na koncesovanou živnost provozování pohřebních služeb byly obsaženy v zákoně od počátku (tj. již 15 let) a navrhované změny zákona se jich nedotýkají – nejedná se o zavádění nové regulace. Pouze se ruší povinnost rekvalifikačních kurzů, které jsou nahrazeny ve smyslu Memoranda Evropské komise o celoživotním učení návrhem systému uznávání neformálního vzdělávání a informálního učení pro dosažení stupně vzdělání dospělé populace – tzv. profesními kvalifikacemi v souladu se zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů.

Totéž platí o požadavcích odborné způsobilosti pro jinou v návrhu řešenou koncesovanou živnost – provádění balzamace a konzervace. V tomto případě je pouze doplňována další možnost získání odborné kvalifikace tak, aby živnost mohly provádět i osoby bez lékařského nebo zdravotnického vzdělání, tj. osoby pouze se středoškolským vzděláním, které ale získaly pětiletou praxi přímo v oboru balzamace a konzervace.

Rovněž v případě provozování krematorií se nejedná o novou regulaci odborné kvalifikace.

Návrh počítá se zohledněním požadavků uvedených v čl. 16 a násl. výše uvedené směrnice. Zákon především respektuje právo poskytovatelů poskytnout služby v jiném členském státě, než je stát, v němž jsou usazeni. V souladu s čl. 16 odst. 1 třetím pododstavcem zejména není v návrhu zákona přístup k činnosti poskytování služeb nebo její výkon podmíněn na území ČR žádnými požadavky, které by nedodržovaly zásady nepřipustnosti diskriminace, nezbytnosti a přiměřenosti.

Na poskytování živností upravených v návrhu zákona se plně uplatní příslušná ustanovení zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V této souvislosti lze poukázat především na § 5 odst. 4, § 46, § 69a a § 70. Občan členského státu EU, který je na území členského státu EU oprávněn provozovat podnikatelskou činnost a který poskytuje služby v předmětné činnosti – provozování pohřebních služeb a balzamování a kremace – je pokud jde o dočasné poskytování služby povinen písemně oznámit poskytování služeb na území ČR uznávacímu orgánu, včetně doložení dokladů podle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů. Ustanovení § 36 tohoto zákona se uplatní na právnické osoby přiměřeně. Pokud jde o rozsudky Soudního dvora EU, předmětu návrhu zákona se tyto rozsudky přímo netýkají. Nepřímo lze uvést ty rozsudky Soudního dvora EU, které se týkají pohřebních služeb, avšak meritorně jde o výklad ustanovení práva EU z oblasti soutěžního práva, práva zadávání veřejných zakázek či uplatňování společného systému daně z přidané hodnoty (okrajově tedy – C-237/94 O'Flynn, C-304/04 Consorzio Alisei, C-30/87 Bodson, C-373/00 Adolf Trully GmbH, C-94/09 EK v. FR).

6. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Předkládaný návrh není v rozporu s mezinárodním právem a se závazky České republiky vyplývajících z mezinárodních smluv, jichž je ČR signatářem. Jedná se zejména o Dohodu o převozu těl zemřelých, přijatou ve Štrasburku dne 26. 10. 1973, která byla v ČR publikována

sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 22/2012 Sb. m. s. a Mezinárodní Ujednání o přepravě mrtvol, přijaté v Berlíně dne 10. 2. 1937 a v ČR publikované pod č. 44/1938 Sb. Předložený návrh respektuje judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, zejména rozsudek č. 50132/12 ve věci „Marič proti Chorvatsku“ ze dne 12. června 2014, č. 58757/00 „Jäggi proti Švýcarsku“ ze dne 13. 7. 2006, č. 23218/94 „Gül proti Švýcarsku“ ze dne 19. 2. 1996, č. 16969/90 „Keegan proti Irsku“ ze dne 26. května 1994 či č. 18535/91 „Kroon a další proti Nizozemsku“ ze dne 27. 10. 1994 a další.

Pro úplnost lze uvést, že návrh plně respektuje povinnost chránit právo každého (i mrtvě narozeného) na slušné pohřbení, exhumaci a na rozhodnutí o pohřbu, která jsou zakotvena v řadě dokumentů mezinárodního práva. Jde například o čl. 61 dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám schváleného dne 8. června 1977, Ženevskou úmluvu o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů a o Ženevskou úmluvu o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter. Dodatkové protokoly k těmto úmluvám v čl. 34 upravují i podmínky exhumace, a to nejen vojáků a zajatců, ale všech osob, které zemřely v důsledku okupace nebo zadržení vyplývajícího z okupace nebo nepřátelských akcí, a těch osob, které nejsou občany země, ve které zemřely v důsledku nepřátelských akcí. Vizte sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1991 Sb., o dodatkových protokolech I a II k Ženevským úmluvám, schválených dne 8. června 1977.)

Návrh respektuje i postup při úmrtí cizince na území České republiky, jehož úmrtí se po zápisu do knihy úmrtí oznámí úmrtním listem vždy zastupitelskému úřadu cizího státu v České republice, a není-li na jejím území, Ministerstvu zahraničních věcí (srov. čl. 37 vyhlášky č. 32/1969 Sb., o Vídeňské úmluvě o konzulárních stycích).

Právní předpisy evropských států regulující pohřebnictví zpravidla pokud jde o způsoby zacházení nejen s těly mrtvě narozených dětí, ale i s plody po potratu, zmočňují orgány dohledu ke kontrole, zda jsou jako lidské pozůstatky ukládány do rakve, převáženy ve speciálním vozidle, zpopelněny v krematoriu nebo pohřbeny do hrobu, v jaké formě jsou přechodně uloženy jejich ostatky a na jakém konečném místě se tyto ostatky nacházejí. Pouze problematika právní úpravy označování a evidence mrtvě narozených dětí a plodů po potratu se v jednotlivých evropských státech liší.

7. Přepokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny a dopady na životní prostředí

Dopady na státní rozpočet, které navrhovaná právní úprava vyvolá, jsou popsány v Závěrečné zprávě z hodnocení dopad regulace (RIA).

Přijetím předkládaného návrhu by mělo dojít nejen ke kultivaci podnikatelského prostředí v oblasti pohřebnictví (provozování pohřební služby, krematorií, provádění balzamac a konzervace) a ke zlepšení kvality poskytovaných služeb, ale také k rozšíření možnosti kontroly jednotlivých podnikatelských subjektů při realizaci uvedených podnikatelských činností a k udělení příslušné sankce v případě zjištění neplnění jejich zákonných povinností.

Bude vyjasněno, jaké činnosti se od obce jako vypravitele pohřbu očekávají, její práva a povinnosti budou v zákoně o pohřebnictví a jeho prováděcím předpisem formulována zcela

konkrétně. Obce tak nebudou zajišťovat sociální pohřby nahodile, ale s možností meziobecní spolupráce kvalifikovaně, s finanční podporou státu a metodicky řízené krajem. Náhrady za obecní pohřby zemřelých bez dědiců zůstanou v kompetenci MMR, které vydá prováděcí právní předpis o stanovení rozsahu položkového vyúčtování ceny sociálního pohřbení.

Regulace postupu při označování, evidenci a zacházení s mrtvě narozenými dětmi a plody po potratu bude ze strany českého státu koordinovaná, systémová a komplexní. To bude mít pozitivní vliv zejména na sounáležitost rodiny, jejíž členové budou moci uctít památku všech svých zemřelých členů. Pro matriční úřady jsou již dnes mrtvě narozené děti fyzickými osobami zapisovanými do knihy narození, kterým je přidělováno rodné číslo. Poskytovatelé zdravotních služeb budou s mrtvě narozeným dítětem – plodem s vyšší vahou než 500 g – zacházet jako s každým jiným tělem zemřelého, tedy podle § 79 až 92 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů; lhůty a postup při pohřbení pak stanovuje pouze zákon o pohřebnictví. Neméně citlivou součástí pohřebnictví je také způsob likvidace plodů po potratu jako jiných lidských pozůstatků reflektující situaci rodičů po samovolných potratech, popř. po ukončení těhotenství z důvodu těžkých vrozených vad plodu, pro které je toužebně očekávaný potomek dítětem bez ohledu na délku gestace, v níž mu v těle matky skončil život. Navrhovaná právní úprava nebude mít negativní sociální dopady, a to ani na osoby sociálně slabé nebo osoby se zdravotním postižením, a respektuje některé církve či semitská náboženství, která odmítají spalování lidských pozůstatků jak ve spalovnách nemocnic, tak i v krematoriu, a požadují zajistit pohřbení do země i plodům po spontánním potratu.

Předkládaný návrh nepřináší změny s negativními dopady na životní prostředí; naopak výslovným odkazem na užití rakví dle české technické normy – ČSN 49 3160-3 – pro pohřbívání do hrobů a hrobek stanoví podmínky pro užívání vhodnějších organických materiálů, čímž dojde k posílení ochrany životního prostředí. Větší poptávka po ekologických rakvích se může promítnout pozitivně do ceny vstupů jejich výrobců díky většímu objemu nakoupeného materiálu pro výrobu rakví a v horizontu let budoucích se zákonitě nemusí jednat o dramatický vzrůst konečné ceny pro zákazníka. Obdobně jako u jiných výrobků, u nichž došlo např. ke změně sazby DPH, aniž by to spotřebitel výrazně pocítil ve výši maloobchodní ceny.

8. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná novela umožní MMR využívat při uplatňování náhrad účelně vynaložených nákladů obcí za zajištění pohřbení nemajetných zemřelých bez dědiců, kterým nikdo nesjednal pohřbení, stanovené referenční údaje o zemřelé osobě z informačního systému evidence obyvatel a z informačního systému cizinců. Ochrana osobních údajů bude zabezpečena řízeným přístupem uživatelů (přístup k datům bude umožněn pouze pracovníkům s příslušnou pracovní náplní).

9. Zhodnocení korupčních rizik

Největším problémem platného zákona o pohřebnictví z hlediska korupčních rizik jsou vágní definice některých pojmů, chybějící úprava některých postupů a v některých případech vyšší administrativní zátěž kladená na kraje a obce, které mohou motivovat dotčené subjekty např. ke snaze zákon obcházet a mohou být zdrojem korupčních rizik. Navrhovaná regulace

tato rizika zmírňuje doplněním dispozitivních ustanovení a dílčím upřesněním postupů pro zúčastněné subjekty.

a) Přiměřenost

Daný návrh je rozsahově přiměřený vztahům, které má upravovat, a neúměrně nerozšiřuje kompetence orgánů státní správy. Naopak ve vybraných případech dochází ke snížení nepřiměřené administrativní zátěže a ke zpřesňování jednotlivých právních vztahů a definic (zejména v oblasti pohřebních náhrad obcím).

b) Efektivita

K vyšší efektivitě a snížení korupčních rizik přispěje zejména zpřesnění definic jednotlivých pojmů v novele zákona o pohřebnictví a přesnější úprava procesních postupů. Implementace zákona bude záležitostí státních orgánů a územně samosprávných celků. Vyjma zavedení nových kontrol ze strany MMR se výrazně nezmění počet agend, které budou dotčené orgány státní správy provádět, proto z hlediska korupce nebude docházet k navyšování rizika jejího výskytu.

Návrh novely zákona o pohřebnictví detailně vymezuje přestupky a nově i přestupky právnických osob, po jejichž spáchání může být uložena pokuta. Výše této pokuty je omezena pouze stanovenou maximální hranicí. Tato oblast tak může být určitým zdrojem korupčních rizik. Tato rizika však budou výrazně vyvážena reálnou vynutitelností plnění povinností stanovených návrhem novely zákona, která je v současnosti nízká.

Inpekční a kontrolní činnosti podnikatelů v pohřebnictví budou ponechány stejným orgánům, Ministerstvu průmyslu a obchodu a krajským hygienickým stanicím, které již tuto činnost v současnosti zčásti vykonávají. Rizika korupce tedy nebudou oproti současnému stavu zvýšena.

c) Odpovědnost

Nová úprava jasně definuje zodpovědné orgány, které jsou kompetentní k výkonu jednotlivých agend. Osoby přímo zodpovědné za jednotlivá rozhodnutí však zákon determinovat nemůže. Jejich dohledatelnost závisí na vnitřních předpisech jednotlivých orgánů a institucí, resp. organizačním uspořádání konkrétního správního orgánu, přičemž popis své organizační struktury je správní orgán povinen zveřejnit na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Z hlediska eliminace rizika korupce je tento koncept dostačující.

Celá úprava rovnoměrně rozděluje pravomoci mezi jednotlivé zainteresované orgány a nedochází k soustředění pravomocí na jeden subjekt nebo naopak rozptýlení pravomocí na větší množství subjektů než je optimální. Vhodným protikorupčním opatřením je např. kontrola odbornosti autorizovaných osob v pohřebnictví prováděná MMR.

d) Opravné prostředky

Správní procesy v oblasti pohřebnictví jsou navrhovány v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, který zajišťuje obranu dotčeného subjektu jak během, tak i po ukončení příslušného procesu. V této oblasti tedy nevyvstávají žádná vážnější rizika korupce.

e) Kontrolní mechanismy

Oblast pohřebnictví funguje v procesním režimu správního řádu, který obsahuje úpravu kontroly a přezkumu přijatých rozhodnutí, příp. opatření obecné povahy, a to formou opravných prostředků. Proti rozhodnutím je možno podat odvolání, rozklad, užít mimořádných opravných prostředků či jiných prostředků ochrany práv. Nová právní úprava tak v této oblasti nepovede ke zvýšení korupčních rizik. Počet a charakter dotčených subjektů, četnost rozhodování apod. jsou vyhodnoceny v Závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace (RIA) v jednotlivých kapitolách hodnocení věcných okruhů.

f) Transparence a otevřenost dat

Z hlediska transparency a otevřenosti dat lze konstatovat, že navrhovaná úprava zvýší dostupnost informací a dat o dané oblasti, neboť je navrhována úprava vedení či vytvoření několika nových evidencí (zejména v oblasti provozování krematoria a pohřebiště).

Návrh zásadním způsobem omezuje možnosti vzniku korupčních rizik s ohledem na navrhovanou úpravu státního dozoru v pohřebnictví a vytvoření transparentnějších podmínek nebo změny ve stanovení konkrétních podmínek pro zacházení s mrtvě narozenými dětmi a plody po potratu nebo ve vztahu k postupům při působnosti obcí při zajišťování pohřbení.

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava se nedotýká bezpečnosti nebo obrany státu.

B. Zvláštní část

K ČÁSTI PRVNÍ

K Čl. I

K novelizačnímu bodu 1 (§ 2)

Písm. a): Pro účely zákona o pohřbnictví se rozšiřuje vymezení mrtvého lidského těla o těla mrtvě narozených dětí. Doplnění platné právní úpravy má zajistit, aby s nimi nebylo možné nakládat jako s klinickým odpadem. U živých plodů narozených na hranicích viability, tj. u plodů po ukončení těhotenství, které vykazovaly známky života, se poskytuje jen bazální péče, která v horizontu minut či hodin povede ke smrti. Jejich mrtvé tělo je také lidským pozůstatkem. Identifikace těchto plodů je obdobná identifikaci jako u jiných lidských pozůstatků, protože speciální zdravotní zákony nezavedly dosud povinnost lékaři takové tělo prohlédnout a vypsát list o prohlídce zemřelého (vizte novelizační bod 125).

Tělem zemřelého se pro potřeby zákona o pohřbnictví rozumí i „plod narozený bez známek života, jehož hmotnost je 500 g a více, nelze-li porodní hmotnost určit, narozený po dvacátém druhém dokončeném týdnu těhotenství, a nelze-li délku těhotenství určit, nejméně 25 cm dlouhý, a to od temene hlavy k patě.“ (Příloha k vyhlášce č. 297/2012 Sb., o listu o prohlídce zemřelého, nečíslovaná poznámka pod čarou pro účel vyplnění listu). Tyto mrtvě narozené děti obce povinně nepohřbívají. MMR za dobu účinnosti zákona o pohřbnictví neprovedlo refundaci obcím za pohřbení mrtvě narozeného dítěte“. Naopak. Žádajícím obcím opakovaně písemně sdělovalo, že u mrtvě narozeného dítěte nejsou splněny podmínky § 5 zákona o pohřbnictví. Tedy že se nejedná o lidský pozůstatek pro účely pohřbení, ale o odpad, který musejí nemocnice likvidovat, a nemocnice nemají žádný právní podklad vyžadovat po obcích pohřbení. Právní zdůvodnění a náklady na pohřbivací povinnost k mrtvě narozeným dětem jsou uvedeny v kapitolách 1.2 a 3.2.1 Závěrečné zprávy z Hodnocení dopadů regulace (RIA).

Písm. b) Doplněním plodu po potratu vymezeného jako „jiné lidské pozůstatky“ do platné právní úpravy vychází návrh regulace vstříc možnému uplatnění práva na nedotčení důstojnosti mrtvého lidského těla tím, že s ním bude možné po úplném vypuzení nebo vynětí z těla matčina zacházet jako s mrtvým lidským tělem, které smí být samostatně pohřbeno. Nebude možné s ním zacházet jako s věcí do chvíle, než bude moci být rozhodnuto o jeho pohřbení. K tomu se nově stanoví zákonná lhůta 96 hodin, během níž budou mít rodiče právo rozhodnout, zda požádají o vydání těla jejich samovolně potraceného dítěte nebo dítěte, jehož život byl v průběhu těhotenství ze zdravotních důvodů ukončen, k pohřbení. Po jejím marném uplynutí bude možné s těmito plody zacházet jako s anatomicko-patologickým odpadem, ovšem s nově navrženým způsobem – hromadným zpopelněním plodů v krematoriu bez přítomnosti jiného zdravotnického odpadu. Návrh respektuje právo volby rodičů, kteří by chtěli pohřbit svého potomka v rané fázi vývoje, ale poskytovatel zdravotních služeb jim vydání plodu po potratu odmítl s tvrzením, že takový postup by při váze plodu menší než 500 g neměl oporu v zákoně nebo že se od chvíle potracení jedná o část těla pacientky *ex vivo*, nikoli o samostatný lidský kadáver. V situacích konfliktního těhotenství jde o respektování práva na osobní a rodinný život, do něhož je podle návrhu zařazeno i právo pohřbit každý lidský pozůstatek bez ohledu na jeho stáří. Plod po potratu je vymezen v § 82 odst. 2 zákona o zdravotních službách jako „plod, který po úplném vypuzení nebo vynětí z těla matčina

neprojevuje ani jednu ze známek života a současně jeho porodní hmotnost je nižší než 500 g, a pokud ji nelze zjistit, jestliže je těhotenství kratší než 22 týdnů“.

Jinými lidskými pozůstatky se rozumí vždy plod po umělém ukončení těhotenství. Ze slov „úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina“ citovaného ustanovení sice jednoznačně vyplývá, že jde jednak o plod ze spontánního (samovolného) potratu a i o plod z „umělého“ potratu, to je z přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů nebo na žádost ženy, ale pro účely navrhovaného § 5a zákona o pohřbnictví se věta za středníkem jeví jako legitimní.

Písm. c) Obecný pojem „lidské pozůstatky“ podle svého slovního vyjádření zahrnuje veškeré lidské pozůstatky. Všeobecně uznávaný význam tohoto pojmu je v návrhu novely zákona o pohřbnictví respektován (čl. 40 odst. 3 Legislativních pravidel vlády) zúžením stávajícího pojmu „lidské pozůstatky“ do navrhovaného pojmu „tělo zemřelého“. Tato podmnožina lidských pozůstatků spolu s podmnožinou nově navrhovaného pojmu „jiné lidské pozůstatky“ tvoří v souhrnu množinu všech lidských pozůstatků.

Písm. k): Používání technických norem je založeno na principu dobrovolnosti. Podle Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) lze v zákonech na českou technickou normu (ČSN) indikativně odkazovat pouze u tzv. výrobních norem, což je i případ ustanovení § 2 písm. k), které nepřímo odkazuje na ČSN 49 3160 Rakve, která byla přijata v roce 2015 jako výsledek víceleté spolupráce odborníků na vlastnosti dřeva a papíru a na problematiku pohřbívání. Pracovní skupina při ÚNMZ dospěla k závěru, že rakve používané v České republice smějí být z hlediska nároků spojených se zpopelněním a pohřbíváním do země vyráběny z jakéhokoli materiálu (dřevo, papír, ratan apod.), pokud splní podmínky pevnosti, hygieny a ochrany životního prostředí. V zájmu ochrany životního prostředí, zdraví obyvatelstva a zachování piety je cílem navrhovaného ustanovení omezit užití konečných rakví, které nejsou vyrobeny z desek na bázi dřeva nebo dokonce neodpovídají citované technické normě.

Navrhované ustanovení směřuje k jednoznačnému výkladu, že nově zavedený požadavek na splnění ekologických parametrů konečných rakví se dotýká na prvním místě výrobců rakví – aby se mohla rakev nazývat rakví sloužící k pohřbení, musí být vyrobena dle zákonných požadavků. Provozovatelům pohřebních služeb zákon v tomto ustanovení stanoví, že konečné rakve nesplňující stanovené parametry nebudou moci při sjednávání pohřbů nabízet. Ve svém důsledku je prvořadým důvodem (východiskem) této regulace akcent na ochranu životního prostředí jako jednu ze součástí udržitelného rozvoje, který zabezpečuje uspokojení současných potřeb, aniž by ohrožoval podmínky života budoucích generací a který byl obsažený již ve Strategii udržitelného rozvoje ČR, která byla přijata usnesením vlády č. 1242 v prosinci 2004 (v současnosti Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky, schválený usnesením vlády č. 37 dne 11. ledna 2010).

Písm. m): Pohřbení musí být vždy realizováno na veřejném nebo neveřejném pohřebišti (inhumace) nebo zpopelněním v krematoriu (incinerace). Navrhovaná právní úprava zpřesňuje definici pojmu exhumace, k níž dochází nejen při manipulaci s nezetlelými nebo zetlelými ostatky, ale i se zpopelněnými ostatky v urně na veřejném nebo neveřejném pohřebišti. Pojem exhumace je nepřímo vymezen v § 22 odst. 5 zákona o pohřbnictví, z jehož poslední věty vyplývá, že se exhumací myslí vyzdvižení lidských ostatků nebo uren s

lidskými ostatky z pohřebiště a jejich přenos na pohřebiště jiné. Za exhumaci pro účely zákona o pohřebnictví nelze považovat pouhé vyzdvižení lidských pozůstatků, jejich úpravu a návrat do stejného hrobového místa (zpravidla pod dno hrobu). To je nakonec přímo stanoveno i v nové formulaci § 22 odst. 6: „Pokud jsou lidské ostatky uloženy v hrobu nebo hrobce, není třeba k jejich přemístění v rámci hrobu nebo hrobky, nemá-li být rakev otevřena, souhlasu krajské hygienické stanice.“. Pouhé přerovnání rakví nebo zetlelých lidských ostatků v hrobě nebo hrobce krajské hygienické stanice schvalovat nemusí, šíření nákazy ani rušení veřejného pořádku dle § 22 odst. 5 zákona o pohřebnictví nehrozí. KHS byly zbytečně zahlceny žádostmi o exhumace, které vůbec exhumacemi nebyly. Žadatel o exhumaci nebude zároveň povinen u těchto „exhumací“ v rámci hrobového místa nebo v rámci celého pohřebiště doložit skutečnost úmrtí ani písemný souhlas osoby uvedené v § 114 odst. 1 občanského zákoníku. Tato povinnost se vztahuje pouze na exhumace vymezené pro účely zákona o pohřebnictví, tj. na ty případy, kdy se lidské ostatky nebo urna s lidskými ostatky vyzdvihuje z pohřebiště a ukládá na jiné pohřebiště nebo na jakékoli jiné místo mimo něj.

Písm. n): Navrhovaná právní úprava zpřesňuje vymezení pojmu obsaženého v zákoně o pohřebnictví od jeho účinnosti v roce 2002 v souvislosti s nově navrženým zněním § 5 odst. 1, který upravuje subsidiární povinnost obce zajistit pohřbení, pokud ho nesjednal nikdo jiný ve lhůtě 96 hodin od oznámení úmrtí. Podle § 114 odst. 1 občanského zákoníku má právo rozhodnout o pohřbu alespoň jedna z taxativně v něm uvedených osob, přičemž osoba blízká zemřelému je v posloupnosti uvedena až na posledním místě. Předpokladem naplnění práva rozhodnout o pohřbu je oznámení úmrtí všem osobám postupně uvedeným v § 114 odst. 1 občanského zákoníku.

Při zajištění pohřbení obcí se tedy předpokládá, že osoby oprávněné rozhodnout o pohřbu, tj. osoby uvedené v § 114 odst. 1 občanského zákoníku, byly lékařem nebo Policií ČR subsidiárně informovány o úmrtí v souladu s § 86 odst. 1 písm. c) a h) zákona o zdravotních službách a ve lhůtě 96 hodin od předání listu o prohlídce zemřelého neprojevila žádná z nich vůli pohřbení zajistit. V souladu s vyhláškou č. 297/2012 Sb. lze předpokládat, že ve většině případů bude možné tuto lhůtu počítat od oznámení úmrtí předáním listu o prohlídce zemřelého alespoň osobě blízké zemřelému.

Dle poznatků z praxe pojímá řada obcí šestadevadesátihodinovou „čekací“ lhůtu v rozporu se zákonem jako další lhůtu počítanou od doby, kdy jí bylo oznámeno, že nikdo nezajistil pohřbení, i když v té době již pro osoby blízké lhůta marně uběhla. Dobu oznámení úmrtí osobám blízkým obec zpravidla zjišťuje od právnické nebo fyzické osoby, u níž je tělo zemřelého uloženo. Přitom se, nejen v ojedinělých případech, např. u zemřelých bez stálého bydliště a bez stálého příjmu, obec dozvídá o úmrtí zpravidla dříve než osoby jemu blízké.

Písm. o): Pro účely evidence provozovatelů zdravotních služeb, pohřebních služeb, krematorií nebo pohřebišť se navrhuje rozšíření pojmů vymezených v platné právní úpravě o „identifikaci jiných lidských pozůstatků“ (plodů po potratu). Bude respektováno označení lékařem (např. dle vnitřních směrnic poskytovatele zdravotních služeb) obsahující identifikační údaje o potráceném plodu (zpravidla číselné označení, údaje o gestačním stáří,

váze, apod.), jeho pohlaví, je-li známo, datum potratu, je-li znám, a jméno a příjmení matky, popř. i pojmenování rodičem.

Písm. p): Pro přetíženost platného znění zákona o pohřebnictví slovesem „zajistit“ se navrhuje nahradit vymezení pojmu „osoba zajišťující pohřbení“, který zůstává zachován pro účely prohlídky těl zemřelých ve vyhlášce č. 297/2012 Sb., o listu o prohlídce zemřelého, pojmem „vypravitel pohřbu“. Tento pojem je již v českém právním řádu ustálený, vyskytuje se např. v zákonech:

- č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních;
- č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém;
- č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.

Vypravitelem pohřbu může být kdokoli, kdo se o úmrtí dozvěděl nebo našel lidské pozůstatky a neví, zda jejich pohřbení již bylo sjednáno. Sjednat pohřbení lze za určitých okolností (blízkost hřbitova či krematoria vhodná pro obřadní přenesení rakve svépomocí) nejen s provozovatelem pohřební služby, ale také s provozovatelem krematoria nebo pohřebiště.

Vypravitelem pohřbu může být i obec, a to ve dvou případech. Nejprve, rozhodne-li se ve lhůtě 96 hodin dobrovolně, v samostatné působnosti, pohřbít „kvalifikovaněji“ než pozůstalí (například z důvodu významnosti zemřelého pro obec, region či stát). Jakmile obec zajišťuje pohřbení po marném uplynutí zákonné lhůty od oznámení úmrtí osobám blízkým zemřelému podle ustanovení § 5 odst. 1 až 3, je také vypravitelem pohřbu, který ovšem nejedná vlastním jménem, ale vykonává za stát nepřímou státní správu, a to v souladu se zákonem a vyhláškou, tj. zejména slušným způsobem. Obci jako vypraviteli pohřbu podle § 5 odst. 1 až 3 je svěřena nevrchnostenská státní správa, a proto bude odpovídat za případnou škodu stát. Jedná se o státní správu s případným regresem vůči obci.

Vyhláška č. 19/1988 Sb., o postupu při úmrtí a o pohřebnictví, byla zrušena zákonem č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), je proto rušen i odkaz na danou vyhlášku.

K novelizačnímu bodu 2 (§ 3 a 4)

§ 3 Kromě rozšíření právní úpravy o pohřbívání jiných lidských pozůstatků na neveřejných pohřebištích se jedná o legislativně technickou opravu terminologie reflektující platnou právní úpravu týkající se registrovaných církví a náboženských společností. Označení právní formy „církev nebo náboženská společnost“ je nesprávné. Takto souhrnně jsou označovány právnické osoby zaregistrované podle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na to, zda daná právnická osoba samu sebe chápe jako církev nebo jako náboženskou společnost. Správné je užití se spojkou „a“ (církev a náboženská společnost), nikoli s „nebo“ či s čárkou (církev nebo náboženská společnost; církev, náboženská společnost). Nesprávná terminologie stále vychází z předchozí právní úpravy registrace církví a náboženských společností, tj. zákona

č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností, a zákona č. 161/1992 Sb., o registraci církví a náboženských společností.

Ustanovení zajišťuje shodný postup při vzniku veřejných a neveřejných pohřebišť, a to včetně podmínky pro provozovatele mít pozemek, na kterém hodlá pohřbívat ve svém vlastnictví.

Nově bude mít i provozovatel neveřejného pohřebiště povinnost získat souhlas krajského úřadu se změnou řádu pohřebiště (srov. § 18 odst. 3). Mrtvé lidské tělo a jeho části představuje při nesprávném pohřbení (např. pod úroveň kolísání hladiny podzemní vody a v neprodyšném transportním vaku) výrazná zdravotní rizika, ať k němu došlo na veřejném nebo neveřejném pohřebišti. Místně příslušný krajský úřad, který je orgánem dohledu nad provozovateli neveřejných pohřebišť, již od nabytí účinnosti zákona v roce 2002 dosud návrhy změn řádů neveřejných pohřebišť neschvaloval, v praxi se toto schvalování jeví zejména z výše uvedeného důvodu jako potřebné.

Ustanovení odst. 4 odkazuje na povolení nebo jiný úkon stavebního úřadu podle stavebního zákona, což je formulace známá již z jiných zákonů, aby byly pokryty všechny případy. Do návrhu bylo rovněž doplněno, co má stanovisko krajského úřadu obsahovat, tzn. z jakých hledisek se má krajský úřad k věci vyjádřit.

Specifikace subjektů, které mohou zřídit a provozovat neveřejné pohřebiště, vychází ze současné praxe. Nejvíce neveřejných pohřebišť v současnosti provozuje římskokatolická církev a jednotlivé židovské obce. Členové uzavřených, zejména příbuzenských společenství, smí provozovat neveřejná pohřebiště, pouze pokud je provozovali již před 1. 1. 2002 (srov. odstavec 1).

Doplněním poznámky pod čarou č. 3 je aktualizována poznámka pod čarou z důvodu upřesnění provozovatele neveřejného pohřebiště, kdy dosud bylo odkazováno na již zrušený právní předpis.

Je navrhováno, aby měl provozovatel neveřejného pohřebiště stejné povinnosti jako provozovatel veřejného pohřebiště nejen při jeho provozu, ale také při rušení a vedení evidence lidských pozůstatků a nájemců hrobů. Tím současně dojde ke sjednocení a zefektivnění kontrolní činnosti krajských úřadů, které nebudou muset přihlížet k tomu, zda se jedná o provozovatele veřejného nebo neveřejného pohřebiště.

Zrušení neveřejného pohřebiště z důvodu veřejného zájmu nebylo dosud zákonem o pohřebnictví upraveno. Zpravidla se postupovalo analogicky podle § 24 odst. 1 až 4, které upravuje rušení veřejného pohřebiště. Navrhovaná právní úprava rušení neveřejných pohřebišť vychází ze současné praxe. Rozhodne-li se obec, kraj nebo stát vybudovat stavbu ve veřejném zájmu na pozemku neveřejného pohřebiště, měl by mít tento záměr prioritu a neveřejné pohřebiště by mělo být zrušeno podle zákona.

§ 4 Nové znění upřesňuje, kdo konkrétně, jaké subjekty, mají být adresáty povinností v tomto ustanovení uvedených, což by mohlo činit problémy v případě nově doplňovaných sankčních ustanovení, kde se v případě § 4 odst. 1 počítá jak s přestupky fyzických osob, tak s přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob. Některé povinnosti z § 4 odst. 1 jsou

vztaheny jen na fyzické osoby a jiné naopak jen na podnikající fyzické osoby a právnické osoby, proto je třeba tuto kategorizaci provést již v § 4 odst. 1 a ne až nepřímo v sankčních ustanoveních. V § 4 odst. 1 je tedy výslovně vyjádřeno, na koho se mají povinnosti vztahovat, což souvisí i s úpravou příslušnosti k dozoru v novém § 25a, kde se rovněž uvádí zcela konkrétně, vůči jakým druhům subjektů budou orgány dozoru dohlížet nad dodržováním povinností podle § 4 odst. 1, takže i z tohoto pohledu musí být jednoznačně stanoveno, kdo má jaké povinnosti.

Odst. 1 Také „jiné lidské pozůstatky“ budou spadat pod zákonnou ochranu důstojného zacházení, přestože se jedná o plody po potratu, které mohou být při dalším postupu likvidovány jako anatomicko-patologický odpad, pokud ve stanovené lhůtě nikdo nesjedná jejich pohřbení. Po sjednání pohřbení u konkrétního provozovatele pohřební služby s nimi nebude možné zacházet nepietně.

Písm. a) Tělo zemřelého, které bylo v době úmrtí nakaženo nebezpečnou nemocí, nebude možné beztrestně nejen upravit, nakonzervovat a nabalzamovat, ale ani vystavovat. Smí být uloženy pouze do konečné rakve, a to v transportním vaku, což nově platí i pro lidské pozůstatky ve stavu pokročilého rozkladu.

Orgán veřejného zdraví, kterým je podle § 80 odst. 1 písm. j) zákona č. 258/2000 Sb., Ministerstvo zdravotnictví, má stanovit okruh dalších infekčních onemocnění, která mají vylučovat, aby se pozůstatky osoby, která v době smrti byla nakažena takovým onemocněním, upravovaly, konzervovaly, balzamovaly nebo vystavovaly. Ministerstvo zdravotnictví stanoví další infekční onemocnění vyvolaná vysoce rizikovými biologickými agens a toxiny, které se považují za nebezpečnou nemoc podle zákona o pohřebnictví zveřejněním na své úřední desce a současně vyhlásí tato další infekční onemocnění v celoplošném televizním a rozhlasovém vysílání. Pokud má být daný správní akt závazný, je třeba, aby měl odpovídající formu - v daném případě formu opatření obecné povahy jako aktu s konkrétním předmětem vztahujícím se na neurčitý okruh adresátů a v tomto smyslu je v části třetí změněn § 80 odst. 1 písm. j) a § 94a odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb.

Písm. b) Navrhuje se vymezit, které úkony lze pod pojem pohřeb zahrnout, a které nikoli. Navrhovaná právní úprava se snaží stanovit alespoň minimální požadavky na slušný pohřeb. Je zakázáno ukládat a vystavovat nakonzervovaná nebo nabalzamovaná lidská těla zejména za komerčním účelem (výstavy „Bodies“), pokud s tím zemřelý za svého života nesouhlasil.

Navrhovaná právní úprava promítá v rozšířené formě pojmy z § 114 občanského zákoníku „rozhodnutí o pohřbu“ o „rozhodnutí o konzervaci, balzamací nebo vystavení svého mrtvého těla“ do zákona o pohřebnictví. Navrhovaná novela zákona stanovuje minimální požadavky na slušný pohřeb včetně thanatopraktických úprav mrtvých lidských těl. Výklad rozhodnutí osoby o konzervaci, balzamací nebo vystavení těla zemřelého podle vůle zemřelého je nutně restriktivní. Restriktivní výklad zákona je nezbytný pro zabránění sporům mezi příbuznými ohledně způsobu úpravy těla zemřelého před uložením do rakve a v samotné rakvi, ve které bude zesnulý pochován. Zásadní pro posuzování této oblasti je vůle zesnulého výslovně vyjádřená za jeho života [typicky si zvolí jako vykonavatele závěti osobu, k níž má důvěru a na niž spoléhá, že přispěje k splnění jeho poslední vůle a urovnání dědických záležitostí,

včetně pohřbu a výročních (postfunerálních) obřadů, nebo o pohřbu rozhodne v pojistné smlouvě o nákladech spojených s pohřbem, v darovací smlouvě uzavřené s anatomickým ústavem o darování svého těla na výzkum nebo v písemné nájemní smlouvě k hrobovému místu].

Písm. e) Jedná se o legislativně technickou úpravu v souvislosti s doplněním § 2 písm. b) a upřesnění pojmu „pohřbení“. Původní formulace umožňovala výklad, že změna lidských pozůstatků v lidské ostatky (což je cílem každého pohřbení) jiným způsobem než pohřbením, je také možné považovat za pohřbení, nikoli za prostou a nelegální likvidaci mrtvol.

Písm. f) Pojem „pozůstalý“ není v zákoně o pohřebnictví vymezen, v aplikační praxi byl výklad nejasný, proto je navrhováno jeho vypuštění.

Písm. g) a h): V souladu s principem subsidiarity trestní represe (trestní právo je prostředek „ultima ratio“) se navrhuje neoprávněné otevření konečné rakve s lidskými pozůstatky nebo otevření hrobu, hrobky nebo urny v novele zákona o pohřebnictví zahrnout mezi skutkové podstaty přestupků fyzických i právnických osob. Tím zákon o pohřebnictví umožní nejprve správní trestání daných jednání.

Hmotným předmětem útoku v případě písmene j) je v konečné rakvi uložené mrtvé lidské tělo před pohřbením, hanobené zpravidla za účelem nekrofilie, vystavením těla bez rakve a rubáše na veřejnosti za blasfemickým nebo komerčním účelem, vykostění těla vysekáním hlavic kloubů a dalších kostí, včetně zohavení lidských pozůstatků po odběru orgánů, tkání a buněk. Předmětem útoku může být i samotná konečná rakev, která se před pohřbením vyprázdňuje za účelem dalšího použití.

Hmotným předmětem útoku v případě písmene k) je v hrobě uložené mrtvé lidské tělo a jeho ostatky, hanobené zpravidla za účelem nekrofilie, vykrádání nesnímatelných náhrad nebo milodarů.

Neoprávněné zásahy do lidských pozůstatků a piety zemřelého jsou všeobecně, i vzhledem ke zvláštní právní povaze mrtvého lidského těla, vnímány jako společensky škodlivé.

Odst. 3: Kromě legislativně technické úpravy navržené v návaznosti na zavedení nového pojmu „jiné lidské pozůstatky“ v § 2 písm. b) a aktualizace institucionálních označení v dosavadní právní úpravě (zdravotnické zařízení, ústav sociální péče, prosektura) jde dále o doplnění povinnosti subjektů uvedených v úvodní části odstavce 3 tak, aby provozovatel pohřební služby či vypravitel pohřbu, měli v příslušné místnosti vytvořeny podmínky k uložení mrtvého lidského těla do rakve. Půjde zejména o zajištění dostatečného prostoru a technických podmínek pro manipulaci s rakví. Podle technické normy ČSN EN 15017:2006 jde o místnost pro hygienické zaopatření těla zemřelého (preparation room) speciálně vybavené pro jeho uložení do rakve. Prvotní poskytnutí péče o tělo zemřelého by mělo zahrnovat sejmutí ozdob, včetně pořízení jejich seznamu, a odstranění všech obvazů, kanyl a lékařských snímatelných náhrad. Lidská tkáň by během snímání snímatelných náhrad a ozdob měla zůstat netknutá.

Povinnost poskytovatele zdravotních služeb a poskytovatele sociálních služeb předat jiné lidské pozůstatky umyté se jednoznačně vztahuje na případy, kdy je to reálně možné.

Odst. 4: Jedná se o upřesnění platné právní úpravy na základě poznatků z aplikační praxe z důvodu eliminace rozdílných výkladů a zpochybňování povinnosti zdravotnických zařízení a vymezené skupiny zařízení sociálních služeb [srov. § 34 písm. c) až f) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů] hradit při úmrtí v těchto zařízeních po dobu 48 hodin od úmrtí, popřípadě od provedení pitvy, pokud byla provedena, náklady spojené s uložením lidských pozůstatků.

Provozovatel zařízení pro přechodné uložení lidských pozůstatků (márnice) může vypraviteli pohřbu účtovat použití svého chladicího zařízení, jen pokud projeví zájem o vydání těla zemřelého během 48 hodin od úmrtí, k němuž došlo ve zdravotnickém zařízení nebo zařízení sociálních služeb, nebo od provedení pitvy. Vypravitel pohřbu by měl být o této možnosti informován. Pokud by pohřební služba účtovala náklady na uložení těla zemřelého dvakrát – jak zdravotnickému zařízení či zařízení sociálních služeb, tak vypraviteli pohřbu – jednalo by se o nezákonný postup (bezdůvodné obohacení).

Ustanovení § 4 odst. 4 zákona o pohřebnictví nezakazuje pohřební službě, která zajišťuje na základě příkazní smlouvy komplexní služby spojené s pohřbením, uhradit zdravotnickému zařízení nebo zařízení sociálních služeb, popřípadě provozovateli zařízení pro přechodné uložení lidských pozůstatků, náklady za uložení těla zemřelého po uplynutí 48 hodin od úmrtí při jeho převzetí. Při jejich následném přeúčtování vypraviteli pohřbu však musí postupovat v souladu s příslušným zvláštním právním předpisem.

Nový odstavec 5: Po zákonem stanovenou dobu je jednoznačným nositelem uvedených nákladů příslušný poskytovatel zdravotních nebo sociálních služeb. Po jejím uplynutí by se jejich výše neměla výrazně odchytil od nákladů, které by mu vznikly uložením lidských pozůstatků ve vlastním zařízení, zajistil-li jejich uložení u jiného subjektu, v praxi nejčastěji u pohřební služby.

Navrhovaná legislativně technická úprava reálněji zpřesňuje maximální možnou hranici zmiňovaných nákladů, které posléze hradí vypravitel pohřbu, nejčastěji prostřednictvím pohřební služby. V praxi by nadále nemělo docházet například k tomu, že zaměstnanec zařízení sociálních služeb bude kontaktovat telefonicky pozůstalé, aby je informoval o úmrtí jim blízké osoby a zároveň po nich vyžadoval obratem sdělení, u jaké pohřební služby pohřeb sjednají, ačkoli mají na své rozhodnutí zákonem zcela jasně stanovenou lhůtu. Nositelem nákladů za uložení lidských pozůstatků se tak v praxi často stává, namísto zařízení sociálních služeb, vypravitel pohřbu již po dvou hodinách od úmrtí. Zařízení sociálních služeb se tak zbavuje povinnosti zajistit uložení lidských pozůstatků u jiného subjektu, nemůže-li tak učinit ve vlastním zařízení.

K novelizačnímu bodu 3 (§ 4a)

Vypravitel pohřbu vymezený v ustanovení § 2 v písm. o) je spotřebitelem a zároveň příkazcem podle příkazní smlouvy uzavřené s provozovatelem pohřební služby. Měl by proto

být vždy oprávněnou osobou k otevření konečné rakve, ať už z důvodu pietních, za účelem kontroly úpravy lidských pozůstatků nebo z pohnutky jejich ztotožnění. Drtivá většina příkazních smluv k zajištění pohřbení však tuto pravomoc příkazce neupravuje a provozovatel pohřební služby, který je jako podnikatel s odbornou specializovanou přípravou v silnějším postavení, kontrolu své práce příkazci legitimně neumožní s odvoláním se na absenci pravomoci příkazce v příkazní smlouvě otevřít konečnou rakev. Z důvodu ochrany spotřebitele a dále z důvodu ochrany piety a důstojnosti v rakvi uložených lidských pozůstatků se tedy navrhuje, aby oprávněnou osobou k otevření konečné rakve byl vždy a pouze vypravitel pohřbu nebo jeho zástupce. Z obdobných důvodů se navrhuje tatáž oprávněná osoba i pro otevření urny se zpopelněnými lidskými ostatky.

Zásadní otázkou zůstává, čím je dána oprávněnost otevřít urnu/hrob/hrobku. Na hřbitově ji zajišťuje prokazatelný souhlas:

- majitele urny/hrobového zařízení,
- nájemce hrobového místa,
- správce pohřebiště,
- provozovatele pohřebiště,
- krajské hygienické stanice (v případě trvání tlečí doby),

a nově se navrhuje

- osoby blízké zemřelému podle § 114 občanského zákoníku.

Při neoprávněném výkopu hrobu a manipulaci s lidskými ostatky, tj. při inhumaci a exhumaci bez povolení provozovatele pohřebiště, se může jednat o naplnění skutkové podstaty trestného činu hanobení lidských ostatků. Tyto nepovolené činnosti jsou nejčastěji motivovány snahou získat materiální prospěch – jedná se tedy o vykrádání hrobů. Otevřený hrob (odstranění náhrobní desky, odkopání navršené hlíny nad rakví) proto nájemce neprodleně hlásí provozovateli pohřebiště již v současné době, přičemž není nutné, aby pachatel manipuloval s lidskými ostatky tam uloženými. Provozovatelé pohřebiště nesmí dopustit, aby zejména exhumaci nezetlelých ostatků, milodarů či zubních náhrad prováděla osoba neoprávněná (např. samotný nájemce). S ohledem na minimální bezpečnost při výkopech hrobů je třeba dodržet předpisy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Obec provozující veřejné pohřebiště nemusí mít svého vlastního hrobníka, může si jeho práce zajistit smluvně, ale tato skutečnost musí být zaznamenána v příloze řádu pohřebiště – včetně uvedení hrobníkova jména a adresy. Odpovědnost za práci hrobníka nese provozovatel pohřebiště, a to i v případě, že mezi provozovatelem pohřebiště a hrobníkem není žádný pracovněprávní nebo jiný obdobný vztah. Někteří provozovatelé malých veřejných pohřebišť (kolem 1000 hrobových míst) povolují nájemcům hrobových míst připravit si hrob pro pohřbívání svépomocí.

Výkopky a další potenciálně destruktivní techniky musejí na pohřebišti provádět pouze kvalifikované, zvláště oprávněné osoby nebo vypravitel pohřbu a nájemce hrobového místa po jejich zaškolení a pod jejich dozorem.

Před zahájením výkopových prací svépomocí provozovatel pohřebiště:

- ověří písemnou žádost nájemce hrobu a majitele hrobového zařízení,
- ověří písemné povolení alespoň jedné z osob postupně uvedených v § 114 občanského zákoníku
- ověří, zda žadatel je pro tuto práci zdravotně způsobilý,
- žadatele proškolí a zaučí,
- vybaví žadatele pracovními pomůckami,
- kontroluje průběh výkopu a pažení,
- je na dohled a doslech v blízkosti žadatele,
- v případě potřeby poskytne žadateli potřebné nástroje, nářadí a pomoc,
- zabezpečí nebo dohlédne na zabezpečení vykopané hrobové jámy proti pádu třetí osoby.

Pokud jde o hrob, kde již bylo provedeno pohřbení dříve, avšak od této doby neuplynula tlecí doba, lze nové pohřbení realizovat jen v případě, že mohou být splněny podmínky dané § 22 odst. 4 zákona o pohřbivnictví nebo byla-li příslušným krajským hygienikem povolena a následně správcem provedena exhumace.

Pohřbení do hrobu nebo hrobky na pohřebišti, resp. výkop hrobů, může provozovatel pohřebiště odmítnout i pro jiné závažné důvody, např. bezprostřední blízkost vzrostlého stromu, kde by musely být přerušeny hlavní kořeny a stabilita stromu by tak mohla být narušena.

Navrhuje se proto v příloze řádu pohřebiště jmenovat konkrétní odpovědnou právnickou nebo podnikající fyzickou osobu, nejlépe kvalifikovaného hrobníka, který na pohřebišti hroby otevírá a provádí exhumace. Nemá-li provozování vybraných služeb nebo i celého pohřebiště jeho provozovatel v řádu pro vybraný subjekt upraveno, pak se má za to, že veškeré činnosti dané zákonem zajišťuje sám.

K novelizačnímu bodu 4 (§ 5)

Odst. 1: Občanský zákoník pojem slušný pohřeb podle místních zvyklostí zmiňovaný v § 114 odst. 2, ani způsob rozhodování obce o něm pokud ho nikdo nezajistil, blíže nespecifikuje, neboť se předpokládá bližší vymezení ve speciálním zákoně. Český právní řád umožňuje zastupitelstvu obce vyhradit si rozhodování o každém takovém jednotlivém pohřbu namísto rady obce (popřípadě starosty v obcích, kde rada není), která může jinak tuto činnost svěřit obecnímu úřadu. Vzhledem k povinnosti informovat o každém jednání zastupitelstva veřejnost alespoň 7 dní předem (srov. § 93 zákona č. 128/2000 Sb.), je takový postup nejen při velké frekvenci těchto tzv. sociálních pohřbů v jedné obci neefektivní, ale v případě nemajetných zemřelých bez dědiců klade navíc zbytečně vyšší nároky na státní rozpočet v důsledku nákladů za nezbytné chlazení a mrazení těla zemřelého po dobu minimálně 7 dní. Obce proto budou zajišťovat pohřbení při splnění zákonných podmínek v přenesené působnosti. MMR pro ně vydá prováděcí právní předpis a metodické pokyny, dojde k vymezení pojmu slušný pohřeb. Místní zvyklosti obce sice mohou mít vliv na pohřební rituály (jsou-li veřejné výdaje na ně účelné), nikoli ovšem na zdravotně-technickou otázku pohřbení, která je vymezena zákony o zdravotních službách, o pohřbivnictví, stavebním zákonem apod.

Pro oblast tzv. sociálních pohřbů je aplikace ustanovení § 63 a §66a zákona o obcích nevhodná. Pro obce s rozšířenou působností není stanovena v zákoně o pohřebnictví žádná kompetence. Nebylo by účelné bránit obcím v tom, aby uzavíraly veřejnoprávní smlouvy s jakoukoli obcí.

Odst. 2: O vydání urny ze sociálního pohřbu rodině, která z objektivních důvodů nemohla vypravit pohřeb žehem během zákonné lhůty 96 hodin sama (např. se o úmrtí svého člena včas nedozvěděla), musí dle platné právní úpravy rozhodnout statutární orgán obce. Vzhledem k rostoucímu počtu těchto žádostí se navrhuje, aby zpopelněné lidské ostatky byly v urně vždy uloženy na veřejném pohřebišti a pozůstalým bylo oznámeno číslo hrobového místa, kam byla urna nebo zpopelněné lidské ostatky z ní na pohřebišti vyjmuté uloženy. Exhumace zpopelněných lidských ostatků je posléze na rozhodnutí pozůstalé rodiny a provozovatele pohřebiště.

Odst. 3: V tomto odstavci se upravuje pohřbívání osob bez zjištěné totožnosti a cizinců, věcně se v něm nic nemění oproti platné úpravě, jen se tato problematika soustředí do jednoho odstavce. Dále se jedná se o upřesnění počátku běhu lhůty k vyjádření souhlasu příslušného státu pro pohřbení zemřelého, který byl jeho státním příslušníkem. Platná právní úprava zavedla v roce 2001 neurčitý termín „zjištění úmrtí“, který způsobuje v aplikační praxi problémy, protože jasně nedefinuje okamžik, kdy se o úmrtí svého občana příslušný stát dozvěděl. Datum oznámení úmrtí příslušnému státu se může výrazně lišit od data zjištění úmrtí.

Odst. 4: Právní úprava navrhuje zavedení povinnosti obce zajišťovat pohřbení podle odstavce 1 až 3 v její přenesené působnosti má za cíl zjednodušit, urychlit a metodicky lépe usměrnit vynakládání finančních prostředků na pohřbení a umožnit financování souvisejících administrativních činností z příspěvku obcím na přenesenou působnost (k tomu dále vizte RIA). Navrhovaná právní úprava umožní případnou spolupráci obcí při společném zajišťování pohřbívací povinnosti na základě veřejnoprávní smlouvy.

Obec by měla pohřbení zajistit okamžitě, protože podle platného ustanovení § 5 odst. 1 zákona o pohřebnictví musí lhůta 96 hodin vždy uběhnout již před oznámením úmrtí obci. Je-li pohřbení obcí zajištěno před uplynutím této lhůty, nelze jej naopak považovat za postup dle tohoto ustanovení. Veřejným zájmem státu, zejména z hlediska ochrany veřejného zdraví a nedotčení důstojnosti těl zemřelých, je zajistit, aby bezprizorní těla zemřelých nezůstávala trvale ležet v mrazicích zařízeních (typicky technik márnice včas neoznámí obci úmrtí nebo obec nezajistí pohřbení v přiměřené lhůtě po přijetí oznámení). Dále je třeba zabránit zpopelňování těl zemřelých osob neznámé totožnosti a cizinců na základě rozhodnutí obce bez splnění zákonných podmínek.

Frekventovanější výkon pohřbívací agendy obcí do 200 obyvatel, které mají na svém území příspěvkovou organizaci kraje nebo města (např. léčebnu dlouhodobě nemocných, domov pro seniory s kapacitou desítek až stovek lůžek), přiměl některé z nich obrátit se na příslušné obce s rozšířenou působností s dotazem, zda by nebylo možné uzavřít veřejnoprávní smlouvu podle § 160 odst. 5 správního řádu o postoupení výkonu přenesené působnosti ve věci zajišťování

pohřbení těl zemřelých na jejím území (platná právní úprava však nestanoví, že předmětné pohřbívání je činností zabezpečovanou obcí v její přenesené působnosti).

Navrhovaná právní úprava přinese výrazné snížení administrativní náročnosti při refundaci nákladů za sociální pohřby nemajetných zemřelých. Obce nebudou nuceny zbytečně kopírovat množství dokladů a ze strany státu uvítají rychlou a transparentní refundaci. Obec zabezpečující sociální pohřbení bude muset dodržet účelnost vynaložených nákladů dle specifikace uvedené v prováděcím právním předpisu (vizte odůvodnění v návrhu vyhlášky). Obec přitom musí být dostatečně seznámena se specifikací realizovaných pohřebních služeb, obsah příkazní smlouvy bude povinnou součástí žádosti o úhradu nákladů státem. Obce by na výkon pohřbivací agendy v přenesené působnosti měly získat příspěvek v navrhované předpokládané výši 26 250 000 Kč ročně (podrobněji vizte RIA).

Přenesená působnost obcí v oblasti sociálních pohřbů navazuje na přenesenou působnost podle zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech a o změně zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 281/2009 Sb. To znamená, že péče o hrob pohřbeného cizince nebo osoby neznámé totožnosti, což může být i voják, bude také agendou v přenesené působnosti.

Odst. 5: Obec má dle platné právní úpravy právo na úhradu účelně vynaložených nákladů za zajištění pohřbení vůči dědicům zemřelého (dědicem může být i stát nebo státní organizace; na stát jako na zákonného dědice se hledí i v případě odúmrti a stát má pak postavení jako dědic, kterému svědčí výhrada soupisu) a není-li dědiců pak, vůči státu prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj.

Stát by měl obci nahradit účelně vynaložené náklady na slušné pohřbení podle místních zvyklostí, jestliže bylo řízení o pozůstalosti zastaveno (zejména podle § 153 nebo 154 zákona o zvláštních řízeních soudních, anebo není-li dána mezinárodní pravomoc českých soudů), neboť potom nedochází k dědění a není soudem rozhodnuto o dědici, který by měl takové náklady uhradit.

Vzhledem k navrhované změně, která obcím ukládá povinnost zajišťovat pohřbení v jejich přenesené působnosti, je obcím současně ukládána povinnost uplatňovat úhradu vzniklých nákladů od dědiců. Dědicům vyplývá tato povinnost z § 1701 občanského zákoníku a obci z § 38 odst. 7 zákona o obcích. Obec je podle tohoto obecného ustanovení povinna trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv. Dle poznatků z praxe nevyužívají všechny obce svého práva vymáhat od dědiců náklady vynaložené náklady za pohřbení. Zejména menší obce často nemají potřebné kapacity a odbornost na zajištění procesu vymáhání pohledávek, zejména vůči cizincům. Průměrná částka za realizaci sociálního pohřbu dosahuje cca 7 000 Kč a náklady na externí sepsání žaloby na vymáhání pohledávky se téměř rovnají dlužné částce. Přitom se kvalifikovaným odhadem jedná o celkem cca 1 000 pohřbení ročně, kdy náklady nejsou po dědicích vymáhány, tedy o částku 7 mil. Kč ročně, kterou dědicové obcím dobrovolně neuhradí.

Smyslem navrhované právní úpravy je uložit obcím, které vypravily sociální pohřeb (zajistily tuto službu ve veřejném zájmu v přenesené působnosti), aby svoji pohledávku z titulu účelně

vynaložených nákladů na slušné pohřbení podle místních zvyklostí přihlásily (a doložily listinami) do pasiv pozůstalosti, přičemž pasiva pozůstalosti ve smyslu § 171 odst. 2 písm. b) zákona o zvláštních řízeních soudních tvoří mj. náklady pohřbu. Dědic hradí pasiva pozůstalosti (zejména dluhy zůstavitele a náklady pohřbu), která byla věřiteli přihlášená (a řádně doložena listinami). Podle § 1703 občanského zákoníku dokud soud nepotvrdí dědici nabytí dědictví, mohou věřitelé vymáhat plnění jen vůči tomu, kdo spravuje pozůstalost, a domáhat se uspokojení jen z majetku patřícího do pozůstalosti. Podle § 1711 občanského zákoníku může dědic, který si vyhradil soupis, nebo ten, kdo pozůstalost spravuje, před rozhodnutím soudu o potvrzení dědictví navrhnout, aby soud pro vyhledání dluhů zůstavitele věřitele vyzval, aby v přiměřené lhůtě ohlásili a doložili své pohledávky (konvokace věřitelů). Dokud nebude skončeno řízení, které se takto zavede, nemá dědic, ani ten, kdo spravuje pozůstalost, povinnost uspokojovat věřitele. Není tedy až tak podstatné, vůči komu (zda vůči dědicům nebo státu) se uplatní náhrada účelně vynaložených nákladů na slušné pohřbení podle místních zvyklostí, nýbrž je důležité, aby obec svoji pohledávku přihlásila do pasiv pozůstalosti, protože (jen) tato pohledávka bude uvedena do seznamu pasiv a v rozhodnutí podle § 180 zákona o zvláštních řízeních soudních (určení obvyklé ceny). Koneckonců tato pohledávka může být uhrazena i v případě, kdy v důsledku nařízené likvidace pozůstalosti zaniknou dědická práva zůstavitelových dědiců, a to z výtěžku zpeněžení majetku likvidační podstaty – jde o pohledávku zařazenou do páté skupiny dle § 273 odst. 1 písm. e) zákona o zvláštních řízeních soudních.

Navrhuje se, aby v případě, kdy není dědiců nebo byl zemřelý státním příslušníkem cizího státu, hradil účelně vynaložené náklady na slušné pohřbení podle místních zvyklostí stát.

Jestliže měl zůstavitel (a to i cizinec) obvyklý pobyt na území České republiky, je založena mezinárodní příslušnost českých soudů – srov. § 76 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů, nebo článek 4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. 7. 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, jde-li o úmrtí po 17. 8. 2015. Není tedy žádného důvodu, aby v těchto případech nemohla obec přihlásit svoji pohledávku z titulu účelně vynaložených nákladů na slušné pohřbení podle místních zvyklostí do pasiv pozůstalosti.

Odst. 6: Upřesnění první věty původního odstavce 2. Byla doplněna příslušnost obce, která musí být informována.

Odst. 7 a 8: Je navrhováno vymežit případ, kdy je před uzavřením příkazní smlouvy mezi vypravitelem pohřbu a provozovatelem pohřební služby jediným subjektem, který může svým rozhodnutím přelomit pouta k zemřelému a stanovit způsob zacházení s lidskými pozůstatky při pohřbení, stejně jako rozhodnout o pohřbení kremací bez ohledu na vůli zemřelé osoby, případně osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku, z důvodu veřejného zájmu krajská hygienická stanice, pokud byla osoba v době úmrtí nakažena nebezpečnou nemocí. Průmět občanského zákoníku zde hraje roli pouze před sjednáním pohřbení, což bude pravděpodobnější případ (podle § 86 odst. 3 zákona o zdravotních službách se k infikovanému tělu provozovatel pohřební služby ani osoba blízká vůbec nemá přiblížit).

Po sjednání pohřbení je rozhodující vůle sjednavatele, která se střetává s vůlí státu zastoupeného krajskou hygienickou stanicí.

Odst. 9: Jde o změnu původního odstavce 5. V souvislosti se zrušením § 7 odst. 1 písm. d) se zde odstraňuje povinnost lékaře hradit náklady spojené s výzvou učiněnou provozovateli pohřební služby. Podle rozsudku Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 51 Co 243/2011 ze dne 30. 8. 2011 pouze univerzitní vysoké školy, které provádějí anatomické pitvy, nebo Policie České republiky, nesou náklady na převoz na pitvu (lékař tedy nikoliv). Náklady jsou hrazeny ze zdravotního pojištění zemřelého. Existují totiž i tzv. soukromí lékaři, kteří provádějí prohlídku zemřelého, aniž by měli smlouvu s pojišťovnou. Příkázou-li převoz na pitvu, nehradí ho.

K novelizačnímu bodu 5 (nové § 5a a 5b)

§ 5a: Uplatnění povinnosti obce zajistit pohřbení, pokud tak ve stanovené lhůtě neučinila jiná osoba, není navrhováno pro plody po potratu vymezené v zákoně o zdravotních službách. Jakmile po dobu 96 hodin od potratu nebo ukončení těhotenství neprojeví osoba blízká zájem o vydání plodu k pohřbení, zdravotnické zařízení s ním naloží jako s anatomicko-patologickým odpadem. Ke sjednocení postupu zacházení s plodem po potratu je samostatně navrhována dílčí novela zákona o zdravotních službách (vizte změnu zákona o zdravotních službách). Vypravitel pohřbu jiných lidských pozůstatků nemůže v souladu se zákonem o státní sociální podpoře žádat o pohřebné, i kdyby byl fyzickou osobou, protože se nejedná o mrtvě narozené dítě. Podrobněji viz závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace RIA.

§ 5b: Pro navrhované posílení působnosti Ministerstva pro místní rozvoj ve věcech pohřebnictví a zejména pro efektivní poskytování náhrady účelně vynaložených nákladů obcí za realizovanou pohřbívací povinnost je nezbytné disponovat dostupnými referenčními údaji o zemřelých.

Návrh povede ke snížení administrativní zátěže obcí, od nichž již nebude Ministerstvo pro místní rozvoj při posuzování účelně vynaložených nákladů pohřbení nadále požadovat ověřené kopie matričních listin. Příslušné údaje bude mít ministerstvo k dispozici po navrhovaném zpřístupnění informačního systému evidence obyvatel a informačního systému cizinců.

K novelizačnímu bodu 6 (§ 6 a 7)

§ 6 odst. 1: Jedná se o legislativně technickou úpravu v návaznosti na zavedení nového pojmu „jiné lidské pozůstatky“ v § 2 písm. b). Pojem „převoz lidských pozůstatků“ v platné právní úpravě neodpovídá vymezení pojmu „převoz“ (removal) v evropské technické normě ČSN EN 15017 Pohřební služby – požadavky. Přeprava (transport) je doprava lidských pozůstatků v případech nesouvisejících s úkony pohřbení a převoz (removal) je doprava zemřelého související s pohřbením.

§ 6 odst. 2: Výkon koncesovaných živností v pohřebnictví je v současné době podmíněn absolvováním odborné přípravy v rámci systému rekvalifikací (je požadována účast na kurzu v délce 80 hodin). Tato právní úprava byla již při nabytí účinnosti zákona v roce 2002

považována pouze za přechodnou, uplatnitelnou do spuštění evropského modelu dalšího vzdělávání.

Navrhovaná změna regulace v oblasti získávání odborných znalostí pro koncesi provozovatele pohřební služby reflektuje platné právní předpisy přijaté v návaznosti na existující evropský model dalšího vzdělávání promítnutý do Národní soustavy kvalifikací a reaguje na oborovou aplikační praxi. Usnesení vlády ze dne 27. února 2013 č. 135, k návrhu na podporu využití Národní soustavy kvalifikací a zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, uložilo všem jejím členům zohlednit při tvorbě právních předpisů Národní soustavu kvalifikací. Od roku 2008 MMR ve spolupráci se Sdružením pohřebnictví České republiky a velkými zaměstnavateli v pohřebnictví vytvořilo a postupně zveřejnilo požadavky na odborné znalosti a dovednosti pracovníků v pohřebnictví. K navrhované změně jsou již v současnosti vytvořeny podmínky, někteří podnikatelé v pohřebnictví již získali profesní kvalifikace podle Národní soustavy kvalifikací.

§ 6 odst. 3 písm. c): Podle platné právní úpravy musí každý poskytovatel zdravotní a sociální služby (§ 4 odst. 3) bezplatně zajistit vhodnou místnost pro úpravu s hygienickou očišťováním. Každý provozovatel pohřební služby (§ 8 odst. 1) musí zajistit, aby těla byla oblečená a uložena v rakvi.

Navrhovaná právní regulace požadující, aby žadatel o koncesi k provozování pohřební služby disponoval místností pro úpravu těla zemřelého (postačí mít k dispozici jednu místnost, i pokud má tentýž provozovatel více dislokovaných provozoven), je odůvodněna tím, že se jedná o společensky velmi citlivou oblast, nesrovnatelnou s běžnou podnikatelskou činností v jiných oborech. Veřejný zájem na zachování etických pravidel při konečné úpravě lidských pozůstatků před jejich uložením do konečné rakve i poté opravňuje k právnímu vymezení „vhodné místnosti“ a k tomu, aby žadatel o koncesi byl povinen krajské hygienické stanici prokázat, že takovou místností disponuje. Navrhovaná právní úprava určuje KHS schvalovat místnosti pro úpravu v řízení při udělování koncese, kterou udělí živnostenský úřad na základě závazného stanoviska KHS.

Provozovatel pohřební služby by měl současně, v případě zájmu, umožnit vypraviteli pohřbu bezplatné zapůjčení místnosti k tomu, aby mohla (s omezeným počtem blízkých pozůstalých dle vnitřního řádu provozovatele) tělo zemřelého k pohřbení upravit sama. Nejen v nemocnicích či v zařízeních sociálních služeb, ale i v provozovnách pohřebních služeb budou mít osoby blízké možnost setrvat o samotě u zemřelého a zapojit se podle svých schopností do péče o mrtvé tělo. Neodůvodněný tlak na osoby blízké odbýt zaopatření těla ve spěchu a bez osobní účasti bývá často traumatizujícím momentem. Nemá oporu ani v zákonem stanovené lhůtě a může se za ním skrývat i obava z případné kontroly a následné reklamace sjednané služby.

Ustanovení § 7 odst. 1 písm. h) upřesňuje § 6 odst. 3 písm. c) stanovením podmínky existence místnosti pro úpravu těla zemřelého. Namísto pojmu „vhodné místnosti“ bylo použito pojmu „místnosti pro úpravu těla zemřelého, a uložení lidských pozůstatků do rakve“. Tato místnost musí podle citovaného ustanovení mít:

- snadno omyvatelné stěny,
- nepropustnou podlahu,
- odpovídající osvětlení,
- přívod teplé a studené vody,
- větrání,
- zabezpečení proti hmyzu.

Platný zákon o pohřebnictví tuto vhodnou místnost požadoval implicitně v § 2 písm. h) a výkladem per analogiam i v § 4 odst. 3. Provozovatelé pohřební služby jsou povinni tělo zemřelého upravit již od nabytí účinnosti zákona o pohřebnictví v r. 2002 [srov. platný § 2 písm. h)], což nelze vzhledem k zachování piety a důstojnosti takové úpravy uskutečnit jinde než ve speciální místnosti. MMR vychází z toho, že povinné osoby musí mít k dispozici místnost pro úpravu těl zemřelých ke dni jeho účinnosti. Z toho důvodu nebyla navržena přechodná lhůta pro zajištění této povinnosti.

§ 6 odst. 4: Obdobně jako v zákoně č. 202/2015 Sb., kterým se měnil zákon č. 40/1995 Sb. (o regulaci reklamy) a zákon č. 256/2001 Sb. (o pohřebnictví), v němž je zakázáno šířit reklamu nejen v prostorách zdravotnického zařízení a zařízení sociálních služeb, ale i v jejich areálech, je navrhováno zakázat umístit chladicí a mrazicí zařízení podle odstavce 3 písm. a) a místnost pro úpravu těla zemřelého podle odstavce 3 písm. c) také v areálech zdravotnických zařízení a sociálních služeb. Návrh reaguje na neetické přístupy některých pohřebních služeb, které k umístění těchto provozních místností využívají různé budovy anatomických ústavů, často přímo v nemocničním areálu, ve zdravotnických vzdělávacích institucích a školách lokalizovaných v bezprostřední blízkosti zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb.

§ 7 odst. 1 zrušení písm. a): Navrhuje se, aby provozovatel pohřební služby k přechodnému uložení lidského pozůstatku použil vždy rakev, ať už transportní nebo konečnou, tj. zakazuje se uložit lidský pozůstatek do chladicího nebo mrazicího zařízení bez předchozího uložení do rakve.

Provozovatel pohřební služby musí mít dle platné právní úpravy alespoň o jedno pohřební vozidlo a o dvě transportní rakve nebo dva transportní vaky více, než činí jeho průměrná denní potřeba, minimálně však dvě vozidla a čtyři transportní rakve nebo transportní vaky. Podle Hospodářské komory ČR zákon o pohřebnictví těmito svými požadavky znemožňuje provozovat přepravu lidských pozůstatků malým podnikatelům. Technická norma ČSN EN 15017:2006 uvedené požadavky na provozovatele pohřební služby neobsahuje.

Na reálné zabezpečování kvality pohřební služby má oproti materiálnímu vybavení větší vliv počet zaměstnanců, kteří jsou k dispozici při výjezdu vozidla, avšak tento požadavek platná právní úprava nestanovuje. Pojede-li např. pro tělo zemřelého pouze řidič, bude mít značné problémy s jeho uložením do rakve a následným přenosem do pohřebního vozidla. Čím dále častější jsou spíše než s počtem vozidel problémy s jejich údržbou, dezinfekcí a nedostatkem pohonných hmot. Zákonem použité sousloví „mít k dispozici“ umožňuje v praxi více provozovatelům pohřební služby tento zákonný požadavek doložit pouze administrativně smlouvou o výpůjčce společného rezervního pohřebního vozidla. Jedná se o neoprávněnou ingerenci státu do podnikatelského prostředí, pro niž není důvod. Z těchto důvodů se navrhuje písmeno a) z uvedeného § 7 odst. 1 vypustit.

§ 7 odst. 1 písm. b): Nově navrhovaná právní úprava má sjednotit povinnosti provozovatele pohřební služby s provozovateli krematoria, jakož i balzamace a konzervace tím, že mu ukládá vydat řád pro provozování pohřební služby (s obsahem uvedeným v § 7a) a po jeho schválení krajskou hygienickou stanicí ho zveřejnit na viditelném místě. Tato nová povinnost vyplývá i z nově navrženého ustanovení v § 6 odst. 3 písm. c).

§ 7 odst. 1 písm. c): Obdobně jako v zákoně č. 202/2015 Sb., kterým se měnil zákon č. 40/1995 Sb. (o regulaci reklamy) a zákon č. 256/2001 Sb. (o pohřebnictví), v němž je zakázáno šířit reklamu nejen v prostorách zdravotnického zařízení a zařízení sociálních služeb, ale i v jejich areálech, je navrhováno zakázat sjednávání pohřbení také v areálech zdravotnických zařízení a sociálních služeb. Návrh reaguje na neetické přístupy některých pohřebních služeb, které k získání svých klientů využívaly různé bohoslužebné prostory, často přímo v nemocniční kapli, ve zdravotnických vzdělávacích institucích a školách lokalizovaných v bezprostřední blízkosti zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb.

§ 7 odst. 1 písm. d): Jedná se o upřesňující formulační úpravu. Nahrazení slova „styk“ slovem „kontakt“ spočívá ve zpřesnění významově širšího pojetí povinnosti provozovatele pohřební služby zdržet se ve vztahu k pozůstalému chování nešetrného k jeho citům a kromě bezprostředního verbálního kontaktu se může vztahovat i na situace, při nichž nedochází k vytvoření přímé zpětné vazby (např. elektronická korespondence, média).

Při vzniku platné právní úpravy šlo o proklamativní ustanovení o povinnosti provozovatele pohřební služby umožnit na pohřbu účast duchovních a jiných církevních osob podle vůle osoby sjednávající pohřbení, která mu vyplývá z příkazní smlouvy. Navrhuje se, aby o účasti smutečních hostů na svém pohřbu rozhodoval sám zemřelý za svého života.

Dle poznatků z aplikační praxe je nezřídka uzavřeno k jednomu zemřelému více objednávek pohřbení nebo je pohřeb u konkrétního provozovatele pohřební služby smluvně předplacen (tzv. předběžné sjednání pohřbů – pre-arrangements of funerals dle ČSN EN 15017:2006) písemným ujednáním, kterým zemřelá osoba za svého života stanovila podrobnou organizaci svého budoucího pohřbu.

Provozovatel pohřební služby by podle uvedené technické normy měl před uzavřením každé příkazní smlouvy (ideálně podle § 2430 a násl. občanského zákoníku) prodiskutovat všechny právní otázky, které vznikají v souvislosti s pohřbem, jako jsou: osoba (osoby), která je oprávněna sjednat pohřeb, typ úpravy těla a pohřbu či osoba podepisující žádost o kremaci. Vypravitel pohřbu má být informován o možnostech zajištění pohřbu s přihlédnutím k náboženskému či jinému přesvědčení zemřelého a o možnostech účasti na zajištění pohřbu, které přicházejí v úvahu, a musí si být během sjednávání pohřbu vědom, že existuje několik možností úpravy těla zemřelého, více variant jeho oblékání a ukládání do rakve. Ze strany provozovatele pohřební služby má být dle uvedené ČSN EN dále ověřováno oprávnění ke sjednání pohřbu a vztah této osoby k zemřelému.

Obecně pak platí domněnka, že přání zesnulého, pokud bylo výslovně vyjádřeno, bylo vzato v potaz při samotném sjednávání pohřbu. Prvotní podmínkou pro souhlas s objednávkou je

pochopitelně to, že nesmí být v rozporu s přáním zesnulého vyjádřeným za jeho života. Obvykle by mělo být navíc vyžadováno, aby existovalo vyjádření zesnulého ke způsobu úpravy jeho těla. Provozovatel pohřební služby nebude povinen zjišťovat, do jaké míry je vypravitel pohřbu legitimován rozhodnout o konečné úpravě těla zemřelého. Doporučuje se však upozornit vypravitele pohřbu, který není osobou blízkou zemřelému, na citované zákonné oprávnění manžela, příbuzných a osob blízkých zemřelému a z toho pro něho vyplývající povinnost přihlídnout v otázce sjednání jednotlivých náležitostí pohřbu k přání zemřelého nebo jeho manžela nebo jeho dětí nebo jeho rodičů nebo jeho sourozenců nebo dětí jeho sourozenců nebo k přání osoby jemu blízké, pokud jí je jeho přání známo.

Pokud vzdálený vypravitel pohřbu zemřelého úmyslně nepřihlédne k jeho poslední vůli nebo vyjmenovaných oprávněných osob a rozhodne o formě úpravy těla sám, bere na sebe riziko, že se jedna z dotčených osob, podle pořadí uvedeném v § 114 odst. 1 občanského zákoníku, obrátí s žalobou na soud a v občanskoprávním sporu se bude na vypraviteli pohřbu domáhat satisfakce za porušení svého práva rozhodnout o úpravě těla svého manžela, rodiče, potomka, sourozence, strýce či tety nebo blízké osoby. Také jiné lidské pozůstatky budou upravovány, tj. alespoň ukládány do dětských rakví zahalené rubášem.

Provozovatel pohřební služby se porušením tohoto ustanovení nedopustí přestupku, ale porušil-li právní povinnost nebo může a má vědět, že ji poruší, oznámí to v souladu s § 2902 občanského zákoníku bez zbytečného odkladu vypraviteli pohřbu, pozůstalému a všem smutečním hostům, kterým z toho může újma vzniknout, a upozorní je na možné následky. Splní-li oznamovací povinnost, nemá poškozený právo na náhradu újmy, které mohl po oznámení zabránit.

Vůle pozůstalých, vyjmenovaných v § 114 odst. 1 občanského zákoníku, není stavěna na roveň vůli zemřelého. I v případech, kdy zemřelý před svou smrtí se specifickou formou obřadu souhlasil nebo ji výslovně žádal, nemohou pozůstalí takovým obřadům zamezit. Konstrukce odpovídá přednosti vůle zesnulého před vůlí pozůstalých, která má význam pouze v případech, kdy zesnulý svou vůli výslovně neprojevil, tj. nesvolil se zvláštní podobou pohřbu.

Podle platného ustanovení § 1 je předmětem úpravy zákona o pohřebnictví zacházení s lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky, se kterými musí zacházeno důstojně (srov. § 4 odst. 1). Zacházet s nimi způsobem dotýkajícím se důstojnosti zemřelého nebo mravního cítění veřejnosti je podle § 4 odst. 1 písm. h) zakázáno. Pouze s odpady je každý povinen nakládat a zbavovat se jich způsobem stanoveným zákonem o odpadech. Podle kapitoly 3.4.1.4 technické normy ČSN EN 15017:2006 „Oblékání zemřelého“ je provozovatel pohřebních služeb a krematoria povinen s lidskými pozůstatky zacházet (angl. handle) s patřičnou péčí a zdvořilou úctou.

Jediným subjektem, který může svým rozhodnutím přelomit pouta k zemřelému a stanovit způsob zacházení s lidskými pozůstatky při pohřbení, stejně jako rozhodnout o pohřbení kremací bez ohledu na vůli zemřelé osoby, případně osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku, je z důvodu ochrany veřejného zdraví krajská hygienická stanice, pokud byla osoba v době úmrtí nakažena nebezpečnou nemocí (vizte navržený § 5 odst. 7).

§ 7 odst. 1 písm. e): Jedná se o sladující úpravu v návaznosti na vyhlášku č. 297/2012 Sb. a ustanovení trestního řádu upravující vydání souhlasu s pohřbením při podezření ze spáchání trestného činu. Trestní řád v § 115 stanoví, že pohřbit lidské pozůstatky – při podezření, že smrt člověka byla způsobena trestným činem – lze jen se souhlasem státního zástupce. Písemné schválení jiného orgánu činného v trestním řízení nemá pro povolení pohřbení právní význam.

§ 7 odst. 1 písm. f): Jedná se o významové zpřesnění stávající právní úpravy, v níž je kladen akcent na uchování těl zemřelých v chladicích a za určitých podmínek v mrazicích zařízeních. Na základě negativních poznatků z aplikační praxe návrh nově zavádí přísnější úpravu, že lidské pozůstatky (a nově také jiné lidské pozůstatky) musí být v těchto zařízeních umístěny v rakvi. Změna teplotního rozsahu reflektuje změnu zákona o zdravotních službách a sjednocuje tak terminologii v českém právním prostředí (srov. § 90 zákona č. 372/2011 Sb.).

§ 7 odst. 1 písm. h): Navrhuje se stanovit minimální standard místnosti vhodné pro úpravu těla zemřelého. Vyšší standard stanoví požadavky technické normy ČSN EN 15017:2006. Místnost pro úpravu lidských pozůstatků by měla být zabezpečena proti vstupu neoprávněných osob a proniknutí zvířat/hmyzu, která/ý roznáší vysoce nakažlivé infekční nemoci, a oddělena od ostatních prostorů. Na druhé straně musí být přístupná a odpovídajícím způsobem upravená pro veřejnost (je-li určena pro vystavení zemřelého). K dispozici by mělo být odpovídající zařízení pro mytí rukou. Riziko infekce musí být minimalizováno nebo odstraněno prostřednictvím stavebních a hygienických opatření. Musí být k dispozici odpovídající dezinfekční systém a zařízení pro sterilizaci nástrojů i vhodné pracovní prostředky, např. stůl pro mytí. Podlaha a stěny musí být nepropustné a snadno udržitelné v čistotě. Musí být k dispozici odtokový kanálek, stejně jako prostředky pro ukládání odpadů a odpovídající osvětlení a větrání. Odtokové otvory v podlaze musí být vybaveny lapačem odpadu. Povrch nábytku a vybavení musí být snadno udržitelné v čistotě a dezinfikovatelné. Místnost pro hygienické zaopatření těla zemřelého by měla být využívána pouze pro tyto účely a vystavení. K dispozici musí být i prostory pro poskytnutí první pomoci. Měly by být zajištěny odpovídající možnosti sezení pro pozůstalé. Místnost by měla být odvětrávána a/nebo být vybavena klimatizací. Místnosti pro vystavení by měly být patřičně odhlučňeny.

§ 7 odst. 1 písm. i): Navrhovaná právní úprava klade důraz na konečnou podobu místa uložení zpopelněných lidských ostatků, které by se měly v provozovně pohřební služby trvale ukládat zcela výjimečně. Platná právní úprava umožňuje uložení urny se zpopelněnými lidskými ostatky do společného hrobu na veřejném pohřebišti pouze provozovateli krematoria, pokud ji po marném uplynutí 12 měsíců od zpopelnění i přes jeho výzvu k převzetí vypravitel pohřbu nepřeveze. Tyto bezprizorní urny tak dosud mohou u provozovatele pohřební služby zůstat uloženy neomezeně dlouhou dobu. Provozovateli pohřební služby stejně jako provozovateli krematoria [srov. § 14 odst. 2 písm. h)] je proto nově navrhována povinnost uložit zpopelněné lidské ostatky do společného hrobu na pohřebišti, avšak bez výslovného požadavku mísit je se zemí.

§ 7 odst. 1 písm. j): Provozovateli pohřební služby je navrhováno uložení obdobné povinnosti jako provozovateli krematoria vést evidenci lidských pozůstatků, jiných lidských

pozůstatků a ostatků. Oba subjekty provozují v pohřebnictví koncesovanou živnost stejné důležitosti, oba subjekty by měly mít proto obdobná práva a povinnosti. Z hlediska nově navrhovaných kontrol dodržování povinností plynoucích ze zákona o pohřebnictví, které mají provádět obecní živnostenské úřady, krajské hygienické stanice a Ministerstvo pro místní rozvoj, musí být například zřejmé, zda lidské pozůstatky byly uloženy do chladicího zařízení v období sedmi dnů po úmrtí, zda byly uloženy do mrazicího zařízení osmý den po úmrtí nebo zda a kdy byly předány provozovateli krematoria nebo pohřebiště, zda pro jejich převoz bylo použito výhradně pohřební vozidlo, nikoli jiné vozidlo, zda nedošlo k poškození zájmů vypravitele pohřbu tím, že je mu kalkulována v plném rozsahu cena při převozu více zemřelých v jednom pohřebním vozidle apod.

§ 7 odst. 1 písm. k) a l): Ministerstvo zdravotnictví opakovaně upozorňovalo, že absentuje dozor nad podnikateli pohřebních služeb v oblasti požadavků na technické vybavení a provádění desinfekci provozních prostor. Tento dozor budou provádět krajské hygienické stanice.

§ 7 odst. 2: Vizte odůvodnění k § 7 odst. 1 písm. e).

§ 7 odst. 3: Jedná se o legislativně technickou úpravu v souvislosti s doplněním § 2 písm. b).

§ 7 odst. 4: Způsob vedení evidence lidských pozůstatků, jiných lidských pozůstatků a lidských ostatků je naprosto klíčový jak z hlediska dozoru takové evidence, který budou provádět krajské hygienické stanice, tak z hlediska dalšího zacházení s lidskými pozůstatky, jinými lidskými pozůstatky a lidskými ostatky.

Z platného znění § 7 je navrhováno vypustit písmeno d) v odstavci 1. Navrhovaná právní úprava je po vypuštění předmětného ustanovení návratem k původnímu znění zákona o pohřebnictví platnému před jeho změnou provedenou zákonem č. 67/2006 Sb. Odůvodnění k předmětnému ustanovení obsažené ve změnovém zákoně č. 67/2006 Sb. znělo:

„Tato nově navrhovaná právní úprava by měla zabránit zejména situacím, kdy lidské pozůstatky zůstávají na místě nálezů, tedy na ulici nebo jiném veřejnosti přístupném místě, po nepřiměřeně dlouhou dobu, což je v rozporu s etickými i hygienickými požadavky.“

Podle poznatků předkladatele však nebyl v České republice zaznamenán od nabytí účinnosti zákona o pohřebnictví žádný případ, kdy provozovatel pohřební služby na výzvu od lékaře nereagoval, aniž k tomu měl závažný důvod (nemoc, technické důvody, dovolená apod.). Pokud však provozovatel pohřební služby na zavolání lékaře zareagoval, přislíbil příjezd bez zbytečného odkladu, a přesto nepřišel, žádného přestupku se tím nedopouštěl. Zde je třeba brát v úvahu i skutečnost, že pro podnikání v oblasti provozování pohřebních služeb není stanovena rajonizace, resp. odpovědnost za zabezpečování služeb ve svěřeném území. Takovouto povinnost by bylo třeba v případě potřeby upravit komplexněji, jako závazek veřejné služby. Podle názoru předkladatele konkurenční podmínky takovouto úpravu nevyžadují.

Citovaná důvodová zpráva nezdůvodnila v § 7 odst. 1 písm. d) větu za středníkem, která se jeví s ohledem na obsah rozsudku Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 51 Co 243/2011 ze dne

30. 8. 2011 jako přinejmenším nepřesná. Podle citovaného rozsudku pouze univerzitní vysoké školy, které provádějí anatomické pitvy, nebo Policie České republiky, nesou náklady na převoz na pitvu (lékař tedy nikoliv). Náklady jsou hrazeny ze zdravotního pojištění zemřelého. Existují totiž i tzv. soukromí lékaři, kteří provádějí prohlídku zemřelého, aniž by měli smlouvu s pojišťovnou. Příkázou-li převoz na pitvu, nehradí ho.

K novelizačnímu bodu 7 (nový § 7a)

Právní úprava osnovy řádu pro provozování pohřební služby je nově navrhována v souvislosti se zamýšleným sjednocením povinností provozovatele pohřební služby, provozovatele krematoria a osoby provádějící balzamace a konzervace vydat řád pro provozování příslušné živnosti podle jednotné osnovy.

Osnova řádu v § 7a novely stanoví zejména

- pravidla užívání místnosti pro úpravu těl veřejností,
- dezinfekci márníc, rakví a pohřebních aut,
- postup pro přepravu lidských pozůstatků ve stavu pokročilého rozkladu.

Navrhuje se stejné členění, obsah i rozsah řádu pro provozování pohřební služby, krematoria nebo pro provádění balzamace a konzervace s výjimkou širšího nezbytného vymezení pro provozovatele pohřební služby stanovením povinnosti chování osoby (zpravidla vypravitele pohřbu) v souvislosti se zajištěním pořádku v místnosti pro úpravu těla zemřelého a postupu při přepravě lidských pozůstatků vyplývající z rozsahu jeho činnosti.

K novelizačnímu bodu 8 (§ 8 – nadpis)

Jedná se o legislativně technickou úpravu v souvislosti s doplněním § 2 písm. b) a zcela nových ustanovení v § 8.

K novelizačnímu bodu 9 (8 odst. 1)

Se zemřelým musí být zacházeno s patřičnou péčí a úctou. Soulad se zákonným požadavkem na oblečení musí být posouzen před oblékáním zemřelého. Není-li obléknutí z objektivních důvodů možné (tělo zemřelého je rozděleno na více částí nebo je již ve značném stupni rozkladu), navrhuje se ho nahradit důstojným zahalením.

Požadavek na označení těla zemřelého nově upravuje § 84 odst. 1 zákona o zdravotních službách. Lékař vyplňující List o prohlídce zemřelého tělo označí různým vhodným způsobem a je na zodpovědnosti provozovatele pohřební služby před převzetím lidských pozůstatků jejich označení zkontrolovat a zajistit soulad s údaji na Listu o prohlídce zemřelého. Způsob označení lidských pozůstatků v rakvi nebo v transportním vaku by měl být pojat systematicky a jeho provedení relativně trvalé, bránící záměně při jakékoli jeho úpravě a manipulaci až do pohřbení (jako technické nosiče pro označení se v jiných zemích užívají např. speciální nerozpojitelné plastové náramky upevňované na zápěstí ruky, event. na kotník).

K novelizačnímu bodu 10 (§ 8 odst. 2)

K přepravě lidských pozůstatků na vzdálenost delší než 500 km v praxi dochází často po uplynutí lhůty 1 týdne od zjištění úmrtí prohlížejícím lékařem. Pro tyto případy rozšiřuje

navrhovaná právní úprava možnost použití mrazicího zařízení v souvislosti s navrhovaným § 7 písm. f).

K novelizačnímu bodu 11 (§ 8 odst. 3)

Jedná se o nezbytné doplnění platné právní úpravy, provozovatel pohřební služby nepřeváží po pozemních komunikacích pouze lidské pozůstatky, ale i j exhumované lidské ostatky (například při soudně nařízené exhumaci).

K novelizačnímu bodu 12 (§ 9 odst. 1)

V souladu s platnou právní úpravou je navrhováno nahradit výrazem „vozidlo zvláštního určení“ stávající termín „speciální vozidlo“. Pojem „karosérie skříňového typu“ byl zcela zrušen. Termín „speciální vozidlo“ byl od 1. 1. 2015 nahrazen termínem „vozidlo zvláštního určení“, které může být vozidlem pouze osobním kategorie M1 (8 míst k sezení a řidič, srov. přílohu č. 2 a zejm. přílohu č. 3, bod 2 vyhlášky č. 341/2014, který odkazuje na přílohu XI., dodatek č. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/46/ES ze dne 5. září 2007, kterou se stanoví rámec pro schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla). Změna se omezuje pouze na úpravu podoby vnitřního vybavení pohřebního vozu. Zavedení chybějícího registru všech pohřebních vozidel, který by vedlo Ministerstvo pro místní rozvoj, není z ekonomických důvodů prozatím návrhem zákona požadováno, ačkoliv bez registru pohřebních vozidel nemůže orgán dohledu provádět kontrolu jejich výstroje a počtu a zejména vynutit, aby každý provozovatel pohřební služby měl v technickém průkazu vozidlo označeno jako pohřební.

Z hlediska českého právního řádu je podstatné, zda vozidlo po přestavbě na pohřební vozidlo (jinak než přestavbou nebo dostavbou takovátého vozidla v praxi nevznikají) není v rozporu s předpisy o schvalování vozidel, např. pokud jde o povolenou hmotnost, druhy použitých skel apod. V souladu s § 6 odst. 4 písm. b) zákona o pohřebnictví může schválit pohřební vozidlo mimo schvalovací systém stanovený Ministerstvem dopravy krajská hygienická stanice. V takovém případě stačí přestavět karoserii skříňového typu v provedení pevné nástavby nebo nedělené skříňe, v technickém průkazu půjde o vozidlo nákladní, nikoli pohřební.

Ložný prostor pohřebního vozidla musí podle platné právní úpravy být

- určen výhradně pro přepravu lidských pozůstatků v rakvích nebo v transportních vacích,
- opatřen osvětlením,
- opatřen úchyty pro upevnění rakví nebo transportních vaků,
- opatřen snadno omyvatelným dnem a stěnami.

Nově se navrhuje, aby ložní prostor pohřebního vozidla

- byl určen také pro přepravu transportních nosítek s vaky, jiných lidských pozůstatků a neztelých lidských ostatků v rakvi,

- při převozu lidských pozůstatků nebyl určen pro převoz jiných předmětů než věci určených pro konání pohřbu (oblečení pro zemřelého, věnce, stuhy a další předměty obřadního charakteru určené pro konkrétní pohřeb).

Zákon neupravuje převážení lidských pozůstatků po pozemních komunikacích koňmo, lafetou nebo přenášení lidských pozůstatků po pozemních komunikacích pěší chůzí, neboť tento druh konduktu, omezený svou povahou k přemístění na krátkou vzdálenost, není nutně vykonáván provozovatelem pohřební služby, ale může být svěřen blízkým osobám zemřelého a má především obřadní charakter.

Poznámka pod čarou č. 11: Jedná se citaci nových právních předpisů v oblasti provozu vozidel na pozemních komunikacích.

K novelizačnímu bodu 13 (zrušení § 9 odst. 2)

Je navrhováno v § 9 odstavec 2 vypustit, neboť jeho obsah je předmětem právní úpravy obsažené ve zvláštním zákoně, který v době přípravy zákona o pohřebnictví v roce 2001 neexistoval. Dle § 86 odst. 3 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, je orgán ochrany veřejného zdraví v případě úmrtí osoby nakažené nebezpečnou nemocí povinen stanovit neprodleně podmínky pro přepravu zemřelého, provedení pitvy a pro pohřbení. Do doby stanovení těchto podmínek nesmí být tělo pohřební službě vydáno. Problematika je upravena v rámci vztahu mezi prohlížejícím lékařem a orgánem ochrany veřejného zdraví. I kdyby lékař v takovém případě postupoval chybně a pohřební službu přivolal, z § 7 odst. 2 písm. a) zákona o pohřebnictví plyne, že pohřební služba musí postupovat podle pokynů uvedených v Listu o prohlídce zemřelého. Z příslušného řádku Listu o prohlídce zemřelého plyne, že v daném případě je třeba vyčkat na rozhodnutí krajské hygienické stanice, resp. příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví.

K novelizačnímu bodu 14 (poznámka pod čarou č. 12)

Jedná se o rozšíření citace mezinárodních smluv v souvislosti s ratifikací tzv. Štrasburské dohody o převozu těl zemřelých v roce 2012.

K novelizačnímu bodu 15 (§ 9 odst. 3 věta první)

Pojem „převoz lidských pozůstatků“ v platné právní úpravě neodpovídá vymezení pojmu „převoz“ (removal) v evropské technické normě ČSN EN 15017 Pohřební služby – požadavky. Přeprava (transport) je doprava lidských pozůstatků v případech nesouvisejících s úkony pohřbení a převoz (removal) je doprava zemřelého související s pohřbením.

K novelizačnímu bodu 16 (§ 9 odst. 3 věta druhá)

Úmrtní list není jediným dokladem, kterým lze doložit úmrtí. Navrhuje se rozšířit doklady o úmrtí pro účely souhlasu s repatriací těla zemřelého přes hranice států o průvodní list k přepravě lidských pozůstatků, zprávu oprávněného orgánu cizího státu nebo o List o prohlídce zemřelého.

K novelizačnímu bodu 17 (§ 9 odst. 3 nová věta na konci odstavce)

Jde o sjednocení postupů při přepravě cizinců zemřelých v cizině přes území České republiky a při přepravě cizinců zemřelých na území České republiky, kteří mají být repatriováni. Ministerstvo zahraničních věcí toto sjednocení zapracovalo do svých vnitřních předpisů a zejména z důvodu zvýšení právní jistoty požadovalo po gestoru zákona tuto úpravu i v zákoně o pohřebnictví. Konzulární odbor Ministerstva zahraničních věcí na repatriaci cizinců zemřelých v České republice spolupracuje s diplomatickými misemi nebo konzulárnímu úřady.

K novelizačnímu bodu 18 (§ 10 odst. 2)

Výkon koncesovaných živností v pohřebnictví je v současné době podmíněn absolvováním odborné přípravy v rámci systému rekvalifikací (zde za absolvování kurzu balzamace a konzervace v povinné minimální délce 300 hodin). Tato právní úprava byla již při nabytí účinnosti zákona v roce 2002 do vytvoření a uplatnění evropského modelu dalšího vzdělávání v podmínkách České republiky považována pouze za přechodnou.

Změna regulace v oblasti získávání odborných znalostí pro získání koncese osoby provádějící balzamaci a konzervaci reflektuje platné právní normy v návaznosti na existující evropský model dalšího vzdělávání vytvořený v rámci Národní soustavy kvalifikací a reaguje na aplikační praxi platné právní úpravy.

Usnesení vlády ze dne 27. února 2013 č. 135, k návrhu na podporu využití Národní soustavy kvalifikací a zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, uložilo všem jejím členům zohlednit při tvorbě právních předpisů Národní soustavu kvalifikací. Od roku 2008 Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci se Sdružením pohřebnictví České republiky a velkými zaměstnavateli v oblasti pohřebních služeb, kteří provádějí také balzamace a konzervace, vytvořilo a postupně zveřejnilo požadavky na odborné znalosti a dovednosti pracovníků v této oblasti. K navrhované změně jsou již v současnosti tedy vytvořeny podmínky, někteří podnikatelé v pohřebnictví již dobrovolně složili zkoušky pro získání profesní kvalifikace v oblasti úpravy a vyššího hygienického zaopatření těl zemřelých podle Národní soustavy kvalifikací.

Profesní kvalifikace Balzamovač přesahuje vzhledem k náročnosti na tvorbu jejího hodnotícího standardu možnosti Národní soustavy kvalifikací, a proto bylo nakonec na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (dále také jen „MŠMT“) rozhodnuto od něj upustit. Na základě požadavku technické normy ČSN EN 15017:2006 musí být součástí kurzů balzamace a konzervace studium teorie a praktických znalostí v souladu s vnitrostátně uznávanou učební osnovou.

Z těchto důvodů je navrhováno ponechat dosavadní úpravu a v prováděcím právním předpisu stanovit obsah a rozsah specializované odborné přípravy zaměřené na odbornou problematiku související s balzamací a konzervací, který vychází z platné vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj č. 379/2001 Sb., kterou se stanoví obsah a rozsah specializované odborné přípravy k provozování pohřební služby, provádění balzamace a konzervace a provozování krematoria. Přísné podmínky platné právní úpravy výrazně omezují rozšíření živnosti provádění balzamace a konzervace mezi provozovatele pohřebních služeb, protože koncesi pro tuto živnost mohou obdržet pouze úspěšní absolventi 300hodinového kurzu, kteří mají zároveň

- vysokoškolské vzdělání v oboru všeobecné lékařství,
- vzdělání bakalářského stupně ve zdravotnických oborech,
- vyšší odborné vzdělání ve zdravotnických oborech diplomovaná všeobecná sestra, diplomovaná dětská sestra, diplomovaná sestra pro intenzivní péči nebo diplomovaná porodní asistentka,
- úplné střední odborné vzdělání ve zdravotnických oborech všeobecná sestra, dětská sestra nebo porodní asistentka.

Na základě podmínek plynoucích z technické normy ČSN EN 15017:2006 a na žádost Sdružení pohřebnictví a Asociace pohřebních služeb se navrhuje umožnit provádění balzamace a konzervace lidských pozůstatků také osobám se středním vzděláním s maturitní zkouškou, které mají zároveň již 5 let praxe v provádění balzamace a konzervace a absolvují speciální praktickou i teoretickou odbornou přípravu upravenou prováděcím právním předpisem (podle zmocnění obsaženého v § 10 odst. 3 zákona o pohřebnictví).

Konzervace je častější způsob úpravy lidských pozůstatků. Jde o proces umožňující dočasné konzervování těl zemřelých s cílem jejich pietní úpravy pro vystavení při smutečních obřadech zpomalující šíření rozkladných procesů na časově určené období (na dobu do pohřbení nebo na dobu přepravy těl zemřelých do zahraničí) nebo nápravy narušení integrity lidských pozůstatků způsobené nemocničními zákroky nebo tragickým způsobem úmrtí.

K novelizačnímu bodu 19 (§ 10 odst. 3)

Zvláštní právní předpis stanoví nejen obsah a rozsah specializované odborné přípravy, ale i náležitosti dokladu o jejím úspěšném absolvování.

K novelizačnímu bodu 20 (poznámka pod čarou č. 7)

Rekvalifikační kurzy pro podnikání v oborech pohřebnictví může pořádat fyzická či právnická osoba splňující požadavky podle § 108 odst. 2 písm. d) zákona o zaměstnanosti, která nemusí žádat MŠMT o akreditaci vzdělávacího programu k pořádání rekvalifikačních kurzů. Vzdělávací zařízení je povinno provádět rekvalifikace pro podnikání v oborech pohřebnictví v souladu s vyhláškou MŠMT č. 176/2009 Sb.

Dle § 126 odst. 5 zákona o zaměstnanosti má MŠMT oprávnění kontrolovat pouze rekvalifikační zařízení, kterému udělilo akreditaci k pořádání rekvalifikačních kurzů. Z tohoto důvodu není v působnosti České školní inspekce provádění kontrol rekvalifikačních kurzů, jejichž prostřednictvím je zabezpečována příprava pro podnikání v oborech pohřebnictví. Podle názoru MŠMT by měly být kontrolovány Českou školní inspekcí pouze rekvalifikační kurzy pro přípravu pro podnikání v oborech pohřebnictví organizované školami. Nad soukromým vzdělávacím zařízením neexistuje státní dozor. Absolvování přípravy pro podnikání v pohřebnictví, která by byla v rozporu s vyhláškou uvedenou v poznámce pod čarou č. 7, není splněním podmínky nezbytné k udělení koncese podle zákona o pohřebnictví.

K novelizačním bodům 21 a 22 (§ 10 odst. 4)

Podle živnostenského zákona je stanovisko KHS pro postup živnostenského úřadu závazné. Správní řád rozlišuje stanovisko a závazné stanovisko, je proto třeba přizpůsobit terminologii

správnému řádu. V opačném případě by nebyl zřejmý způsob přezkoumání takového stanoviska KHS.

Navrhovaná právní regulace požadující, aby žadatel o koncesi k provádění balzamace a konzervace disponoval vhodnou místností pro balzamaci a konzervaci lidských pozůstatků (postačí mít k dispozici jednu místnost, i pokud má tentýž provozovatel více dislokovaných provozoven), je odůvodněna tím, že se jedná o společensky velmi citlivou oblast, nesrovnatelnou s běžnou podnikatelskou činností v jiných oborech. Veřejný zájem na zachování etických pravidel při konečné úpravě lidských pozůstatků před jejich uložením do konečné rakve i poté opravňuje k právnímu vymezení „vhodné místnosti“ a k tomu, aby žadatel o koncesi byl povinen mít takovou místnost a vybavení.

K novelizačnímu bodu 23 (§ 10a)

Nově navrhovaná právní úprava sjednocuje povinnosti osoby provádějící balzamace a konzervace s povinnostmi provozovatele krematoria a provozovatele pohřební služby tím, že jí ukládá vydat řád pro provádění balzamace a konzervace podle osnovy uvedené v odstavci 2 a zveřejnit jej po schválení krajskou hygienickou stanicí na viditelném místě. Nevydání řádu pro provádění balzamace a konzervace před zahájením provozu nebo do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona bude novým přestupkem.

K novelizačnímu bodu 24 [§ 11 písm. a)]

Jedná se o upřesňující formulační úpravu. Nahrazení slova „styk“ slovem „kontakt“ odráží významové zpřesnění povinnosti osoby provádějící balzamace a konzervace zdržet se ve vztahu k pozůstalému chování nešetného k jeho citům a vedle bezprostředního verbálního kontaktu se vztahuje i na situace, při nichž nedochází k vytvoření přímé zpětné vazby (např. elektronická korespondence, média).

K novelizačnímu bodu 25 [§ 11 písm. b)]

Jedná se o sladňující formulační úpravu v souvislosti s termínem „zemřelý“ užitým v Listu o prohlídce zemřelého upraveného výše uvedenou vyhláškou.

Vypuštění slov „nebo jiného orgánu činného v trestním řízení“ reaguje na § 115 trestního řádu, který stanoví, že pohřbit lidské pozůstatky – při podezření, že smrt člověka byla způsobena trestným činem – lze jen se souhlasem státního zástupce. Písemné schválení jiného orgánu činného v trestním řízení nemá pro povolení pohřbení právní význam.

K novelizačnímu bodu 26 [§ 11 nové písm. c)]

Jedná se o legislativně technickou úpravu v souvislosti s doplněním § 2 písm. b).

K novelizačnímu bodu 27 [zrušení § 12 odst. 2 a 3]

Zákon o pohřebnictví zavedl s účinností od 1. 1. 2002 institut ochranných pásem dvou účelových zařízení, jimiž jsou veřejná pohřebiště (v § 17) a krematoria (v § 12). Prvořadým veřejným zájmem na zřizování těchto druhů ochranných pásem zemním řízením není ochrana veřejného zdraví nebo ochrana ovzduší, nýbrž řádného provozu chráněných objektů. Ochranná pásma vyhlášovaly stavební úřady územním rozhodnutím. Zákon stanovuje

minimální prostorový rozsah ochranného pásma shodně pro oba chráněné objekty. Šíře pásem má být nejméně 100 m.

Vlastníci pozemků v ochranném pásmu mají za stanovené omezení užívání pozemku právo na náhradu prokazatelné majetkové újmy. Náklady na tyto náhrady, stejně jako náklady spojené s technickými úpravami v ochranném pásmu, nese společně zřizovatel a provozovatel krematoria.

Otázka zřizování ochranných pásem je komplikovaná tím, že je nelze zřídit opatřením obecné povahy, protože může být diskutabilní, na koho se opatření obecné povahy má vztahovat. Podle platné právní úpravy lze zřídit ochranné pásmo pouze rozhodnutím v územním řízení, které zavazuje jenom na ty, na které dopadá. Proto považujeme zřízení ochranných pásem územním rozhodnutím za neúčelné.

Z výše uvedeného dále vyplývá, že celoplošné zřízení ochranných pásem krematorií ze zákona nepřipadá v úvahu. Ochranné pásmo krematoria nelze zákonem jednoznačně a jednoduše prostorově pro místní podmínky všech obcí vymezit a zároveň obecně stanovit ochranná opatření. Jde jednak o to, že v jednotlivých obcích se může výrazně lišit jak způsob začlenění krematoria do intravilánu obce s jejím specifickým rozložením funkcí a činností, tak i názory na to, které z funkcí a činností narušují nebo mohou narušovat provoz krematoria.

V případě zřízení jiných ochranných pásem ze zákona takovéto místní rozdíly nemají výrazný vliv. Typickým případem vzniku ochranných pásem ze zákona jsou liniové stavby dopravní a technické infrastruktury, u nichž je v závislosti na jejich druhu nebo technických parametrech stanovena šířka pásma vztahovaná k ose nebo okraji stavby.

Způsob zřizování ochranných pásem stavebním úřadem z moci úřední opatřením obecné povahy není možné v případě krematorií použít. Doporučovaná analogie s úpravou v § 17 památkového zákona nebo § 30 vodního zákona není vhodná. Ke zřízení ochranných pásem kulturních památek vydávají stavebním úřadům vyjádření orgány státní památkové péče, příp. vodoprávní orgány, které z hlediska struktury a odbornosti mohou zhodnotit potřebnost vymezení takového ochranného pásma. Vodoprávní úřad kromě činností vykonávaných podle vodního zákona (např. stanovení ochranného pásma opatřením obecné povahy), vykonává podle § 15 odst. 4 vodního zákona působnost speciálního stavebního úřadu podle zvláštního zákona – stavebního zákona, tj. vykonává působnost stavebního úřadu s výjimkou pravomoci ve věcech územního rozhodování, ale pouze u staveb vodních děl.

Stavební úřady samy nemohou s ohledem na jejich nedostatečnou kapacitu a zejména odbornost tyto skutečnosti samy hodnotit a na základě toho stanovit, kdy ochranné pásmo vymezit a v jakém rozsahu. V oblasti pohřebnictví nejsou zřízeny takové specializované územní správní úřady, aby odborně a přitom se znalostí místních podmínek posuzovaly potřebu a rozsah zřizování ochranných pásem. Stavební úřady přitom ani nevykonávají dozorovou činnost a dohled z hlediska ochrany veřejných zájmů v oblasti pohřebnictví.

Právní úprava zřizování ochranných pásem krematorií v působnosti obcí se po 14 letech aplikace prokazuje jako nadbytečná. Aspekty ochrany ovzduší jsou dostatečně zastřešeny součinností orgánů ochrany ovzduší při zřizování krematoria.

K ochraně provozu krematoria je nutné přihlížet již při pořizování příslušného územního nebo regulačního plánu a ochranná pásma zřídít dobrovolně v souladu s § 83 stavebního zákona.

K novelizačnímu bodu 28 (§ 13 a 14)

Jedná se o upřesnění rozsahu činnosti držitele koncese pro provozování krematoria (nejde o rozšíření povinností, vedení evidence plyne z § 15 odst. 2).

Navrhuje se ukončit odbornou přípravu prostřednictvím rekvalifikačních kurzů a přejít na získávání odborné způsobilosti provozovatele krematoria v souladu se zákonem č. 179/2006 Sb. a s Národní soustavou kvalifikací kladoucí důraz zejména na ověření praktických znalostí a dovedností (podrobněji vizte Závěrečnou zprávu z hodnocení dopadů regulace – RIA).

§ 13 vpuštění odstavce 3: Vpuštění textu odstavce souvisí s navrhovaným ukončením získávání odborné způsobilosti provozovatele krematoria rekvalifikací.

§ 13 odst. 3 první a druhá věta: Podle živnostenského zákona je stanovisko KHS pro postup živnostenského úřadu závazné. Správní řád rozlišuje stanovisko a závazné stanovisko, je proto třeba přizpůsobit terminologii správnímu řádu. V opačném případě by nebyl zřejmý způsob přezkoumání takového stanoviska KHS.

§ 13 odst. 3 druhá věta: Jde o doplnění pojmu „mrazicí zařízení“ v souvislosti s upřesněnou povinností provozovatele krematoria v § 14 odst. 3 písm. d), která je formulována obdobně jako povinnost provozovatele pohřební služby [§ 7 odst. 1 písm. a)].

§ 14 odst. 1: Navrhuje se, aby zpopelnění lidských ostatků nebylo anonymní, ale z hlediska požadavků na evidenci bylo na stejné úrovni jako evidence zpopelněných lidských pozůstatků. Dále se jedná o sladění pojmů – termín „zemřelý“, užitý v Listu o prohlídce zemřelého, upravený výše uvedenou vyhláškou.

§ 14 odst. 2: Jedná se o doplnění požadavků na obsah dokladu pro převzetí jiných lidských pozůstatků nově vymezených v § 2 písm. b).

§ 14 odst. 3 písm. a): Jedná se o terminologické doplnění v souvislosti se zavedením nového pojmu „jiné lidské pozůstatky“ v § 2 písm. b).

§ 14 odst. 3 písm. b): Nově navrhovaná právní úprava směřuje ke sjednocení povinnosti provozovatele krematoria a osoby provádějící balzamace a konzervace zveřejnit schválený provozní řád na viditelném místě.

§ 14 odst. 3 písm. c): Jedná se o upřesňující formulační úpravu. Nahrazením slova „styk“ slovem „kontakt“ dochází k významovému zpřesnění povinnosti provozovatele krematoria zdržet se ve vztahu k pozůstalému chování nešetného k jeho citům, která se kromě bezprostředního verbálního kontaktu může vztahovat i na situace, při nichž nedochází k

vytvoření přímé zpětné vazby (elektronická korespondence, média). Upřesněním vymezení možných osob rozhodujících o pohřbu se aplikuje občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.

Pokud vypravitel pohřbu, kterým může být fyzická či právnická osoba, obec nevyjímaje, úmyslně nepřihlédne k poslední vůli zemřelého nebo vyjmenovaných oprávněných osob a rozhodne svévolně o smutečních obřadech nad tělem zemřelého, bere na sebe riziko, že se jedna z dotčených osob, podle pořadí v jakém je v § 114 odst. 1 občanského zákoníku zmíněna, obrátí s žalobou na soud a v občanskoprávním sporu se bude na vypraviteli pohřbu domáhat satisfakce za porušení svého práva rozhodnout o smutečních obřadech nad tělem svého zemřelého manžela, rodiče, potomka, sourozence, strýce či tety nebo blízké osoby. V obdobné pozici jako zemřelému vzdálený vypravitel pohřbu je disponent nebo spolumajitel bankovního účtu, který se při výběru finančních prostředků z účtu po smrti majitele zodpovídá dědicům, zda tím nepoškodil jejich práva.

Provozovatel krematoria se porušením tohoto ustanovení nedopustí přestupku, ale porušil-li právní povinnost nebo může a má vědět, že ji poruší, oznámí to v souladu s § 2902 občanského zákoníku bez zbytečného odkladu vypraviteli pohřbu, pozůstalému a všem smutečním hostům, kterým z toho může újma vzniknout, a upozorní je na možné následky. Splní-li oznamovací povinnost, nemá poškozený právo na náhradu té újmy, které mohl po oznámení zabránit.

Jediným subjektem, který může svým rozhodnutím přelomit pouta k zemřelému a stanovit způsob zacházení s lidskými pozůstatky při pohřbení, stejně jako rozhodnout o pohřbení kremací bez ohledu na vůli zemřelé osoby, případně osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku, je z důvodu veřejného zájmu krajská hygienická stanice, pokud byla zemřelá osoba v době úmrtí nakažena nebezpečnou nemocí (vizte navržený § 5 odst. 7).

§ 14 odst. 3 písm. d): Jedná se o terminologické doplnění právní úpravy v souvislosti se zavedením nového pojmu „jiné lidské pozůstatky“ v § 2 písm. b), jiného formátu psaní teplot z důvodu sjednocení pojmů se zákonem o zdravotních službách a o nahrazení pojmu „lhůta“ pojmem „doba“ v souladu s terminologickým rozlišením plynoucím z občanského zákoníku.

§ 14 odst. 3 písm. e): Jde o terminologické doplnění v souvislosti se zavedením nového pojmu „jiné lidské pozůstatky“ v § 2 písm. b).

§ 14 odst. 3 nové písm. f): Je navrhováno sjednotit obsah dokladu o zpopelnění s obdobným dokladem o pohřbení do země v navrženém § 20 písm. c). Jedním z uvedených dokladů (dle zvoleného způsobu pohřbení) prokazuje svůj nárok na výplatu jednorázové sociální dávky pohřebního podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, osoba, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, včetně mrtvě narozeného. Předmětný odstavec, který se na jiné lidské pozůstatky, za jejichž pohřbení nárok na výplatu sociální dávky pohřebního nevzniká, explicitně nevztahuje, se pro účely jejich evidence použije přiměřeně [doklad bude namísto povinného jména a příjmení obsahovat pouze označení plodu po potratu jménem a příjmením matky v souladu § 2 písm. n)].

§ 14 odst. 3 písm. g): Jde o terminologické doplnění v souvislosti se zavedením nového pojmu „jiné lidské pozůstatky“ v § 2 písm. b) a o nahrazení popisu způsobu označení urny odkazem na jiné ustanovení zákona.

§ 14 odst. 3 písm. h): Navrhovaná právní úprava klade důraz na konečnou podobu uložení zpopelněných lidských ostatků, které by se měly v provozovně pohřební služby trvale ukládat zcela výjimečně. Platná právní úprava umožňuje uložení urny se zpopelněnými lidskými ostatky do společného hrobu na veřejném pohřebišti pouze provozovateli krematoria, pokud ji po marném uplynutí 12 měsíců od zpopelnění i přes jeho výzvu k převzetí vypravitel pohřbu nepřevzme. Tyto urny tak dosud mohou u provozovatele pohřební služby zůstat uloženy neomezeně dlouhou dobu. Provozovateli pohřební služby stejně jako provozovateli krematoria [srov. § 14 odst. 2 písm. h)] je proto nově navrhována povinnost uložit zpopelněné lidské ostatky do společného hrobu na pohřebišti, avšak bez výslovného požadavku mísit je se zemí.

K novelizačnímu bodu 29 (§ 15 odst. 1)

Nově se nebude jednat o taxativní, ale o demonstrativní výčet rozsahu činností a omezení, které musí řád krematoria obsahovat.

K novelizačnímu bodu 30 [§ 15 odst. 1 nové písm. c)]

Cílem navrhované dílčí úpravy osnovy řádu krematoria je sjednocení s osnovou řádu pro provozování pohřební služby a řádu pohřebiště. Navrhuje se v řádu krematoria stanovit návštěvníkům krematoria stejné povinnosti jako návštěvníkům pohřebiště [v souvislosti se zachováváním pořádku a důstojnosti místa – srov. § 19 odst. 2 písm. c)]. Mezi zařízení dostupná návštěvníkům a tvořící součást krematoria lze zařadit obřadní síň, místnost pro pozůstalé apod.

K novelizačnímu bodu 31 [§ 15 odst. 1 nové písm. g)]

Uskladnění a předávání prázdných uren v řádu krematoria není třeba upravovat.

K novelizačnímu bodu 32 [§ 15 odst. 1 nové písm. h)]

Cílem navrhované dílčí úpravy osnovy řádu krematoria je sjednocení s osnovou řádu pro provozování pohřební služby [srov. § 7a písm. f)]. Navrhuje se obdobně jako v řádu pro provozování pohřební služby i v řádu krematoria ve vztahu k urně se zpopelněnými lidskými pozůstatky nebo jinými lidskými pozůstatky stanovit způsob výzvy k jejímu převzetí, způsob převzetí a lhůtu k předání. Vyzvat k převzetí a předat urnu je povinností provozovatele krematoria vyplývající z platného § 14 odst. 2 písm. h).

K novelizačnímu bodu 33 (§ 15 odst. 2)

Jde o terminologické doplnění v souvislosti se zavedením nového pojmu „jiné lidské pozůstatky“ v § 2 písm. b).

K novelizačnímu bodu 34 [§ 15 odst. 2 písm. a) až f)]

V písmenu a) a b) jde o terminologické sjednocení zákonných povinností upravit v každém řádu (pohřebišti, pohřební služby nebo krematoria) evidenci lidských pozůstatků, jiných

lidských pozůstatků a ostatků. U jiných lidských pozůstatků postačí jejich označení obsahující jméno a příjmení matky podle § 2 písm. n). Navržené nové ustanovení písmene c) je z hlediska ochrany veřejného zdraví zásadní nejen pro provozovatele pohřebiště, kde je upraveno v již platném § 21 odst. 1 písm. e), ale i pro provozovatele krematoria. Záznam o nebezpečné nemoci je uveden zejména v příslušném řádku Listu o prohlídce zemřelého a v opatřeních vydaných krajskou hygienickou stanicí podle § 86 odst. 3 zákona o zdravotních službách.

Je navrhováno vést v evidenci krematoria hodinu převzetí lidských pozůstatků nebo jiných lidských pozůstatků ke zpopelnění, což usnadní pozdější dohledání a umožní lépe sledovat a kontrolovat uplatňované manipulační postupy.

Z hlediska nově navrhovaných kontrol dodržování povinností plynoucích ze zákona o pohřebnictví, které mají provádět obecní živnostenské úřady, krajské hygienické stanice a Ministerstvo pro místní rozvoj, musí být například zřejmé, do jaké rakve nebo transportního vaku byly lidské pozůstatky uloženy v chladicím a mrazicím zařízení, zda pro jejich zpopelnění bylo použito výhradně konečné a objednané rakve, vložky do rakve, transportního vaku apod. Jednoznačná identifikace osoby předávající tělo zemřelého, jiné lidské pozůstatky nebo ostatky ke zpopelnění je zásadní z hlediska zpětné kontroly postupu při úmrtí a pohřbení, zejména zda tato osoba byla oprávněná k předání (vypravitelem pohřbu, krajskou hygienickou stanicí apod.).

K novelizačnímu bodu 35 [§ 15 odst. 2 písm. g) až i)]

Z hlediska nově navrhovaného dozoru nad dodržováním povinností plynoucích ze zákona o pohřebnictví, které mají provádět obecní živnostenské úřady, krajské hygienické stanice a Ministerstvo pro místní rozvoj, musí být například zřejmé, zda tělo zemřelého bylo uloženo do chladicího zařízení v období sedmi dnů po úmrtí, zda byly uloženy do mrazicího zařízení osmý den po úmrtí, zda a kdy byly předány provozovateli krematoria apod.

K novelizačnímu bodu 36 (§ 15 nový odstavec 3)

Způsob vedení evidence lidských pozůstatků, jiných lidských pozůstatků a lidských ostatků je naprosto klíčový jak z hlediska dozoru takové evidence, který budou provádět krajské hygienické stanice, tak z hlediska dalšího zacházení s lidskými pozůstatky, jinými lidskými pozůstatky a lidskými ostatky.

K novelizačnímu bodu 37 (§ 17)

Obec, registrovaná církev nebo náboženská společnost může zřídit veřejné pohřebiště výlučně na pozemku ve svém vlastnictví, přičemž změna ve využití území je možná pouze na základě územního rozhodnutí dle stavebního zákona. Odkaz na něj v navrhované právní úpravě je aktualizován vzhledem k účinnosti nyní platného stavebního zákona. Běžná hrobka je stavba, věc nemovitá, která vzniká stavební technologií podle řádu konkrétního pohřebiště za účelem uložení více těl zemřelých k mumifikování přirozenou cestou. Hrobové zařízení je oproti tomu věcí movitou, kamenickým výrobkem, který plní pouze reprezentativní ozdobnou funkci hrobu. Úložiště jednotlivých uren je zpravidla stavba nadzemního kolumbária, nikoli urnové hrobky. Zákon tyto klíčové pojmy v pohřebnictví dostatečně nevynezuje a ponechává na

jednotlivých provozovatelích, jak je definují ve svých řádech pohřebišť. Pro stavby tohoto typu je zákonem stanoveno, že nepodléhají individuální povinnosti územního rozhodnutí ani povolení stavby podle stavebního zákona, jsou-li součástí pohřebiště.

Zákon o pohřebnictví zavedl s účinností od 1. 1. 2002 institut ochranných pásem dvou účelových zařízení, jimiž jsou veřejná pohřebišť (v § 17) a krematoria (v § 12). Prvořadým veřejným zájmem na zřizování těchto druhů ochranných pásem není ochrana veřejného zdraví, nýbrž řádného provozu chráněných objektů a v případě veřejných pohřebišť též ochrana jejich důstojnosti. Ochranná pásma vyhláší stavební úřady územním rozhodnutím. Zákon stanovuje minimální prostorový rozsah ochranného pásma shodně pro oba chráněné objekty. Šíře pásem má být nejméně 100 m.

Vzhledem k tomu, že plošným omezením využití území v rozsahu alespoň 100 m od hranic pohřebiště dojde k omezení možného rozvoje v území, se předpokládalo, že bude v zájmu obcí, které stanovují koncepci svého rozvoje a jsou ve většině případů i provozovateli veřejných pohřebišť, stanovit režim uvnitř ochranného pásma dle místních podmínek. Tento předpoklad se ovšem po 14 letech aplikační praxe nenaplnil. Drtivá většina provozovatelů veřejných pohřebišť ochranná pásma nezřídila.

Otázka zřizování ochranných pásem je komplikovaná tím, že je nelze zařídit opatřením obecné povahy, protože může být diskutabilní, na koho se opatření obecné povahy má vztahovat. Podle platné právní úpravy lze zřídit ochranné pásmo pouze rozhodnutím v územním řízení, které zavazuje jenom na ty, na které dopadá. Proto považujeme zřízení ochranných pásem územním rozhodnutím za neúčelné.

Výklad Ministerstva pro místní rozvoj ohledně toho, k jakým objektům se vztahuje povinnost zřídit ochranné pásmo, doznal určitých změn. Současný právní názor prezentovaný MMR je takový, že vydání příslušného územního rozhodnutí a přesná definice ochranného pásma jsou nutné také pro stávající objekty, přičemž návrh na vyhlášení ochranného pásma může podat kdokoli, nejčastěji jejich vlastník nebo provozovatel. MMR původně zastávalo názor, že ze zákona nelze dovodit povinnost zřídit ochranná pásma u všech veřejných pohřebišť. Tato povinnost se podle jeho výkladu vztahovala pouze na nově zřizované či rozšiřované hřbitovy. Ke změně došlo v důsledku intervence veřejného ochránce práv realizované na základě odborného stanoviska Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Žádný konkrétní zákaz nebo omezení v ochranných pásmech zákon neukládá, pouze odkazuje na možnost zakázat nebo omezit provádění staveb, jejich změn a činností, které by mohly být ohrožovány provozem veřejného pohřebiště, nebo by naopak mohly ohrozit jejich řádný provoz a v případě pohřebiště také jeho důstojnost, na základě místních podmínek v dotčeném území. Bez jejich znalosti nelze obecně stanovit ochranná opatření. Ta jsou obsažena v územním rozhodnutí, jímž se pásmo zřizuje. Při aplikaci tohoto ustanovení v praxi se lze setkat např. se zákazem umisťovat a provádět některé druhy staveb (parkoviště, dětská hřiště, rekreační a sportovní areály, zvířecí hřbitovy, stavby pro reklamu), chovat hospodářská zvířata, využívat stavby pro poskytování pohostinských, restauračních, sexuálních služeb nebo jako herny, zřizovat provozy vyžadující užívání nákladní dopravy.

Vlastníci pozemků v ochranném pásmu mají za stanovené omezení užívání pozemku právo na náhradu prokazatelné majetkové újmy. Náklady na tyto náhrady, stejně jako náklady spojené s technickými úpravami v ochranném pásmu, nese společně zřizovatel a provozovatel veřejného pohřebiště.

Z výše uvedeného vyplývá, že celoplošné zřízení ochranných pásem pohřebišť ze zákona nepřipadá v úvahu. Ochranné pásmo pohřebiště nelze zákonem jednoznačně a jednoduše prostorově pro místní podmínky všech obcí vymezit a zároveň obecně stanovit ochranná opatření. Jde jednak o to, že v jednotlivých obcích se může výrazně lišit jak způsob začlenění veřejných pohřebišť do intravilánu obce s jejím specifickým rozložením funkcí a činností, tak i názory na to, které z funkcí a činností narušují nebo mohou narušovat důstojnost veřejného pohřebiště.

V případě zřízení jiných ochranných pásem ze zákona takovéto místní rozdíly nemají výrazný vliv. Typickým případem vzniku ochranných pásem ze zákona jsou liniové stavby dopravní a technické infrastruktury, u nichž je v závislosti na jejich druhu nebo technických parametrech stanovena šířka pásma vztažená k ose nebo okraji stavby.

Způsob zřizování ochranných pásem stavebním úřadem z moci úřední opatřením obecné povahy není možné v případě veřejných pohřebišť použít. Doporučovaná analogie s úpravou v § 17 památkového zákona nebo § 30 vodního zákona není vhodná. Ke zřízení ochranných pásem kulturních památek vydávají stavebním úřadům vyjádření orgány státní památkové péče, příp. vodoprávní orgány, které z hlediska struktury a odbornosti mohou zhodnotit potřebnost vymezení takového ochranného pásma. Vodoprávní úřad kromě činností vykonávaných podle vodního zákona (např. stanovení ochranného pásma opatřením obecné povahy), vykonává podle § 15 odst. 4 vodního zákona působnost speciálního stavebního úřadu podle zvláštního zákona – stavebního zákona, tj. vykonává působnost stavebního úřadu s výjimkou pravomoci ve věcech územního rozhodování, ale pouze u staveb vodních děl.

Stavební úřady samy nemohou s ohledem na jejich nedostatečnou kapacitu a zejména odbornost tyto skutečnosti samy hodnotit a na základě toho stanovit, kdy ochranné pásmo vymezit a v jakém rozsahu. V oblasti pohřebnictví nejsou zřízeny takové specializované územní správní úřady, aby odborně a přitom se znalostí místních podmínek posuzovaly potřebu a rozsah zřizování ochranných pásem. Stavební úřady přitom ani nevykonávají dozorovou činnost a dohled z hlediska ochrany veřejných zájmů v oblasti pohřebnictví.

Právní úprava zřizování ochranných pásem veřejných pohřebišť v působnosti obcí se po 14 letech aplikace prokazuje jako nadbytečná. Aspekty ochrany veřejného zdraví jsou dostatečně zastřešeny součinností vodoprávních úřadů při zřizování nebo rozšiřování pohřebišť.

K ochraně důstojnosti veřejného pohřebiště je nutné přihlížet již při pořizování příslušného územního nebo regulačního plánu a ochranná pásma zřídít dobrovolně v souladu s § 83 stavebního zákona. Pozdější zřizování ochranných pásem u veřejných pohřebišť zasazených do kontextu funkcí a činností zajišťovaných v rámci obce může vést k řadě sporů a ve svých důsledcích neúměrně zatížit obecní rozpočty, z nichž by bylo třeba poskytovat dotčeným vlastníkům okolních pozemků a staveb příslušné kompenzace.

K novelizačnímu bodu 38 (§ 18 odst. 1)

Jde o terminologické zúžení pojmu provozování veřejného pohřebiště tak, aby bylo zřejmé, které činnosti smí provádět výlučně provozovatel pohřebiště a které smí provádět jak provozovatel pohřebiště, tak i vypravitel pohřbu nebo nájemce hrobového místa prostřednictvím svého příkazníka, tj. provozovatele pohřební služby.

Navrhuje se nezahrnovat do provozování veřejného pohřebiště mj. i údržbu okolní zeleně, čímž byla v rámci řešené materie povinnost přenesena fakticky na obec jako provozovatele pohřebiště, ačkoliv dle § 507 občanského zákoníku je součástí pozemku rostlinstvo na něm vzešlé a v principu tak nejde o nic jiného než o další průlom do zásady „vlastnictví zavazuje“.

Každý, kdo mj. vlastní jakýkoliv pozemek, je povinen dle § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, omezovat výskyt a šíření škodlivých organismů včetně plevelů, což zahrnuje nepochybně i pravidelnou údržbu. Nad plněním povinností podle tohoto zákona, kam ve smyslu výše uvedeného nepochybně spadá i pravidelné sečení travních porostů, dohlíží orgány státní správy ve věcech rostlinolékařské péče. Konkrétně se jedná o orgány obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Tento úřad může podle § 73 cit. zákona projednávat přestupky a jiné správní delikty proti zmíněnému § 3 odst. 1 písm. a) cit. zákona – tj. výskyt a šíření plevelů, které se šíří z neudržované nezemědělské půdy (neudržovaných pozemků) a které ohrožují zdraví lidí nebo zvířat a těm, kteří neplní své povinnosti udržovat pozemky, které vlastní, případně užívají, lze zde uložit pokutu do výše 30 000 Kč, právnické osobě až do výše 500 000 Kč (vizte § 79a a násl. cit. zákona).

Analogicky též podle § 7 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, je péče o dřeviny, zejména jejich ošetřování a udržování, povinností vlastníků. Zákonem stanovené povinnosti povětšinou konkretizuje příslušná obecně závazná vyhláška, přičemž v dané situaci tak bývá standardním postupem výzva ze strany příslušného orgánu státní správy vlastníkovi pozemku k nápravě, k čemuž je mu poskytnuta lhůta. Po uplynutí této lhůty pak příslušný orgán ukládá pokuty. Alternativním řešením je možnost po neuposlechnutí výzvy travnatý porost posekat ze strany obce a následně zaslat vyúčtování nákladů vlastníkovi předmětného pozemku, příp. příslušné náklady i soudně vymáhat.

K novelizačnímu bodu 39 (§ 18 odst. 2)

Právnická nebo podnikající fyzická osoba zajišťující pro obec provozování veřejného pohřebiště (tzv. správce) má pro realizaci své činnosti stejné zákonné povinnosti jako obec. Některé z nich je navrhováno v tomto ustanovení výslovně vyjmenovat, vzhledem k výkladovým problémům, jež přinesla aplikační praxe, a s ohledem na nově navrhovanou možnost sankcionovat jejich porušení.

K novelizačnímu bodu 40 (§ 18 odst. 2 doplnění věty)

Jde o stanovení oznamovací povinnosti v případě, že během otevření hrobku po tlecí době nejsou lidské ostatky zetlelé.

K novelizačnímu bodu 41 (§ 18 odst. 3)

Slova „územně příslušného“ jsou v tomto a dalších ustanoveních návrhu zbytečná, neboť správní orgán musí být vždy místně (nikoli územně) příslušný podle obecné úpravy v § 11 správního řádu, případně podle kritérií místní příslušnosti ve zvláštní úpravě, která ale návrh neobsahuje, a pouze obecný odkaz na místní příslušnost nemá význam. Pokud by správní orgán místně příslušný nebyl, rozhodnutí by bylo nezákonné.

K novelizačnímu bodu 42 (§ 19 odst. 1)

Jde o terminologické upřesnění osob, které se musí při své činnosti řídit řádem veřejného pohřebiště.

K novelizačnímu bodu 43 (§ 19 odst. 2)

Vsuvka v úvodní části ustanovení se vyjímá a vkládá do nového písmene a) a formulačně upřesňuje.

K novelizačnímu bodu 44 [§ 19 odst. 2 písm. a)]

Vsuvka z úvodní části ustanovení byla vyjmuta a vložena do nového písmene a) a formulačně upřesněna. Z dosavadního znění bylo možné dovozovat, že nájemcem hrobového místa na veřejném pohřebišti může být pouze fyzická osoba nebo občan obce (s trvalým pobytem v obci).

K novelizačnímu bodu 45 [§ 19 odstavec 2 písm. b)]

Navrhovaná změna spočívá v povinnosti podrobně v řádu pohřebiště upravit rozsah služeb poskytovaných na veřejném pohřebišti včetně stanovení druhů konečných rakví, a to v souladu s navrženým § 2 písm. j) odkazujícím nepřímo na ČSN 49 3160 Rakve.

Tato výrobová norma byla přijata v roce 2015 na základě víceleté přípravy s odborníky na vlastnosti dřeva a papíru a na problematiku pohřbívání. Pracovní skupina při Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví dospěla k názoru, že rakve používané v České republice smějí být z hlediska tlení a mumifikování lidských pozůstatků v hrobech a hrobkách vyráběny z jakéhokoli materiálu (tvrdé i měkké dřevo, papír, ratan apod.), pokud splní podmínky pevnosti, hygieny a ochrany životního prostředí.

Proto je nyní mnohem důležitější v řádu pohřebiště upravit nikoli materiál, ze kterého jsou konečné rakve vyrobeny (musí splňovat citovanou ČSN), ale stanovit podmínky pro další materiály užití v souvislosti s ukládáním lidských pozůstatků na pohřebišti, které citovaná ČSN neupravuje, tj. materiály pro vložky do rakví, pro transportní vaky, vystýlky do rakví a rubáše. Cílem změny uvedeného ustanovení je omezit užití materiálů, které nejsou upraveny v citované technické normě, ale přitom se běžně vkládají do hrobek a hrobů a výrazně ovlivňují tlení nebo vysoušení lidských pozůstatků přirozenou cestou.

K novelizačnímu bodu 46 [§ 19 odst. 2 nová písmena d) a e)]

Navrhuje se, aby řád pohřebiště podrobně stanovil povinnosti nájemcům hrobových míst, mají-li záměr vybudovat hrobku, ať již nadzemní nebo podzemní. Půjde zejména o povinnost předložit provozovateli pohřebiště před realizací stavby hrobky projektovou

dokumentaci zpracovanou autorizovanou osobou pro projektovou činnost a zajistit při její stavbě dozor oprávněné osoby a další podmínky pro povolování zřízení hrobek, které bude schvalovat provozovatel pohřebiště. Pro výběr samotného stavitele lze požadovat kvalifikovanou osobou (např. lze využít profesní kvalifikaci stavitel podzemních hrobek).

V řádu pohřebiště je nutno respektovat, že pohřebiště nejsou zřizována jako pouze dočasná úložiště lidských ostatků (zpopelněných i zetlelých). Z tohoto důvodu nesmí být v České republice jejich provozovatelem fyzická nebo právnická osoba, ale vždy pouze obec, registrovaná církev nebo náboženská společnost, u nichž se předpokládá zachování vlastnické stability a kontinuity účelu využívání příslušných pozemků a dalších nemovitostí. Navrhuje se, aby zákonem vymezený provozovatel pohřebiště měl v řádu pohřebiště stanoveny podmínky provádění exhumace po tlecí době, kdy už se krajská hygienická stanice o povolení exhumace nežadá (vizte § 22 odst. 6), s cílem minimalizovat počet exhumací lidských ostatků (zpopelněných i zetlelých) a provádět je vždy jen s písemným souhlasem osoby blízké zemřelému podle § 114 občanského zákoníku (srov. navržený § 22 odst. 5). Je třeba posílit jistotu, že s lidskými pozůstatky, jinými lidskými pozůstatky a lidskými ostatky bude nakládáno s úctou (v tlecí době, po dobu trvání hřbitova i po jeho zrušení).

K novelizačnímu bodu 47 [§ 19 odst. 2 písm. h)]

Navrhuje se vypuštění příkladu povinnosti nájemce hrobového místa z toho důvodu, že rozsah údržby hrobového místa musí být stanoven v nájemní smlouvě. Srov. § 25 odst. 4.

K novelizačnímu bodu 48 [§ 19 odst. 2 písm. k)]

Provozovat veřejné pohřebiště lze prostřednictvím právnické nebo podnikající fyzické osoby. Jde o činnost správce pohřebiště, tj. soustavnou a vykonávanou „za účelem zisku“.

K novelizačnímu bodu 49 [§ 19 odst. 2 nové písmeno l)]

V souvislosti s navrženým § 20 písm. h) se navrhuje upravit povinnost provozovatele pohřebiště stanovit v řádu veřejného pohřebiště podmínky pro dohled nad provozovatelem pohřební služby, který uzavřel komplexní příkazní smlouvu s vypravitelem pohřbu. V praxi dochází nezdůvodně k obtížím při zajišťování pohřbení do země, neboť provozovatel pohřebiště odmítá umožnit vstup na pohřebiště jinému (z jeho pohledu „konkurenčnímu“) subjektu. Navrhovaná právní úprava zamezí znevýhodňování subjektu, u něhož vypravitel pohřbu sjednal pohřbení v plném rozsahu, a odstraní problémy při zajišťování pohřbívání do hrobu nebo do hrobky.

K novelizačnímu bodu 50 [§ 20 písm. a)]

Jde o upřesnění obdobné již platnému § 14 odst. 2 písm. a). Provozovateli veřejného pohřebiště a provozovateli krematoria zákon neumožňuje např. pohřbívání kadáverů zvířat ze zájmového chovu.

K novelizačnímu bodu 51 [§ 20 zrušení písmene b)]

Odstranění duplicity vůči navrženému § 19 odst. 2 písm. a). Zároveň nelze splnění této povinnosti požadovat u provozovatele neveřejného pohřebiště, který je ze své podstaty

naopak povinen odmítnout sjednat k hrobovému místu nájem osobám, které nesplňují podmínky uvedené v řádu neveřejného pohřebiště.

K novelizačnímu bodu 52 [§ 20 písm. b)]

Jedná se o upřesňující formulační úpravu. Nahrazení slova „styk“ slovem „kontakt“ významově zpřesňuje povinnost provozovatele pohřebiště zdržet se ve vztahu k pozůstalému chování nešetřného k jeho citům a kromě bezprostředního verbálního kontaktu se může vztahovat i na situace, při nichž nedochází k vytvoření přímé zpětné vazby. Dále došlo k upřesnění vymezení možných osob rozhodujících o pohřbu v návaznosti na občanský zákoník platný od 1. 1. 2014.

Pokud vypravitel pohřbu, kterým může být fyzická či právnická osoba, popřípadě obec, úmyslně nepřihlédne k poslední vůli zemřelého nebo vyjmenovaných oprávněných osob a rozhodne svévolně o smutečních obřadech nad tělem zemřelého, bere na sebe riziko, že se jedna z dotčených osob, podle pořadí v jakém je v § 114 odst. 1 občanského zákoníku zmíněna, obrátí s žalobou na soud a v občanskoprávním sporu se bude na vypraviteli pohřbu domáhat satisfakce za porušení svého práva rozhodnout o smutečních obřadech nad tělem svého zemřelého manžela, rodiče, potomka, sourozence, strýce či tety nebo blízké osoby. V obdobné pozici jako zemřelému vzdálený vypravitel pohřbu je disponent nebo spolumajitel bankovního účtu, který se při výběru finančních prostředků z účtu po smrti majitele zodpovídá dědicům, zda tím nepoškodil jejich práva.

Provozovatel pohřebiště se porušením tohoto ustanovení nedopustí přestupku, ale porušil-li právní povinnost nebo může a má vědět, že ji poruší, oznámí to v souladu s § 2902 občanského zákoníku bez zbytečného odkladu vypraviteli pohřbu, pozůstalému a všem smutečním hostům, kterým z toho může vzniknout újma, a upozorní je na možné následky. Splní-li oznamovací povinnost, nemá poškozený právo na náhradu té újmy, které mohl po oznámení zabránit.

Jediným subjektem, který může svým rozhodnutím přelomit pouta k zemřelému a stanovit způsob zacházení s lidskými pozůstatky při pohřbení, stejně jako rozhodnout o pohřbení kremací bez ohledu na vůli zemřelé osoby, případně osob uvedených v § 114 odst. 1 občanského zákoníku, je z důvodu veřejného zájmu krajská hygienická stanice, pokud byla osoba v době úmrtí nakažena nebezpečnou nemocí (vizte navržený § 5 odst. 4).

K novelizačnímu bodu 53 [§ 20 písm. c)]

Cílem návrhu je sjednotit obsah potvrzení o pohřbení s navrženým § 14 odst. 2 písm. f). Doklad o pohřbení je nezbytnou součástí žádosti o vyplacení jednorázové sociální dávky pohřebního, na níž má nárok osoba, která vypravila pohřeb, o sociální dávku pohřebního. Předmětný odstavec, který se na jiné lidské pozůstatky, za jejichž pohřbení nárok na výplatu sociální dávky pohřebního nevzniká, explicitně nevztahuje, se pro účely jejich evidence použije přiměřeně [doklad bude namísto povinného jména a příjmení obsahovat pouze označení plodu po potratu jménem a příjmením matky v souladu § 2 písm. n)].

K novelizačnímu bodu 54 [§ 20 písm. e)]

V souvislosti s navrhovaným § 25a budou kraje plnit rozhodující úlohu v oblasti dozoru nad veřejnými a neveřejnými pohřebišti. Jeho rozhodnutí hraje zásadní roli jak u zřízení pohřebiště (srov. platný § 18 odst. 3), tak i u jeho zrušení. Proto musí být také informován o zákazu pohřbívání na pohřebišti.

K novelizačnímu bodu 55 [§ 20 písm. f)]

V souvislosti s navrhovaným § 25a budou kraje plnit rozhodující úlohu v oblasti dozoru nad veřejnými a neveřejnými pohřebišti. Proto jeho rozhodnutí hraje zásadní roli jak u zřízení pohřebiště [srov. platný § 18 odst. 3)], tak i u jeho zrušení.

Vzhledem k navrhovanému § 27, který vymezuje přestupky právnických osob, mj. i provozovatelů pohřebišť, je vhodné souhrnně přehledným způsobem v zákoně vymezit povinnosti provozovatele pohřebiště i v souvislosti s rušením pohřebiště.

Vzhledem k doplněnému § 3 (nově označenému odstavci 4) se povinnosti provozovatele spojené s rušením pohřebiště vztahují i na provozovatele neveřejného pohřebiště.

Lhůta derelikce pro hrobové zařízení se bude řídit občanským zákoníkem. Podrobněji vizte bod 116.

K novelizačnímu bodu 56 [§ 20 písm. g)]

Nově stanovenou povinností pro provozovatele pohřebiště je umožnit vstup na pohřebiště provozovateli pohřební služby podle příkazní smlouvy uzavřené s vypravitelem pohřbu [vizte také odůvodnění k § 19 odst. 2 písm. l)]. Provozovatel pohřebiště (krematoria) nemá podle platné právní úpravy zákonnou povinnost umožnit provozovateli pohřební služby vstup na pohřebiště (do krematoria) za účelem vykonání objednané pohřební služby. Jakékoli práce související s pohřbením lidských pozůstatků i uložením zpopelněných ostatků mohou být na veřejných pohřebištích provedeny jen se souhlasem toho, kdo za tuto činnost odpovídá dle zákona (provozovatel pohřebiště). V řádu pohřebiště bývá dokonce obecně zakotvena možnost zakázat vstup jiným osobám než nájemcům hrobových míst, vlastníkům hrobových zařízení a osobám s jejich povolením.

K novelizačnímu bodu 57 (§ 21)

Je navrhováno upřesnění obsahu a sjednocení evidence související s provozováním pohřebiště (na pohřebišti veřejném i neveřejném).

Od 1. 1. 2014 je hrobka jako podzemní nebo nadzemní stavba považována podle vymezení věci nemovité v občanském zákoníku za věc nemovitou. Na hrobovém místě může být vybudována hrobka, hrobové místo může (nemusí) být označeno náhrobkem nebo vybaveno hrobovým zařízením.

Údaj o vlastníku hrobky, náhrobku a hrobového zařízení je ve vedení evidence pohřebiště důležitý pro případ rušení pohřebiště podle § 20 odst. 1 písm. f) bod 4 zákona o pohřebnictví. Nejde o údaj, který je provozovatel pohřebiště povinen zjišťovat, protože zákon o pohřebnictví neupravuje vztahy spojené s vlastnictvím náhrobku a ostatního hrobového

zařízení, ale výlučně vztahy mezi provozovatelem veřejného pohřebiště a nájemcem hrobového místa. Citované ustanovení sice upravuje povinnost obce informovat vlastníka náhrobku a ostatního hrobového zařízení o rušení veřejného pohřebiště a o případné následné aplikaci institutu opuštěné věci, avšak jedná se o povinnost obce odvozenou z obecné občanskoprávní úpravy, která není vázána pouze na obec jako provozovatele veřejného pohřebiště (obdobná povinnost připadá podle předmětného ustanovení obci i v případě, kdy není provozovatelem veřejného pohřebiště). Provozovatel pohřebiště nemá zpravidla možnost zjišťovat, ověřovat a sledovat nabytí vlastnictví a jeho změny u hrobky, náhrobku a hrobového zařízení. Pokud však vlastník hrobky, náhrobku a hrobového zařízení sám o své vůli provozovateli pohřebiště doloží kupní smlouvou své vlastnické právo, provozovatel pohřebiště údaje o vlastníkovi do evidence zaznamená.

Vypuštění poznámky pod čarou souvisí s odstraněním povinnosti řídit se při vedení evidence provozování pohřebiště speciálním zákonem, což se vzhledem k obsahu evidovaných údajů jeví nadbytečné.

K novelizačnímu bodu 58 [§ 22 odst. 1 písm. b)]

Navrhuje se, aby dno hrobu nebo hrobky leželo mimo dosah kolísání hladiny podzemní vody, což je zpravidla méně než 0,5 m nad ustálenou hladinou. Díky této nové přesnější formulaci není třeba v zákoně uvádět slova „půl metru pode dnem hrobu“, což je z legislativně technického hlediska správně. Zákony nemají být zbytečně kazuistické, tuto normu po celých 14 let nebylo prakticky možné zpětně vymáhat.

Dno hrobu nebo hrobky musí být propustné a ležet v kapilární zóně nad úrovní kolísání nasycené zóny podzemní vody, na druhé straně je nutné povolit pohřbit lidské pozůstatky do hrobu i do hrobky zaplněné vodou pouze přechodně v průběhu nebo bezprostředně po vydatných deštích či tání, což stávající právní úprava neumožňuje. Vydatné deště nebo tání nemají mít vliv na to, aby hladina podzemní vody kolísala více než 50 cm (to se stalo ojediněle jen při povodních, za které mohla stoletá voda), tedy v případě, že je při dešti ve vykopaném hrobě voda, není příčinou dešť, ale příčinou je nepropustné dno hrobu nebo změněné hydrogeologické podmínky hřbitova (například v ochranném pásmu pohřebiště nová výstavba).

Ke zjištění příčin, které mohou být na pohřebištích důsledkem problému s vysokou ustálenou hladinou podzemní vody, a to v místech, kde se dosud nikdy nevyskytovala, slouží hydrogeologický průzkum, který musí objednat obec jako provozovatel pohřebiště již dle platného znění [srov. § 20 písm. e)]. Hydrogeologický průzkum hřbitova, který je již povinný dle platného znění, určuje, zda maximální úroveň kolísání hladiny podzemní vody je pode dnem hrobu, nebo nikoli. Pokud nikoli, pak musí obec zakázat pohřbívat do prohloubených hrobů, tj. do hloubky například 2 metrů. Povolí v řádu pohřebiště pohřbívat pouze do hloubky 1,5 metru apod.

K novelizačnímu bodu 59 [§ 22 odst. 1 písm. d)]

Jde o zrušení zbytečně kazuistického popisu zásypu hrobu. Hloubka hrobu je vymezena ve stejném odstavci. Stanovovat zákonem výšku rovu je nadbytečné. Obdobně zákon o pohřebnictví neupravuje postup po závozu rakve do pece krematoria.

K novelizačnímu bodu 60 (§ 22 odst. 2)

Na rozdíl od provozovatele krematoria, jehož činnost je živností nerealizovanou ve veřejném zájmu, nesmí provozovatel veřejného pohřebiště odmítnout pohřbit do hrobu nebo do hrobky lidské pozůstatky nebo uložit lidské ostatky, umožňuje-li to kapacita hřbitova. Je navrhováno, aby deponování lidských ostatků na pohřebišti nebylo anonymní, ale z hlediska požadavků na evidenci bylo shodné s evidencí pohřbených lidských pozůstatků. Dále jde o formulační úpravu pojmu „zemřelý“ v souladu s novým označením dokumentu upraveného vyhláškou o Listu o prohlídce zemřelého.

K novelizačnímu bodu 61 (§ 22 odst. 3)

Jde o významové upřesnění pojmu pohřebiště, protože celý § 22 reguluje ukládání lidských pozůstatků jak na veřejných, tak i na neveřejných pohřebištích. V menších obcích je třeba respektovat tradice místního soužití, které se na pohřebištích projevují i tím, že tlecí dobu stanovenou u konkrétního pohřebiště na základě hydrogeologického výzkumu obec prodlouží podle místních zvyklostí. Tlecí doba lidských pozůstatků tedy neslouží jen jako nástroj hygienický, ale také jako nástroj pro stanovení doby nenarušení klidu a pokoje pohřbených.

K novelizačnímu bodu 62 (§ 22 odst. 5)

Exhumace je manipulace nejen s nezetlelými nebo zetlelými ostatky, ale i se zpopelněnými ostatky v urně na veřejném nebo neveřejném pohřebišti. Není směrodatné ani to, kde přesně jsou zpopelněné ostatky na veřejném pohřebišti uloženy – např. v zemi, hrobovém příslušenství či úložišti urn. V této souvislosti lze odkázat např. na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, Elli Poluhas Dödsbo proti Švédsku, č. 61564/00 ze dne 17. 1. 2006, který svým rozhodnutím neumožnil exhumaci – přemístění urny se zpopelněnými ostatky – na jiné pohřebiště vdově, která se stěhovala do hlavního města a urnu s ostatky své zesnulého manžela chtěla mít blíže svému novému bydlišti.

Je nutno respektovat, že pohřebiště nejsou zřizována jako dočasná úložiště lidských ostatků (zpopelněných i zetlelých). Z tohoto důvodu nesmí být v České republice jejich provozovatelem fyzická nebo právnická osoba, ale vždy pouze obec, registrovaná církev nebo náboženská společnost. Takto zákonem vymezený provozovatel pohřebiště má v řádu pohřebiště stanovit podmínky exhumace po tlecí době [vizte navržený § 19 odst. 2 písm. d)] a tím i zaručit, že exhumace lidských ostatků (zpopelněných i zetlelých) bude realizována v minimálním rozsahu a vždy s písemným souhlasem osoby blízké k pohřbenému podle § 114 občanského zákoníku, který upravuje právo na rozhodnutí o pohřbu. Jeho nedílnou součástí je právě exhumace, po které lze lidské ostatky opět pohřbit. Jinými slovy jde o zájem živých mít jistotu, že s jejich pozůstatky a ostatky bude po jejich smrti zacházeno s úctou (nejen po dobu tlecí a po dobu trvání hřbitova, ale i po jeho zrušení).

Provozovatel krematoria by měl být oprávněn převzít exhumované lidské ostatky ze hřbitova ke zpopelnění a zpopelnit je jen tehdy, je-li doložen jejich původ jedním z dokladů vyjmenovaných v § 22 odst. 2 zákona o pohřbivnictví [úmrtním listem, průvodním listem k přepravě lidských pozůstatků (umrlčí pas), zprávou oprávněného orgánu cizího státu nebo listem o prohlídce zemřelého].

Tento právní názor je podpořen v § 92 odst. 2 občanského zákoníku stanovením podmínky: nejsou-li lidské ostatky uloženy na pohřebišti, tedy jsou-li například deponovány v krematoriu, v provozovně pohřební služby nebo jsou-li exhumované lidské ostatky nebo urny s popelem vyneseny z pohřebiště, má na jejich vydání právo nikoli vypravitel pohřbu nebo nájemce k exhumovanému hrobu (jako dosud), ale od 1. 1. 2014 osoba, kterou člověk před svou smrtí výslovně určil; jinak postupně manžel, dítě nebo rodič, a není-li žádný z nich nebo odmítnou-li ostatky převzít, převezme je jeho dědic.

K novelizačnímu bodu 63 (§ 22 odst. 6)

Jedná se o terminologické upřesnění situace, kdy dochází k běžnému přemístění ostatků v rámci hrobu nebo hrobky zejména v souvislosti se zpřísněním podmínek pro povolování exhumací. Navrhovanou úpravou dojde k odstranění výkladových problémů a jasnému určení, kdy bude administrativní zátěž pro povolení exhumace povinná a kdy nikoli.

K novelizačnímu bodu 64 (§ 22 odst. 7)

Jedná se o legislativně technické rozšíření pojmu „lidské ostatky“ pro činnost ukládání a exhumace a doplnění povinnosti vyzdvížení (exhumace) zpopelněných lidských ostatků se souhlasem provozovatele pohřebiště s cílem jakoukoli změnu umístění lidských ostatků, tj. změnu jejich hrobového místa evidovat ve hřbitovní knize. Má-li jít o převoz nebo přenos exhumovaných lidských ostatků mimo pohřebiště, pak se postupuje podle odstavce 5.

K novelizačnímu bodu 65 a 66 (§ 23 odst. 1 a 2)

Jde o významové upřesnění pojmu pohřebiště, protože § 23 odst. 1 a 2 reguluje zákaz pohřbívání jak na veřejných, tak na neveřejných pohřebištích (vizte nové znění § 3 odst. 4). Orgán příslušný rozhodnout o zákazu pohřbívání je KHS. Nelze pohřbít jinými způsoby než do hrobky (vizte § 2 písm. d).

K novelizačnímu bodu 67 (§ 23 vypuštění odstavce 3)

Nejedná se o absolutní zrušení povinnosti provozovatele pohřebiště, ale o odstranění duplicity. Tato povinnost je již obsažena v § 20 odst. 1 písm. e).

K novelizačnímu bodu 68 (§ 24 odst. 1)

Slova „územně příslušného“ jsou v tomto a dalších ustanoveních návrhu zbytečná, neboť správní orgán musí být vždy místně (nikoli územně) příslušný podle obecné úpravy v § 11 správního řádu, případně podle kritérií místní příslušnosti ve zvláštní úpravě, která ale návrh neobsahuje, a pouze obecný odkaz na místní příslušnost nemá význam. Pokud by správní orgán místně příslušný nebyl, rozhodnutí by bylo nezákonné.

K novelizačnímu bodu 69 (§ 24 odst. 1 věta druhá)

Nahrazení slova „lhůta“ slovem „doba“ je navrhováno s přihlédnutím k § 603 občanského zákoníku ve znění: „Práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny.“ Dále je nutné neomezovat ustanovení pouze na nájmy hrobových míst, ale i na výpůjčky apod.

K novelizačnímu bodu 70 (§ 24 odst. 2)

Ustanovení § 24 se týká zrušení pohřebiště veřejného i neveřejného. Nahrazení slova „lhůta“ slovem „doba“ je navrhováno s přihlédnutím k § 603 občanského zákoníku ve znění: „Práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny.“

K novelizačnímu bodu 71 (§ 24 odst. 4)

Legislativně technická úprava odkazu na § 20.

K novelizačnímu bodu 72 (24 odst. 5)

Navrhuje se zrušit lhůtu derelikce stanovenou v platné právní úpravě na jeden rok a dále upravit lhůtu pro opuštění věci movité v souladu s § 1050 odst. 1 občanského zákoníku na 3 roky a pro opuštění věci nemovité na 10 let v souladu s § 1050 odst. 2 občanského zákoníku. Nejpalčivější výkladové problémy se přitom týkají zejména posouzení charakteru hrobového zařízení a hrobky jako stavby a věci movité či nemovité, včetně běhu lhůt nutných pro to, aby bylo možné opuštěnost věci dovést.

Z § 1045 občanského zákoníku plyne, že věc movitou, která nikomu nepatří, si může každý přivlastnit, nebrání-li tomu zákon nebo právo jiného na přivlastnění věci. U nemovitých věcí (hrobky) k okupaci nedojde, podle občanského zákoníku připadají státu (což bude výhodou pro provozovatele pohřebišť, měly by se jim tímto snížit náklady na údržbu daných hrobek). U hrobového zařízení (je-li věcí movitou) se navrhuje možnost okupace podle občanského zákoníku. Pokud provozovatel pohřebiště nechce, aby náhrobek movité povahy mohl okupovat kdokoliv, nic provozovateli pohřebiště nebrání, aby ho okupoval jako první. Provozovatel pohřebiště má ze zákona zasílat upozornění nájemcům, že s jejich věcí bude naloženo jako s věcí opuštěnou. Tedy provozovatel pohřebiště má primární informaci o tom, kdy bude možné danou věc okupovat a tedy nejlepší předpoklady pro to, aby věc okupoval, bude-li chtít.

K novelizačnímu bodu 73 (§ 24 odst. 6)

Legislativně technická úprava odkazu na § 20.

K novelizačnímu bodu 74 (§ 25 odst. 1)

Zrušení povinných náležitostí obsahu nájemní smlouvy k hrobovému místu vyplývá z všeobecného respektu k soukromoprávnímu vztahu mezi dvěma stranami, tj. mezi pronajímatelem a nájemcem. Rozhodování o tomto vztahu přísluší soudu. Obecné náležitosti nájemní smlouvy jsou stanoveny v občanském zákoníku, nájemní smlouva k hrobovému místu nevyžaduje speciální úpravu.

K novelizačnímu bodu 75 (§ 25 zrušení odstavce 4)

Je navrhováno zrušení ustanovení pro nadbytečnost regulace a nesystémovost. Nelze např. požadovat, aby pohřebiště, která mají díky výsadbě zeleně (zkracující tlecí dobu) většinou přírodní charakter (výrazně to platí u lesních hřbitovů), byla uklizena lépe než veřejná prostranství obcí, a to i v zimě. Ustanovení v podobě kritéria zajištění přístupu k hrobovému místu sloužilo zejména ke kontrole cenové kalkulace provozovatele pohřebiště (kontrolními orgány Ministerstva financí), zda je či není dostatečně odklizen sníh či listí z přístupových cest. Tuto otázku nelze posuzovat a vykládat paušálně, je nutné brát zřetel na to, jaký rozsah poskytovaných služeb specifikuje konkrétní veřejné pohřebiště ve svém řádu.

Areál veřejného pohřebiště není veřejným prostranstvím a jeho účel je obsažen v § 2 písm. e) zákona o pohřebnictví. Zajištění přístupu k pronajaté nemovitosti lze spatřovat v tom, že je umožněno předmět nájmu – nemovitou věc (část pozemku) – bez výrazných omezení užívat (zejména omezením dlouhodobých lešení nad hrobem s navršenou zeminou vykopanou ze sousedního hrobu).

Informační povinnost obce informovat nájemce o každém připravovaném nebo již provedeném zásahu do jeho hrobového místa nebyla v praxi zpravidla aplikována z důvodu vysokého počtu krátkodobých zásahů, absence platné adresy nájemce, nákladnosti poštovního a zatěžování byrokracií provozovatele pohřebiště.

K novelizačnímu bodu 76 (§ 25 odst. 5)

Přechod nájemného na dědice byl po celou dobu účinnosti zákona o pohřebnictví notáři (vystupujícími v řízení o pozůstalosti jako soudní komisaři) chápán jako přechod nájemního práva na dědice, nikoli jako aktiva nebo pasiva dědictví. Proto se nájemné k hrobovému místu nikdy v řízení o pozůstalosti neprojednávalo, na dědice přecházelo nájemní právo přímo ze zákona. V praxi poté stačilo, když dědici prokázali totožnost u provozovatele pohřebiště a za stejných podmínek pokračovali v nájemní smlouvě (došlo pouze ke změně smluvních stran). Zároveň šlo o ustanovení dispozitivní, vždy mělo přednost soukromoprávní ujednání o přechodu nájemního práva na konkrétní osoby v konkrétní nájemní smlouvě před tímto zákonem.

Navržené ustanovení § 25 odst. 5 upravuje přechod práva nájmu hrobového místa ex lege (tj. mimo řízení o dědictví). Určení osoby, na niž má podle nájemcovy vůle přejít právo nájmu, se musí stát projevem vůle k tomu účelu právem uznaným. Nejtypičtěji půjde o případ zvláštního ujednání ve smlouvě o nájmu hrobového místa, může jít ale např. i o nájemcovo prohlášení v pořizení pro případ smrti nebo o případ postoupení smlouvy s účinností ujednanou k okamžiku nájemcovy smrti a v některých dalších případech.

Protože se v první větě uvádí, že jde o právo nájmu hrobového místa, stačí v dalším textu uvádět jen „právo nájmu“. Nic nebrání, aby nájem přešel na svěřenský fond, takový ostatně lze pro tyto účely zřídit (srov. první větu § 1449 odst. 2 o.z.). Protože svěřenský fond není osoba, hodí se jej uvést výslovně. Formulace navrženého textu respektuje tradiční legislativní zásadu, podle níž se projevem soukromé vůle určuje a zákonem se stanoví.

Navrhuje se primárně posílit dispozitivní možnosti přechodu nájmu, kdy nájemce ve smlouvě o nájmu hrobového místa sám stanoví osobu, na kterou právo nájmu přejde (dále také jen „stanovená osoba“). Teprve pokud smlouva neobsahuje ustanovení o stanovené osobě, nebo na takovouto stanovenou osobu nemůže právo nájmu hrobového místa přejít (např. zemřela), dojde k přechodu nájemního práva hrobového místa na osoby určené ze zákona. Není účelné, aby toto právo nájmu hrobového místa zemřelého přecházelo v takovémto případě na dědice stanovené osoby, ale naopak na osoby blízké zemřelému. Výklad ustanovení o tom, že nějaké právo „přechází na dědice“, by mohl vést i k tomu, že bude vyžadováno, aby nájem přešel na dědice, který nabude např. zařízení hrobového místa. Je však nutno uvést, že vlastník zařízení hrobového místa mnohdy nemusí být už dnes osobou totožnou s nájemcem hrobového místa, což by zatížilo pozůstalé mnohdy celou řadou dodatečných projednání dědictví.

V případě, kdy není nájemní smlouvou stanovená osoba, nebo není možné, aby na takovouto osobu nájemní právo přešlo, se navrhuje, aby právo nájmu ze zákona přešlo primárně na osobu blízkou zemřelému. Jedná se tedy v zásadě o modifikovaný výčet podle § 114 odst. 1 občanského zákoníku, s tím, že není účelné, aby v tomto výčtu byla uvedena obec, na jejímž území člověk zemřel. Teprve až není-li těchto osob blízkých, nebo není možné, aby na takto určenou osobu nájem hrobového místa přešel, přechází zákonné právo nájmu na dědice. Výhoda tohoto návrhu tkví podle názoru předkladatele v tom, že na osobu blízkou přejde právo nájmu ze zákona okamžikem úmrtí zemřelého. Tedy již před ukončením dědického řízení může osoba blízká jednat s provozovatelem pohřebiště prakticky okamžitě a není třeba čekat na ukončení dědického řízení, kdy by byla známa osoba dědice.

U právnických osob je zcela nadbytečné uvádět, že právo nájmu přechází na jejího právního nástupce, neboť to vyplývá z podstaty univerzálního nástupnictví – právní nástupce vstupuje *eo ipso* do všech práv a povinností svého právního předchůdce.

Návrh zachovává systematiku § 114 odst. 1 občanského zákoníku, ve kterém jsou uvedeny (v množném čísle) děti, rodiče, sourozenci. Rovněž tak, když by právo nájmu hrobového místa přešlo na dědice, nelze vyloučit, že se může jednat o více dědiců.

K novelizačnímu bodu 77 (§ 25 odst. 6)

Jde o potřebné věcné upřesnění a významové rozšíření aplikace odstoupení od nájemní smlouvy, neboť proces mumifikace probíhající v hrobce lze považovat za období tlení při uložení do země. V průběhu období mumifikace by měl být proto k exhumaci nutný souhlas krajské hygienické stanice (vizte § 22 odst. 6), nájemce hrobky by měl tedy z tohoto pohledu požívat stejné ochrany jako nájemce hrobu.

Samostatné povinné zákonné vyčlenění služeb spojených s nájmem bylo zrušeno (vizte novelizační bod 118).

K novelizačnímu bodu 78 (§ 25 odst. 7 a 8)

Navrhovaná právní úprava ukládá lhůtu derelikce nájemního práva k hrobovému místu, protože i nájemní právo je věcí, kterou lze opustit. Pokud si nájemce po skončení této minimálně jednorocní lhůty neodebere náhrobek a hrobové zařízení nebo neodstraní hrobku, nakládá provozovatel pohřebiště i s těmito věcmi jako s věcmi opuštěnými.

Dále se navrhuje, aby provozovatel pohřebiště směl odmítnout návrh nájemce na prodloužení smlouvy o nájmu k hrobovému místu, jen pokud má být pohřebiště zrušeno z důvodu veřejného zájmu nebo pokud o hrobové místo nepečoval v rozsahu stanoveném nájemní smlouvou nebo nenahlásil změnu bydliště.

Stávající odstavec 9 v § 25 se navrhuje vypustit. Mezi provozovatelem pohřebiště a nájemcem hrobového místa jde čistě soukromoprávní vztah, oprávnění k odebrání hrobového zařízení po skončení nájemní smlouvy by mělo být upraveno ve smlouvě, popřípadě v její příloze, tj. v řádu veřejného pohřebiště. Na hrobovém místě může být vybudováno nejen hrobové zařízení, ale i hrobka, náhrobek nebo kolumbárium. Údaj o vlastníku hrobky, náhrobku a hrobového zařízení je ve vedení evidence pohřebiště důležitý pouze pro případ rušení pohřebiště podle § 20 odst. 1 písm. f) bodu 4 zákona o pohřebnictví. Z praktických důvodů ani nelze po provozovateli pohřebiště požadovat, aby jím byl vlastník těchto věcí (ozdob a památníků) pokaždé kontaktován podle odstavce 7.

Od počátku právní úpravy ukončení nájmu k hrobovému místu (od r. 2001) se v tomto ustanovení aplikuje v praxi domněnka, že nájemce po skončení nájmu je zároveň vlastníkem náhrobku, hrobového zařízení nebo hrobky. A pokud jím není, přesto je oprávněn tyto věci z hrobového místa odebrat (a podle obecných pravidel je povinen je předat neporušené vlastníkově). Zda je pro provoz pohřebiště (pro nabídku hrobového místa pro další zájemce) holé hrobové místo cennější (zda se rychleji pronajme) než hrobové místo s náhrobkem, který lze okupovat (kamenicky upravit a přepsat) až po třech letech nebo dokonce s hrobkou, která po deseti letech připadá státu, je otázka, která nebyla dosud uspokojivě vyřešena. Speciální právní úprava odebrání věci po skončení nájmu oproti občanskému zákoníku nebyla proto dosud uspokojivě odůvodněna.

V ustanovení se také zcela nesystémově mezi věcmi uvádí urna se zpopelněnými lidskými ostatky (prázdná urna se na hrobech nachází zcela výjimečně). Z pojmu movitých a nemovitých věcí se logicky vylučuje proto, že není věcí v právním slova smyslu (srov. § 493 občanského zákoníku a § 359 odst. 1 trestního zákoníku).

K novelizačnímu bodu 79 (nadpis hlavy IV)

Změna názvu reaguje na navrhovaný nově upravovaný obsah této části.

K novelizačnímu bodu 80 (nový § 25a)

Ustanovení o dozoru systematicky předchází sankčním ustanovením, neboť výkon dozoru není součástí řízení o přestupku. Navrhované ustanovení zákona vymezuje působnost obecních živnostenských úřadů, krajských hygienických stanic, krajských úřadů a Ministerstva pro místní rozvoj coby specializovaných kontrolních orgánů podnikatelských subjektů v oblasti podnikání v pohřebnictví, aby všechny správní úřady duplicitně nevykonávaly tentýž dozor.

Zákon o obcích upravuje obecně v ustanoveních § 123 a následujících výkon dozoru nad samostatnou působností obcí. Obecně je výkon dozoru nad samostatnou působností obcí sice svěřen ministerstvu vnitra, nicméně v § 124 odst. 6 je stanoveno, že obecná ustanovení týkající se dozoru nad usneseními, rozhodnutími a jinými opatřeními v samostatné působnosti

obce se nepoužijí v případě porušení právních předpisů občanského, obchodního nebo pracovního práva a v případě, kdy jsou dozor nebo kontrola výkonu samostatné působnosti obcí upraveny zvláštním právním předpisem. Podobně je stanoveno v § 129 odst. 1 zákona o obcích pro výkon kontroly nad samostatnou působností. V oblasti plnění povinností a výkonu oprávnění provozovatele veřejného pohřebiště je nezbytné při stanovení dozorového orgánu přihlížet ke skutečnosti, že obce nejsou dle zákona o pohřebnictví jedinými možnými provozovateli veřejného pohřebiště a proto nelze výkon dozoru nad činností provozovatele (byť může být vykonávána obcí v samostatné působnosti) svěřit obecně ministerstvu vnitra. Model, kdy je výkon dozoru či kontroly samostatné působnosti obcí na určitém úseku svěřen krajskému úřadu v přenesené působnosti je v našem právním řádu poměrně běžný. Příkladem lze uvést kompetence krajského úřadu dle školského zákona či zákona o odpadech. Právní úpravu uvedenou v § 25a tedy bude nutné považovat za právní úpravu speciální, která vylučuje obecnou dozorovou i kontrolní působnost Ministerstva vnitra dle obecního zřízení.

V tomto kontextu je nutné vnímat dozor nad dodržováním dalších povinností, které v ustanovení § 25a odst. 3 nejsou výslovně uvedeny, ze strany obcí. Platí tak především pro dodržování povinnosti vydat řád veřejného pohřebiště podle § 19 odst. 1 tak, aby obsahoval náležitosti uvedené v § 19 odst. 2 (ten podle § 18 odst. 3 schvaluje krajský úřad a v rámci tohoto schválení odpovídá i za jeho soulad se zákonem). Platí to dále pro dohled nad plněním povinnosti stanovené v § 21 odst. 2, tedy povinnosti vystavit doklad o pohřbení, které navazuje na ustanovení § 21 odst. 1, jehož splnění je rovněž dozorováno krajským úřadem. Splnění povinností stanovených v § 22 odst. 1, 2, 6 a 7 je dozorováno v rámci splnění povinnosti plynoucí z § 20 písm. a), podle něhož je provozovatel pohřebiště povinen provozovat veřejné pohřebiště v souladu se zveřejněným řádem.

Krajský úřad se rozlišuje jako orgán vykonávající kontrolu nad dodržováním povinností vyplývajících z navrhovaného zákona u provozovatelů a správců pohřebišť, což je služba ve veřejném zájmu, nikoli u koncesovaného podnikání v pohřebnictví, a u poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb uvedených v § 4 odst. 3.

Krajský úřad dozoruje, zda podnikatel v pohřebnictví na pohřebišti nebo provozovatel pohřebiště

1. neoznámí bezodkladně provozovateli pohřebiště, že lidské ostatky ani po uplynutí tlecí doby nejsou zetlelé podle § 18 odst. 2,
2. nevydá před zahájením provozu řád pohřebiště podle § 19 nebo neprovede jeho změnu podle § 18 odst. 3, nebo vydá řád pohřebiště nebo jeho změnu bez zveřejnění v místě na daném veřejném pohřebišti obvyklém,
3. pohřbívá nebo ukládá do hrobu nebo do hrobky na pohřebišti jiné než lidské pozůstatky, jiné lidské pozůstatky nebo lidské ostatky,
4. neprodleně nezajistí příslušné podklady pro stanovení nové tlecí doby a na jejich základě nenavrhne novou tlecí dobu nebo si nevyžádá k návrhu nové tlecí doby stanovisko krajské hygienické stanice a neupraví odpovídajícím způsobem řád veřejného pohřebiště podle § 20 odst. 1 písm. d),
5. neinformuje bezodkladně místně příslušný krajský úřad o zákazu pohřbívání podle § 20 odst. 1 písm. e),
6. nesplní v případě rušení veřejného pohřebiště některou z povinností podle § 20 odst. 1 písm. f),

7. neumožní provozovateli pohřební služby nebo vypraviteli pohřbu v souladu s tímto zákonem pohřbení lidských pozůstatků nebo uložení lidských ostatků na pohřebišti podle § 20 odst. 1 písm. g),
8. nevede evidenci lidských pozůstatků, jiných lidských pozůstatků a lidských ostatků,
9. neuloží nezpopeľňené lidské ostatky v hrobě po tleci dobu podle § 22 odst. 3,
10. nesplní při exhumaci lidských ostatků některou z povinností podle § 22 odst. 5.

Při výkonu dozoru krajských úřadů nad téměř 6 000 provozovateli pohřebišť (v průměru 430 provozovatelů na jeden kraj) bude možné zahájit řízení jen na základě přijetí podnětu.

Krajský úřad dozoruje, zda poskytovatel zdravotní nebo sociální služby

1. nepředá lidské pozůstatky nebo jiné lidské pozůstatky umyté, a byla-li provedena pitva, zašité po jejím dokončení,
2. bezúplatně nezajistí možnost úpravy lidských pozůstatků nebo jiných lidských pozůstatků ve vhodné místnosti nebo neumožní nezbytnou hygienickou očistu,
3. nezajistí uložení lidských pozůstatků nebo jiných lidských pozůstatků do chladicího nebo mrazicího zařízení, nebo
4. v rozporu s § 5 odst. 6 neinformuje neprodleně místně příslušný obecní úřad o skutečnostech uvedených v § 5 odst. 1.
5. přepravuje lidské pozůstatky, jiné lidské pozůstatky nebo exhumované lidské ostatky v rozporu s § 9 odst. 1.

Ministerstvo pro místní rozvoj dozoruje, zda fyzická osoba nebo podnikatel v pohřebnictví

1. v rozporu s § 4 odst. 1 písm. b) konzervuje, balzamuje nebo vystaví lidské pozůstatky, a to i konzervované nebo balzamované, nebo v rozporu s § 4 odst. 1 písm. c) vystaví lidské pozůstatky před pohřbením,
2. provede trvalé uložení lidských pozůstatků nebo jejich zpopelnění jiným způsobem než uvedeným v § 2 písm. e),
3. nesplní povinnost upravit lidské pozůstatky nebo jiné lidské pozůstatky a uložit je k pohřbení do konečné rakve,
4. sjednává pohřbení, a to i prostřednictvím jiné osoby, v areálech zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb,
5. nepředá provozovateli krematoria nebo pohřebiště spolu s lidskými pozůstatky nebo lidskými ostatky doklad o úmrtí nebo identifikaci jiných lidských pozůstatků,
6. nezajistí pro vypravitele pohřbu podmínky pro úpravu lidských pozůstatků nebo jiných lidských pozůstatků,
7. v rozporu s § 8 odst. 1 nezajistí při převozech na místo pohřbení nebo vystavení oblečení lidských pozůstatků nebo, není-li obléknutí možné, důstojné zahalení a uložení v konečné rakvi,
8. v rozporu s § 8 odst. 2 nezajistí, aby byly lidské pozůstatky uloženy do neprodyšně uzavřené rakve nebo uloženy v chladicím, popřípadě mrazicím, zařízení, pokud přeprava nekonzervovaných nebo nebalzamovaných lidských pozůstatků přesahuje dobu 8 hodin nebo vzdálenost 500 km,
9. přepravuje lidské pozůstatky, jiné lidské pozůstatky nebo exhumované lidské ostatky v rozporu s § 9 odst. 1,
10. poruší povinnost podle § 14 odst. 3 písm. a) zpopelnovat v krematoriu pouze lidské pozůstatky nebo jiné lidské pozůstatky nebo exhumované lidské ostatky,
11. nezajistí splnění povinností související s označováním rakve podle § 14 odst. 3 písm. e),
12. nevystaví vypraviteli pohřbu doklad o zpopelnění včetně všech náležitostí podle § 14 odst. 3 písm. f),
13. nesplní některou z povinností podle § 14 odst. 3 písm. g) související s uložením popela

- do urny,
14. poruší při kontaktu s pozůstalými některou z povinností podle § 7 odst. 1 písm. d), § 11 písm. a), § 14 odst. 3 písm. c) a § 20 odst. 1 písm. b).

Obecní živnostenský úřad dozoruje, zda podnikatel v pohřebnictví

1. má umístěny chladicí nebo mrazicí zařízení a místnosti pro úpravu těla zemřelého v prostorách a areálech zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb v rozporu s § 6 odst. 3,
2. v rozporu s § 7 odst. 1 písm. b) nevydá před zahájením provozu řád pro provozování pohřební služby, tento řád nebo jeho změna nejsou schváleny krajskou hygienickou stanicí nebo tento řád nebo jeho změnu nezveřejní na viditelném místě
3. v rozporu s § 10a nevydá před zahájením provozu řád pro provádění balzamace a konzervace, tento řád nebo jeho změna nejsou schváleny krajskou hygienickou stanicí nebo tento řád nebo jeho změnu nezveřejní na viditelném místě,
4. v rozporu s § 14 odst. 3 písm. b) nevydá před zahájením provozu řád krematoria, tento řád nebo jeho změna nejsou schváleny krajskou hygienickou stanicí nebo tento řád nebo jeho změnu nezveřejní na viditelném místě.

Krajská hygienická stanice dozoruje, zda fyzická osoba nebo podnikatel v pohřebnictví

1. v rozporu s § 4 odst. 1 písm. a) upraví, konzervuje, balzamuje nebo vystaví lidské pozůstatky osoby, která byla v době úmrtí nakažena nebezpečnou nemocí,
2. v rozporu s § 4 odst. 1 písm. g) neoprávněně otevře konečnou rakev s lidskými pozůstatky nebo urnu s lidskými ostatky,
3. neuloží lidské pozůstatky nebo jiné lidské pozůstatky do pohřbení v rakvi nebo k jejich uložení do pohřbení nepoužije chladicí nebo mrazicí zařízení podle § 7 odst. 1 písm. f),
4. nevede evidenci lidských pozůstatků, jiných lidských pozůstatků a lidských ostatků,
5. nedodrží požadavky na technické vybavení,
6. neprovádí desinfekci provozních prostor, místnosti pro úpravu těla zemřelého, chladicího a mrazicího zařízení, pracovních pomůcek a vozidel určených k přepravě lidských pozůstatků, jiných lidských pozůstatků a lidských ostatků.

K novelizačnímu bodu 81 (nový název dílu 2 v hlavě IV)

Změna názvu reaguje na navrhovaný nově upravovaný obsah této části.

K novelizačnímu bodu 82 (§ 26 až 28)

Ustanovení o přestupcích jsou již koncipována v souladu s návrhem zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

K § 26

Navrhovaná právní úprava vymezuje v § 26 znaky těchto nově navržených přestupků fyzických osob:

Ustanovení **§ 26 písm. d)** pouze upřesňuje platný znak přestupku fyzických osob vymezený dosud v písmenu f), který se navrhuje zrušit z důvodu jeho nejasného výkladu. Pokud by někdo „pohřbíval“ jiným způsobem, tj. v rozporu s definicí pohřbení, nejednalo by se o pohřbení, ale o nezákonné zacházení s lidskými pozůstatky – deponování, trvalé uchovávání

(mrazení, kompostování, immerse, resomace apod.). Vymezení pohřbení a exhumace zákona o pohřebnictví je pro aplikaci těchto deliktů dostačující.

Písmena f) až h): V souladu s principem subsidiarity trestní represe (trestní právo je prostředek „ultima ratio“) se navrhuje neoprávněné otevření konečné rakve s lidskými pozůstatky, otevření hrobu, hrobky nebo urny v novele zákona o pohřebnictví zahrnout mezi skutkové podstaty přestupků fyzických i právnických osob. Tím zákon o pohřebnictví umožní nejprve správní trestání daných jednání.

Hmotným předmětem útoku je v rakvi nebo v hrobě uložené mrtvé lidské tělo a jeho ostatky, hanobené zpravidla za účelem nekrofilie, vykrádání nesnímatelných náhrad nebo milodarů. Neoprávněné zásahy do lidských ostatků a piety zemřelého jsou všeobecně, i vzhledem ke zvláštní právní povaze mrtvého lidského těla, vnímány jako společensky škodlivé.

Sankcí za přestupek fyzické, právnické nebo podnikající fyzické osoby je pokuta. Pokud jde o pokuty za přestupky, jejich výše byla od účinnosti zákona o pohřebnictví diferencována do dvou sazeb, jejichž horní hranice se navrhuje po 15 letech zvýšit o jednu třetinu.

Ustanovení § 27 stávajícího znění zákona se navrhuje zrušit. Při porušení povinností provozovatele pohřební služby či krematoria se podle tohoto ustanovení mělo postupovat podle zvláštního právního předpisu. Toto ustanovení odkazuje na živnostenský zákon, který ve znění platném do 30. 6. 2008 obsahoval § 65, jenž umožňoval živnostenským úřadům uložit pokutu až do výše 100 000 Kč, jestliže podnikatel porušoval povinnosti stanovené pro provozování živnosti zvláštními právními předpisy. Toto ustanovení bylo zákonem č. 130/2008 Sb. zrušeno z důvodu nové právní úpravy správního trestání v § 61 až 64 živnostenského zákona. V důsledku této změny již nemají živnostenské úřady pravomoc postihovat porušování povinností stanovených pro provozování živnosti zákonem o pohřebnictví.

K § 27

Ustanovení § 27 vymezuje znaky přestupků právnických a podnikajících fyzických osob v pohřebnictví v souladu s novým zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, účinného od 1. 7. 2017. Ze stejného důvodu nejsou v § 25a navrhovaného zákona zahrnuta společná ustanovení k přestupkům.

Jak bylo již výše uvedeno, skutkové podstaty přestupků fyzických osob jsou popsány v § 26 navrhovaného zákona. Obdobná konstrukce byla použita rovněž při formulování přestupků právnických a podnikajících fyzických osob, které jsou upraveny v § 27.

Sankcí za přestupek fyzické, právnické nebo podnikající fyzické osoby je pokuta. Pokud jde o pokuty za přestupky právnické nebo podnikající fyzické osoby, jejich výše byla diferencována do dvou sazeb se stanovenou maximálně přípustnou horní hranicí. Většinu přestupků vymezených v § 27 odst. 1 až 8 je navrhováno sankcionovat pokutou do výše 200 000 Kč, neboť se jedná o postih za porušení základních povinností, které musí provozovatelé služeb v pohřebnictví dodržovat. Při navržení jejich výše bylo přihlédnuto k ustanovením

zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, která mají obdobné celospolečensky závažné důsledky (srov. např. § 92m) a k nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 38/02 ze dne 9. 3. 2004, Sb. ÚS č. 36/2004 (sv. 32/2004/I), ze kterého plyne, že pokuta jakožto trest musí být diferencovaná, aby efektivně působila jako trest i jako odstrašení (individuální a generální prevence). U podnikajících fyzických a právnických osob je předpokládána potenciální vyšší míra společenské nebezpečnosti v důsledku finančních možností těchto subjektů, což znamená i možnost výrazně vyššího rozsahu těchto aktivit a tedy i rizika, že případné porušení zákonných povinností může mít výrazně větší negativní dopady na ochranu veřejného zdraví a veřejného pořádku a pozůstalým tak může být způsobena vyšší škoda (provozovatel obstarává nejen pohřeb, ale i hrobové místo, pohřební hostinu, rozesílání parte, přepravu pozůstalých a smutečních hostů atd.).

Pro § 27 odst. 5 písm. d) je krajský úřad určen orgánem nadaným rozhodovací pravomocí ve vztahu k provozovatelům veřejných pohřebišť, pokud jde o aplikaci § 18 odst. 3 zákona o pohřebnictví. Krajský úřad v přenesené působnosti ověřuje v návrhu veřejného pohřebiště již 15 let splnění podmínek pro jeho provoz. Pokud návrh řádu pohřebiště neschválí, platná právní úprava speciálně neupravuje následky takového rozhodnutí. Ve vztahu k provozovatelům nejen neveřejných, ale i veřejných pohřebišť, se proto krajský úřad určuje orgánem příslušným k projednávání tohoto přestupku a ukládání pokut za něj.

Výkon přenesené působnosti svěřené orgánům krajů (srov. platný § 30a zákona o pohřebnictví) kontroluje v souladu s § 86 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, Ministerstvo pro místní rozvoj. Obec nebo registrovaná církev a náboženská společnost provozující pohřebiště by měla mít podle správního řádu možnost odvolání a opravným prostředkem proti rozhodnutí ústředního orgánu státní správy je rozklad.

K § 28

Navrhuje se pozitivním výčtem stanovit, které přestupky právnických a podnikajících fyzických osob projednává v první stupni Ministerstvo pro místní rozvoj, obecní živnostenské úřady, krajské hygienické stanice a krajské úřady. Přestupky fyzických osob projednávají v prvním stupni obecní úřady.

Výkon veškerých rozhodovacích pravomocí probíhá ve standardním správním řízení, přičemž navrhovaný zákon nestanoví žádné odchylky od jeho právní úpravy obsažené ve správním řádu. Rovněž výkon kontroly podléhá obecné úpravě obsažené v kontrolním řádu. Jsou tedy nastaveny dostatečné mechanismy účinné obrany proti rozhodnutím vydávaným podle tohoto zákona v podobě námitek proti kontrolnímu zjištění podle kontrolního řádu, resp. v podobě řádných a mimořádných opravných prostředků proti správním rozhodnutím, včetně možnosti soudní ochrany.

V odstavci 2 jsou vymezeny kompetence ministerstva, obecních živnostenských úřadů, krajských hygienických stanic a krajských úřadů k projednávání jednotlivých přestupků a k ukládání sankcí za ně.

V mezích své působnosti bude Ministerstvo pro místní rozvoj projednávat přestupky a ukládat za ně pokuty podle zákona o pohřebnictví. Ministerstvo pak v souladu se standardním instančním postupem bude plnit úlohu odvolacího orgánu vůči rozhodnutím krajský úřadů v prvním stupni. Ministerstvo pro místní rozvoj bude výhradním orgánem vykonávajícím kontrolu v oblasti dodržování podmínek pro vystavování nebalzamovaných i nabalzamovaných těl zemřelých podle vůle zemřelého (zejména pro výstavy typu „Bodies”) a v oblasti sjednávání pohřbů v prostorách zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb. Ministerstvu pro místní rozvoj se tak navrhuje svěžit kontrolní pravomoc nad ochranou piety a důstojnosti mrtvých lidských těl i nad péčí o pozůstatky při anticipované ztrátě, kteří se chystají vypravit pohřeb a zároveň navštěvují prostory zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb. Usilovat o zadání pohřbů bezprostředně po úmrtí nebo těsně před ním je nekalé. Takové jednání nelze omlouvat nutností co nejrychlejšího sjednání pohřbu. Při soudobé organizaci pohřebních služeb vesměs vždy pohotově připravených k vypravení pohřbu není žádoucí, aby byli truchlící pracovníky pohřební služby vyhledávání a obtěžování ve chvílích rozrušení nad blízkostí smrti nebo nad smrtí již nastalou.

Za závažný způsob porušení podmínek stanovených živnostenským zákonem se považuje porušení těchto povinností:

- Pokud by někdo „pohřbíval“ jiným způsobem, tj. v rozporu s definicí pohřbení, nejednalo by se o pohřbení, ale o nezákonné zacházení s lidskými pozůstatky – deponování, trvalé uchovávání (mrazení, kompostování, immerse, resomace apod.).
- Pokud by někdo neoprávněně otevřel hrob, hrobku nebo urnu (srov. § 359 trestního zákoníku).
- Pokud by provozovatel pohřební služby sjednával pohřbení v prostorách nebo areálech zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb.
- Pokud by provozovatel pohřební služby nebo osoba provádějící balzamace a konzervace převzal lidské pozůstatky, aniž by bylo úmrtí doloženo lékařem, případně bez souhlasu státního zástupce.
- Pokud by provozovatel krematoria spaloval v kremační peci uhynulá zvířata nebo jiný než anatomicko-patologický odpad.
- Pokud by provozovatel krematoria nezajistil, aby rakev byla opatřena před zasunutím do pece značkou nezničitelnou ohněm.
- Pokud by provozovatel krematoria neuložil popel do urny a neoznačil ji.

V souvislosti s trestáním recidivy se navrhuje vymezit pojem opakované spáchání přestupku (k opakovanému spáchání přestupku dojde v době do 1 roku ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, jímž byla tomu, kdo se ho dopustil, uložena pokuta za přestupek podle tohoto zákona). Do opakovaného spáchání přestupku se navrhuje zahrnout nejen ty případy, kdy půjde o stejný přestupek, ale i případy, kdy je spáchán v rámci 1 roku znovu jakýkoliv (i jiný) přestupek podle zákona o pohřebnictví.

Účelové určení výnosu z pokut vybraných za přestupky podle navrhovaného zákona není stanoveno. Navrhuje se, aby pokuty vybrané na jeho základě byly příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost orgánu, který pokutu uložil.

K novelizačnímu bodu 83 (§ 30 odst. 2 a 3)

Pokud se v tomto zákoně požaduje předložení listu o prohlídce zemřelého, nahrazuje jej u těla plodu po ukončení těhotenství, které vykazovalo známky života, identifikace obdobná identifikaci jiných lidských pozůstatků [blíže vizte § 2 písm. a)]. Tělo plodu po ukončení těhotenství, které vykazovalo známky života, není podle vyhlášky o listu o prohlídce zemřelého lékař povinen prohlédnout, protože se pro účely vyplnění listu o prohlídce zemřelého nepovažuje za tělo zemřelého.

Navrhuje se explicitně stanovit kritéria pro určení místní příslušnosti krajských úřadů.

K novelizačnímu bodu 84 (§ 31)

Vyhláškou Ministerstva pro místní rozvoj k provedení § 6 odst. 3, § 10 odst. 3 a § 13 odst. 3 je vyhláška č. 379/2001 Sb. Tuto vyhlášku, která stanovuje obsah a rozsah specializované odborné přípravy k provozování pohřební služby, provádění balzamace a konzervace a provozování krematoria, se z důvodu její částečné nepotřebnosti a částečné náhrady novou vyhláškou upravující pouze obsah a rozsah specializované odborné přípravy k provádění balzamace a konzervace včetně náležitosti dokladu úspěšného absolvování této specializované odborné přípravy navrhne touto novou vyhláškou zrušit.

Obsah a rozsah specializované odborné přípravy k provozování pohřební služby a provozování krematoria byl v navržených § 6 odst. 3 a § 13 odst. 3 zcela nahrazen hodnotícími standardy profesních kvalifikací (1) sjezdavatel pohřbení, (2) pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků, (3) obsluha kremačního zařízení a (4) administrátor krematoria vytvořenými v souladu se zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů.

Obsah a rozsah specializované odborné přípravy k provádění balzamace a konzervace byl nahrazen jak v navrženém § 10 odst. 2 hodnotícími standardy profesních kvalifikací (1) pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků a (2) pracovník pro vyšší hygienické zaopatření těl zemřelých vytvořenými v souladu se zákonem č. 179/2006 Sb., tak i v navrženém prováděcím právním předpise k zákonu o pohřebnictví rekvalifikačním kurzem v délce 80 hodin teoretické přípravy a v časově neohraničené délce praktické části, během které musí kandidát provést úspěšnou konzervaci deseti lidských pozůstatků a úspěšnou balzamací pěti lidských pozůstatků.

K Čl. II

K přechodným ustanovením

Dosavadní živnostenská oprávnění k provozování pohřební služby, provozování krematorií a provádění balzamace a konzervace zůstanou zachována. Nový systém nahrazující rekvalifikační kurzy profesními kvalifikacemi dle zákona č. 179/2006 Sb. bude pro získání živnostenských oprávnění k provozování pohřební služby, provozování krematorií a provozování balzamace a konzervace povinný až pro žadatele, kteří o vydání těchto oprávnění

požadají po nabytí účinnosti zákona. Pokud byl rekvalifikační kurz zahájen přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, osvědčení o úspěšném dokončení rekvalifikačního kurzu nahradí doklady o profesních kvalifikacích. Pokud bylo řízení ve věci udělení koncese zahájeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dokončí se podle zákona o pohřebnictví ve znění platném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona jsou osoby provádějící balzamování a konzervování nebo provozující pohřební službu před účinností tohoto zákona povinny vydat řád pro balzamování a konzervování, případně pro provozování pohřební služby, a zaslat jej ke schválení krajské hygienické stanici podle sídla provozovatele. Provozovatelé krematorií jsou povinni do 1 roku ode dne účinnosti tohoto zákona uvést do souladu vydané řády krematorií s tímto zákonem, a zaslat jej ke schválení krajské hygienické stanici podle sídla provozovatele krematoria.

Tříletou lhůtu pro uvedení řádu pohřebiště do souladu s tímto zákonem mají stanoveni provozovatelé pohřebišť (veřejných i neveřejných) z důvodu eliminace nárazové zátěže zaměstnanců krajských úřadů vzhledem k velkému počtu těchto provozovatelů (cca 6 000). Při změně řádu pohřebiště z vlastního podnětu po nabytí účinnosti tohoto zákona, musí být komplexní návrh zasláný krajskému úřadu v souladu se zákonem o pohřebnictví ve všech bodech.

V souvislosti s vypuštěním ustanovení § 12 odst. 2 a § 17 odst. 2 a 3 ze zákona o pohřebnictví, lze ochranné pásmo zřídit dobrovolně podle ustanovení § 83 stavebního zákona, pokud o to požádá provozovatel pohřebiště nebo vlastník pozemku (což je v obou případech fakticky vždy obec). Stávající ochranná pásma je dobré zachovat, ale pokud obec jako provozovatel pohřebiště bude chtít ochranné pásmo zrušit, podá návrh na zrušení stavebnímu úřadu (podle § 94 stavebního zákona). Vlastník pozemku v ochranném pásmu bude mít nadále nárok na náhradu za prokázané omezení užívání pozemku.

K ČÁSTI DRUHÉ

K Čl. III

K novelizačnímu bodu 1 a 2 [§ 11 odst. 1 písm. b) a § 17 odst. 1 písm. e) zákona o úpravě vlastnických vztahů k půdě]

Nahrazení termínu „hřbitov“ pojmy „veřejné pohřebiště nebo neveřejné pohřebiště“ dle definic uvedených ve speciálním zákoně [§ 2 písm. d) nebo § 3 odst. 1 zákona o pohřebnictví] zajistí užívání jednotné terminologie v českém právním řádu, která zabrání rozdílné interpretaci při rozhodování příslušných správních orgánů při uplatňování nároků oprávněné osoby na vydání nemovitosti (pozemků).

K ČÁSTI TŘETÍ

K Čl. IV

Změna přílohy č. 3 živnostenského zákona

Novelizací zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, došlo v § 6 a § 13 k posunu číslování odstavců a v § 10 odst. 4 ke změně textu. V této souvislosti je doplněn návrh zákona, kterým se mění zákon o pohřebnictví, o změnu přílohy č. 3 živnostenského zákona.

K ČÁSTI ČTVRTÉ

K Čl. V

K § 80 odst. 1 písm. j) a § 94a odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví

V § 4 odst. 1 písm. a) se předpokládá, že orgán veřejného zdraví, kterým je podle § 80 odst. 1 písm. j) zákona č. 258/2000 Sb., Ministerstvo zdravotnictví, má stanovit okruh dalších infekčních onemocnění, která mají vylučovat, aby se pozůstatky osoby, která v době smrti byla nakažena takovým onemocněním, upravovaly, konzervovaly, balzamovaly nebo vystavovaly. V citovaném ustanovení zákona č. 258/2000 Sb. je uvedeno, že ministerstvo stanoví další infekční onemocnění vyvolaná vysoce rizikovými biologickými agens a toxiny, které se považují za nebezpečnou nemoc podle zákona o pohřebnictví zveřejněním na své úřední desce a současně vyhlásí tato další infekční onemocnění v celoplošném televizním a rozhlasovém vysílání. Pokud má být daný správní akt závazný, je třeba, aby měl odpovídající formu – v daném případě formu opatření obecné povahy jako aktu s konkrétním předmětem vztahujícím se na neurčitý okruh adresátů a v tomto smyslu je upřesněn § 80 odst. 1 písm. j) a § 94a odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb.

K ČÁSTI PÁTÉ

K Čl. VI

K § 20 odst. 6 zákona o vodovodech a kanalizacích

Navrhovaná úprava rozšiřuje výčet ploch, na které se nevztahuje povinnost platit za odvádění srážkových vod do kanalizace pro veřejnou potřebu, o veřejná a neveřejná pohřebiště. Provozování veřejného pohřebiště je službou ve veřejném zájmu a stejně jako provozované neveřejné pohřebiště by rovněž i z morálních důvodů nemělo být zatíženo paušální platbou za srážkové vody, obdobně jako je tomu u zoologických zahrad nebo nemovitostí určených k trvalému bydlení.

K ČÁSTI ŠESTÉ

K Čl. VII

K novelizačnímu bodu 1 a 2 [§ 2 písm. e) a § 41 odst. 1 zákona o myslivosti]

Nahrazením termínu „hřbitovy“ v definici nehonebních pozemků a v ustanovení upravujícím povolení lovu na nehonebních pozemcích pojmy užívanými ve speciálním zákoně [§ 2 písm. d) a § 3 odst. 1 zákona o pohřebnictví] bude zajištěno užívání jednotné terminologie v českém právním řádu, která zabrání rozdílné interpretaci při rozhodování příslušných orgánů státní správy (zejména orgánu státní správy v oblasti myslivosti).

K ČÁSTI SEDMÉ

K Čl. VIII

K § 3 odst. 3 větě druhé zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech

Navrhovaná úprava měnící ustanovení týkající se vymezení pozemků, které mohou být zahrnuty do pozemkových úprav jen se souhlasem jejich vlastníka, umožní nahrazením termínu „hřbitovy“ pojmy užívanými ve speciálním zákoně [§ 2 písm. d) nebo § 3 odst. 1 zákona o pohřebnictví] zajištění užívání jednotné terminologie v českém právním řádu, která zabrání rozdílné interpretaci při rozhodování pozemkového úřadu.

K ČÁSTI OSMÉ

K Čl. IX

K § 2 odst. 1 písm. x) zákona o rostlinolékařské péči

Nahrazení termínu „hřbitovy“ při definování oblastí využívaných širokou veřejností pro účel zákona o rostlinolékařské péči odborným pojmem užívaným ve speciálním zákoně „veřejná pohřebiště“ [§ 2 písm. d) zákona o pohřebnictví] zajistí užívání jednotné terminologie v českém právním řádu, která zabrání rozdílné interpretaci při rozhodování příslušných správních orgánů.

K ČÁSTI DEVÁTÉ

K Čl. X

K § 80 odst. 2 písm. d) stavebního zákona

Jedná se o upřesňující úpravu spočívající v zajištění souladu s terminologií užívanou v zákoně o pohřebnictví. Navrhovaná úprava si vyžádá také novelizaci prováděcího právního předpisu, tj. konkrétně přílohy č. 1, část A - Územně analytické podklady obcí - podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území, řádek č. 113 „ochranné pásmo hřbitova, krematoria“ vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. Je nezbytné zabránit tomu, aby byla komerční zařízení sloužící k neškodnému odstraňování vedlejších produktů živočišného původu (kadáverů zvířat ze zájmových chovů) nadále kolaudována v rámci veřejných pohřebišť jako zvířecí hřbitovy. Termín „zvířecí hřbitov“ není součástí českého právního řádu.

Pro činnost orgánů územního plánování a stavebních úřadů je žádoucí promítnout obdobnou úpravu také do následujících dvou prováděcích právních předpisů:

1) Příloha vyhlášky č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška), v bodě 2 pod kódem 21 uvádí jako způsob využití pozemku ostatní plocha „hřbitov, urnový háj“. Uvedené označení je nesystémové, neboť urnový háj je rovněž pohřebišťem. V katastru nemovitostí by měl být současně evidován způsob využití plochy buď jako „veřejné

pohřebiště“ definované v § 2 písm. d) zákona o pohřebnictví nebo „neveřejné pohřebiště“ definované v § 3 odst. 1 zákona o pohřebnictví.

2) Příloha vyhlášky č. 233/2010 Sb., o základním obsahu technické mapy obce, s názvem Prvky základního obsahu technické mapy v části 1. Polohopis v bodě 1.2 Druhy povrchu terénu, uvádí pod písmenem i) „hřbitovy“. Rovněž toto označení neodpovídá definici obsažené v zákoně o pohřebnictví a pro zajištění jednotné terminologie v českém právním řádu bude nezbytné jej nahradit pojmem „veřejná a neveřejná pohřebiště“.

K ČÁSTI DESÁTÉ

K Čl. XI

K novelizačnímu bodu 1 (§ 82 odst. 1 zákona o zdravotních službách)

Z úpravy zacházení s plodem po potratu podle zákona o zdravotních službách je navrhováno vyjmout tzv. „jiné lidské pozůstatky“ vymezené v § 2 písm. b) zákona o pohřebnictví. Požádá-li poskytovatele zdravotních služeb ve lhůtě 96 hodin od potratu nebo ukončení těhotenství ze zdravotních důvodů fyzická nebo právnická osoba o vydání plodu k pohřbení, bude po uvedené dobu považován za jiný lidský pozůstatek, který musí poskytovatel zdravotních služeb k pohřbení vydat a nikoli s ním vzápětí po potratu nebo ukončení těhotenství ze zdravotních důvodů naložit podle § 82 zákona o zdravotních službách.

Mrtvé lidské tělo a jeho části jsou podle § 493 občanského zákoníku vyjmuty z kategorie „věcí“ v právním slova smyslu, nejedná se o odpad (týká se také nesnímatelných náhrad).

K novelizačnímu bodu 2 – 4 (§ 91 zákona o zdravotních službách)

Navrhovaná novelizace zákona o zdravotních službách se týká zacházení s plody po potratu, které se v kontextu nově navrhované úpravy nestanou po zákonem stanovenou dobu jinými lidskými pozůstatky vymezenými v § 2 písm. b) zákona o pohřebnictví. Když se plod po potratu nestane „jiným lidským pozůstatkem“, nebude možné ho spalovat společně s anatomicko-patologickým odpadem ve spalovnách poskytovatelů zdravotních služeb. Bude vložen spolu s dalšími plody po potratu samostatného kontejneru, zpopelněn v krematoriu a popel uložen v urně na veřejném pohřbišti. Navrhované zacházení s plody po potratu lze za směr, který se nově prosazuje v České republice na základě postupů zdravotníků běžných v jiných evropských zemích. Metodické doporučení MŽP 2007: kapitola 10.3 Patologicko-anatomické odpady stanoví, že s plody po potratu, o které nikdo nejeví zájem, by mělo být ve zdravotnickém zařízení zacházeno následovně: umístit je odděleně od pece, nemístit s jinými kategoriemi odpadu, přímo s nimi nemanipulovat, shromažďovat je ve vhodných obalech (neprůhledné, nejlépe pevné) v místě kde vznikají a uchovávat v pevně uzavřených obalech (např. v dřevěných rakvích, obecně používaných na patologii) a v chlazených prostorách.

Na základě tohoto doporučení zdravotnická zařízení vypracovávají interní směrnice o nakládání s odpady. Složitost zpracovávané směrnice je závislá na velikosti zdravotnického zařízení a objemu produkovaného odpadu. Návrh nového zákona o odpadech, který do meziresortního připomínkového řízení předložilo v únoru 2016 Ministerstvo životního

prostředí, zavádí povinnost odpadovému hospodáři zdravotnického zařízení vypracovat manipulační řád, jehož obsah bude v souladu s interní směrnicí o nakládání s odpady.

V jiných evropských zemích jsou rovněž takové úpravy obvyklé. Například právní předpis hlavního hygienika skotské vlády (Directorate of Chief Medical Officer and Public Health) ze dne 19. 6. 2012 stanoví jako minimální požadavek pro likvidaci plodů po potratu jejich uložení v jedné společné rakvi, která je během zpopelňování v krematoriu oddělena od klinického odpadu. Tento skotský pokyn převzala do svých stanov sdružení krematorií ve Velké Británii: The FBCA (Federation of Burial and Cremation Authorities), ICCM (Institute of Cemetery and Crematorium Management) a také sdružení všech evropských krematorií – Evropská federace pohřebních služeb (EFFS), která z tohoto důvodu připravují novelu evropské normy EN15017 z října 2005 Funeral Services – Requirements (Pohřební služby – požadavky). V listopadu 2015 předložil rakouský normalizační orgán ASI návrh na založení nové projektové komise, která by provedla revizi normy platné v této oblasti a aktualizovala ji.

K ČÁSTI JEDENÁCTÉ

K Čl. XII

Účinnost je stanovena s ohledem na předpokládaný postup legislativního procesu na 1. července 2017.

V Praze dne 24. října 2016

Předseda vlády:

Mgr. Bohuslav Sobotka v.r.

Ministryně pro místní rozvoj:

Ing. Karla Šlechtová v.r.